

Број: 17-14-1-1235-2/14
Сарајево, 29. мај 2014. године

ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

- ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
- ДОМ НАРОДА

BOSNA I HERCEGOVINA PARLAMENTARNA SKUPSTINA BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO			
PRIMLJENO: 30-05-2014			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
	01,02-05-2	682	1/14

Предмет. Сагласност за ратификацију споразума, тражи се

У складу са чланом 16. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Сл. гласник БиХ", бр 29/00 и 32/13), достављамо вам ради давања сагласности за ратификацију:

Споразум о финансирању између Босне и Херцеговине и Европске комисије у погледу прекограничног програма Хрватска - Босна и Херцеговина у оквиру Инструмента за претприступну помоћ за 2013. годину. Споразум је потписан 27. марта 2013. године у Бриселу и 6. фебруара 2014. године у Сарајеву, а потписала га је, у име Босне и Херцеговине, гђа. Невенка Савић, директорица Дирекције за европске интеграције Босне и Херцеговине.

Будући да је Министарство финансија и трезора БиХ надлежно за провођење поступка за закључивање овог споразума, молимо вас да на састанке ваших комисија, односно сједнице Дома, поред представника Предсједништва БиХ, као предлагача, позовете и представника Министарства који заступницима, односно делегатима може дати све потребне информације о споразуму.

С поштовањем,

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Борис Буха

MFA-BA-MPP
Broj: 08/1-32-05-2-43358/13
Datum: 20.05.2014.godine

PREDSJEDNIŠTVO
BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PREDAJEN: 28-05-2014 20

Prethodno odlučeno	Ministarstvo poslova	Broj predmeta	Broj prijave
17	141	1235-1	

*16. Ministarstvo
28-05-14
b.b.*

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

SARAJEVO

Predmet: Prijedlog odluke o ratifikaciji Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije u pogledu prekograničnog programa Bosna i Hercegovina-Hrvatska u okviru instrumenta za pretpristupnu pomoć za 2013. godinu, dostavlja se

U prilogu akta dostavljamo prijedlog odluke o ratifikaciji Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije u pogledu prekograničnog programa Bosna i Hercegovina-Hrvatska u okviru instrumenta za pretpristupnu pomoć za 2013. godinu, potpisan u Briselu, 27.marta 2013.godine i u Sarajevu, 06.februara 2014.godine na engleskom jeziku.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na svojoj 94. sjednici, održanoj 09.05.2014. godine utvrdilo prijedlog odluke o ratifikaciji predmetnog Sporazuma, čiji zaključak dostavljamo u prilogu akta.

Molimo Predsjedništvo Bosne i Hercegovine da donese odluku o ratifikaciji Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije u pogledu prekograničnog programa Bosna i Hercegovina-Hrvatska u okviru instrumenta za pretpristupnu pomoć za 2013. godinu.

S poštovanjem,

MINISTAR

Enko Kagumdžija

SPORAZUM O FINANCIRANJU

IZMEĐU

BOSNE I HERCEGOVINE

I

EUROPSKE KOMISIJE

**GLEDE PREKOGRANIČNOG PROGRAMA
HRVATSKA - BOSNA I HERCEGOVINA**

**U OKVIRU INSTRUMENTA ZA PRETPRISTUPNU
POMOĆ**

ZA 2013. GODINU

(Centralizirano upravljanje)

SADRŽAJ

Preambula

1. Program

2. Realizacija programa

3. Odgovorne strukture i nadležna tijela

4. Financiranje

5. Rok za ugovaranje

6. Rok za izvršavanje ugovora

7. Rok za isplatu sredstava

8. Tretiranje primitaka

9. Prihvatljivost troškova

10. Čuvanje dokumentacije

11. Mapa puta za decentralizaciju bez ex ante kontrola

12. Tumačenje

13. Djelomična nevalidnost i nenamjerni propusti

14. Pregled, izmjena i dopuna

15. Prekid

16. Rješavanje razlika

17. Obavijesti

18. Broj originalnih primjeraka

19. Dodaci

20. Stupanje na snagu

Dodatak A Prekogranični program Hrvatska - Bosna i Hercegovina u okviru
IPA komponente prekogranične suradnje za 2012. godinu koji je usvojen
prema Odluci Komisije C (2012) 9259 od 07. prosinca 2012. godine

Dodatak B Okvirni sporazum između Komisije Europskih zajednica i Bosne i
Hercegovine, od 20. veljače 2008. godine

Dodatak C Izvješćivanje

SPORAZUM O FINANCIRANJU

BOSNA I HERCEGOVINA

i

EUROPSKA KOMISIJA

dalje u tekstu zajednički označeni kao "Stranke", ili pojedinačno kao "zemlja korisnica" u slučaju Bosne i Hercegovine, ili kao "Komisija" u slučaju Europske komisije.

S obzirom da:

- (a) Dana 01. kolovoza 2006. godine, Vijeće Europske unije je usvojilo Uredbu (EZ) broj 1085/2006 za uspostavu instrumenta za pretpristupnu pomoć (u daljnjem tekstu: "Okvirna IPA uredba"). Stupivši na snagu od 01. siječnja 2007. godine ovaj instrument predstavlja jedinstveni pravni temelj za pružanje financijske pomoći zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima u njihovim nastojanjima da unaprijede političke, gospodarske i institucionalne reforme s ciljem njihovog eventualnog učlanjenja u Europsku uniju.
- (b) Dana 12. lipnja 2007. godine Komisija je usvojila Uredbu (EZ) broj 718/2007, kojom se provodi Okvirna IPA uredba, kojom se detaljno razrađuju odredbe o primjenjivom upravljanju i kontroli (u daljnjem tekstu: "IPA Uredba o realizaciji").
- (c) Pomoć Europske unije u okviru instrumenta za pretpristupnu pomoć treba nastaviti podržavati zemlje korisnice u njihovim nastojanjima da ojačaju demokratske institucije i vladavinu prava, reformu javne uprave, provedbu gospodarskih reformi, poštivanje ljudskih i manjinskih prava, promicanje jednakosti spolova, podržavanje razvoja civilnog društva i unaprijeđenje regionalne suradnje, kao i pomirenje i rekonstrukciju, te doprinos održivom razvoju i smanjenju siromaštva.

Za potencijalne kandidate pomoć Europske unije također može obuhvatati usklađivanje s *pravnom stečevinom* EU, kao i potporu za investicijske projekte, osobito ciljajući na izgradnju kapaciteta upravljanja u području regionalnog razvoja, razvoja ljudskih potencijala i ruralnog razvoja.

- (d) Stranke su zaključile 20. veljače 2008. godine Okvirni sporazum kojim se utvrđuju opći uvjeti suradnje i realizacije pomoći Europske unije u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć.
- (e) "Višegodišnji Prekogranični program Hrvatska - Bosna i Hercegovina" za godine 2007 - 2013 usvojen je Odlukom C (2007) 5934 od 10. prosinca 2007, i revidiran Odlukom C (2010) 5826 od 23. kolovoza 2010. godine i Odlukom o realizaciji C (2012) 9259 od 07. prosinca 2012. godine (dalje u tekstu: "program"). Ovaj program sprovodi Komisija na centraliziranom temelju.
- (f) Neophodno je za realizaciju ovog Programa da Stranke zakluče Financijski sporazum za utvrđivanje uvjeta za isporuku pomoći Europske unije i pravilnik i postupke za isplatu u svezi s tom pomoći, kao i uvjete pod kojim će se upravljati tom pomoći.

DOGOVORILI SU SLIJEDEĆE:

1 PROGRAM

Komisija će putem granta doprinijeti financiranju slijedećeg programa, koji je izložen u Dodatku A ovog Sporazuma.

Program broj: Bosna i Hercegovina: 2012/023-591 (CRIS)

Naslov: Prekogranični program Hrvatska - Bosna i Hercegovina u okviru IPA komponente prekogranične suradnje za 2013. godinu.

2 REALIZACIJA PROGRAMA

- (1) Dio ovog programa koji se odnosi na Bosnu i Hercegovinu realizira Komisija na centraliziranom temelju, u smislu Članka 53a Uredbe Vijeća (EZ Euratom) br. 1605/2002 o Financijskoj uredbi koja se primjenjuje na opći proračun Europskih zajednica, kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Uredbom (EZ, Euratom) br. 1525/2007 od 17. prosinca 2007. godine (dalje u tekstu: "Financijska uredba").
- (2) Program se realizira sukladno odredbama Okvirnog sporazuma o Pravilniku za suradnju u svezi s Pomoći EU za Bosnu i Hercegovinu i realizaciju Pomoći u okviru Instrumenta pomoći za pretpistup (IPA) koji su Stranke zaključile 20. veljače 2008. godine (dalje u tekstu: "Okvirni sporazum"), koji je izložen u Dodatku B ovog Sporazuma.

3 ODGOVORNE STRUKTURE I NADLEŽNI ORGANI

- (1) Korisnik određuje nacionalnog IPA koordinatora, sukladno Okvirnom sporazumu, koji nastupa kao predstavnik Korisnika pred Komisijom. On / ona osiguravaju održavanje bliske veze između Komisije i Korisnika glede općeg procesa pristupanja i glede pomoći za pretpristup EU u okviru IPA.
- (2) Nacionalni IPA koordinator odgovoran je za koordinaciju sudjelovanja zemlje korisnice u mjerodavnim prekograničnim programima kao i u transnacionalnim, međuregionalnim i programima morskih slivova u okviru drugih instrumenata Europske unije.
- (3) Zemlje korisnice uspostavljaju operativne strukture za dio programa koji se odnosi na njihov teritorij. Njihove funkcije i odgovornosti su definirane u programu prekogranične suradnje, uz izuzetak tendera, ugovaranja i plaćanja, koji spadaju u odgovornost Komisije.
- (4) Operativna struktura usko suraduje u realizaciji ovog programa s operativnom strukturom / (-ama) Hrvatske.

- (5) Operativne strukture i zemlje sudionice uspostavljaju zajedničko tehničko tajništvo koje pruža pomoć operativnim strukturama i zajednički nadzorni odbor prema Članku 142 IPA Uredbe o realizaciji u izvršavanju svojih preuzetih obveza.

Zajedničko tehničko tajništvo može imati uspostavljene podružnice u svakoj od zemalja sudionica.

4 FINANCIRANJE

Financiranje za realizaciju ovog Sporazuma je kako slijedi:

- (a) Doprinos Europske unije za 2012. godinu je fiksiran na maksimalno 1.000.000 EUR (jedan milijun eura) za dio programa koji se odnosi na Bosnu i Hercegovinu, kako je navedeno u Pravitku A1 i Dodatku A ovog Sporazuma. Međutim, plaćanje doprinosa Europske unije od strane Komisije vrši se u okviru raspoloživih sredstava;
- (b) Troškove odgovornih struktura i nadležnih tijela koje uspostavlja država korisnica za provođenje programa snosi Korisnik uz izuzetak troškova navedenih u Članku 94 (1) (f) IPA Uredbe o realizaciji, kako je navedeno u Dodatku A ovog Sporazuma.

5 ROK ZA UGOVARANJE

- (1) Pojedinačni ugovori i sporazumi kojima se realizira ovaj Sporazum zaključuju se najkasnije do tri godine nakon datuma zaključivanja ovog Sporazuma.
- (2) Sredstva za koja nije potpisan ugovor prije isteka roka za ugovaranje se otkazuju.

6 ROK ZA IZVRŠAVANJE UGOVORA

- (1) Ugovori moraju biti izvršeni u roku od maksimalno 2 godine od isteka datuma za ugovaranje.
- (2) Rok za izvršavanje ugovora može biti produljen prije istjecanja njegovog roka za završetak u opravdanim slučajevima.

7 ROK ZA ISPLATU SREDSTAVA

- (1) Isplata sredstava mora biti izvršena najkasnije godinu dana nakon krajnjeg roka za izvršavanje ugovora.
- (2) Rok za isplatu sredstava može biti produljen prije istjecanja njegovog krajnjeg roka u opravdanim slučajevima.

8 TRETIRANJE PRIMITAKA

- (1) Primici u svrhu IPA uključuju prihod ostvaren u operaciji, tijekom razdoblja njenog sufinanciranja, od prodaje, iznajmljivanja, usluge registracije / naknada za usluge ili drugih jednakovrijednih primitaka osim:
 - (a) prihoda ostvarenih tijekom ekonomskog vijeka sufinanciranih investicija u slučaju investicija u tvrtke;
 - (b) prihoda ostvarenih u okviru mjere financijskog inženjeringa, uključujući poduzetnički kapital i sredstva za zajmove, garantna sredstva, leasing;
 - (c) gdje je primjenjivo, doprinosa iz privatnog sektora za sufinanciranje operacija, koji se prikazuju zajedno s javnim doprinosom u financijskim tablicama programa.
- (2) Primici kako su prethodno određeni u stavku 1, predstavljaju prihod koji se oduzima od iznosa prihvatljivih troškova za predmetne operacije. Najkasnije do zatvaranja programa, takvi prihodi oduzimaju se od prihvatljivih troškova predmetne operacije u potpunosti ili razmjerno, ovisno o tome jesu li ostvareni u cijelosti ili samo djelomično kroz sufinanciranu operaciju.

9 PRIHVATLJIVOST TROŠKOVA

- (1) Izdaci u okviru programa u Dodatku A su prihvatljivi za doprinos Europske unije ako su zapravo nastali nakon potpisivanja ovog Sporazuma.
- (2) Slijedeći troškovi nisu prihvatljivi za doprinos Europske unije u okviru programa u Dodatku A:
 - (a) porezi, uključujući porez na dodanu vrijednost;
 - (b) carinske i uvozne pristojbe, ili neke druge pristojbe;
 - (c) kupovina, zakupnina ili leasing zemljišta i postojećih zgrada;
 - (d) novčane kazne, financijski penali i sudski troškovi;
 - (e) operativni troškovi;
 - (f) polovna oprema;
 - (g) bankarski troškovi, troškovi jamstava i slične pristojbe;
 - (h) troškovi konverzije, troškovi i gubici u svezi s bilo kojom komponentom posebnih deviznih euro računa, kao i drugi čisto financijski troškovi;
 - (i) ostali doprinosi u naturi;

(j) kamata na dug.

(3) Iznimno od prethodnog stavka 2 slijedeći izdaci su prihvatljivi:

(a) porezi na dodanu vrijednost, ako su ispunjeni slijedeći uvjeti:

(i) porezi na dodanu vrijednost se ne mogu povratiti ni na koji način;

(ii) utvrđeno je da ih snosi krajnji korisnik, i

(iii) oni su jasno identificirani u prijedlogu projekta.

(b) troškovi koji se odnose na transnacionalne financijske transakcije;

(c) u slučaju kada provedba neke aktivnosti zahtijeva otvaranje zasebnog računa ili više njih, bankovni troškovi za otvaranje i vođenje računa;

(d) naknade za pravne savjete, bilježničke naknade, troškovi tehničkih ili financijskih stručnjaka i računovodstveni ili revizijski troškovi, ako su izravno povezani s sufinanciranom operacijom i neophodni su za njenu pripremu ili provedbu;

(e) troškovi jamstva banke ili druge financijske institucije, u mjeri u kojoj se ta jamstva zahtijevaju prema državnim zakonima i zakonima EU;

(f) opći troškovi, pod uvjetom da se temelje na stvarnim troškovima vezanim uz izvršenje predmetne operacije. Jedinствене paušalne stope temeljene na prosječnim troškovima ne smiju premašivati 25% od izravnih troškova operacije koji mogu utjecati na razinu općih troškova. Obračun se uredno dokumentira i periodično pregleda;

(g) kupnja zemljišta za iznos do 10% prihvatljivih troškova u predmetnoj aktivnosti.

(4) Osim tehničke pomoći za prekogranični program iz Članka 94 IPA Uredbe o realizaciji, slijedeći izdaci koje podmiruju tijela javne vlasti u pripremi ili provedbi operacije su prihvatljivi:

(a) troškovi stručnih usluga koje pružaju javne vlasti, osim krajnjeg korisnika, u pripremi ili provedbi operacije;

(b) troškovi pružanja usluga vezanih uz pripremu i provedbu operacija koje pruža javna vlast, koja je sama po sebi krajnji korisnik i koja provodi operaciju za vlastiti račun bez pribjegavanja drugim, vanjskim pružateljima usluga, ako su to dodatni troškovi i odnose se na same izdatke i izravno se plaćaju za sufinanciranu operaciju.

Predmetno nadležno javno tijelo ili fakturira troškove iz točke (a) ovog stavka prema krajnjem korisniku ili potvrđuje te troškove na temelju dokumenata ekvivalentne dokazne vrijednosti koji omogućavaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je to tijelo platilo za tu operaciju.

Troškovi iz točke (b) ovog stavka moraju biti potvrđeni pomoću dokumenata koji dopuštaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je predmetno javno tijelo platilo za tu aktivnost.

- (5) Bez obzira na odredbe stavaka 1 do 4, daljnja pravila o prihvatljivosti izdataka mogu biti propisana u prekograničnom programu u Dodatku A ovog Sporazuma

10 ČUVANJE DOKUMENTACIJE

- (1) Svi dokumenti koji se odnose na program u Dodatku A spremaju se za razdoblje od najmanje pet godina od datuma na koji Parlament Europe odobri pražnjenje za proračunsku godinu na koju se predmetna dokumentacija odnosi.
- (2) U slučaju da program u Dodatku A nije definitivno zatvoren u roku koji je definiran u prethodnom stavku 1, dokumentacija koja se na njega odnosi čuva se do kraja godine koja slijedi godinu u kojoj je program iz Dodatak A zatvoren.

11 MAPA PUTA ZA DECENTRALIZACIJU BEZ EX ANTE KONTROLA

- (1) Zemlja korisnica uspostavlja detaljnu mapu puta sa indikativnim mjerilima i rokovima za postizanje decentralizacije s *ex ante* kontrolama od strane Komisije. Pored toga, zemlja korisnica uspostavlja indikativnu mapu puta za postizanje decentralizacije bez *ex ante* kontrola od strane Komisije.
- (2) Komisija prati provedbu mape puta spomenute u stavku 1, i vodi računa o rezultatima koje zemlja korisnica ostvari u ovom kontekstu, posebice u pružanju pomoći. Mapa puta za postizanje decentralizacije bez *ex ante* kontrola može se odnositi na postupno ukidanje različitih vrsta *ex ante* kontrole.
- (3) Zemlja korisnica redovito izvješćuje Komisiju o napretku koji se ostvari u realizaciji ovog plana.

12 TUMAČENJE

- (1) Osim ako podliježu izričitim odredbama u ovom Sporazumu koje nalažu suprotno, termini uporabljeni u ovom Sporazumu imaju isto značenje koje im je pripisano u Okvirnoj IPA uredbi i IPA Uredbi o realizaciji.

- (2) Osim ako podliježu izričitim odredbama u ovom Sporazumu koje nalažu suprotno, sve reference na ovaj Sporazum su reference na Sporazum kako je izmijenjen, dopunjen, proširen ili zamijenjen s vremena na vrijeme.
- (3) Sva pozivanja na propise Vijeća ili Komisije odnose se na verziju tih uredbi kako je naznačeno. Ukoliko je potrebno, izmjene tih uredbi transponiraju se u ovaj Sporazum putem amandmana.
- (4) Naslovi u ovom Sporazumu nemaju nikakav pravni značaj i ne utječu na njegovo tumačenje.

13 DJELOMIČNA NEVALIDNOST I NENAMJERNI PROPUSTI

- (1) Ako odredba ovog Sporazuma jeste ili postane nevažeća, ili ako ovaj Sporazum sadrži nenamjerne propuste, to neće utjecati na validnost ostalih odredbi ovog Sporazuma. Stranke će zamijeniti svaku nevaljanu odredbu valjanom odredbom koja je najbliža moguća svrsi i namjeni nevažeće odredbe.
- (2) Stranke će ispraviti bilo koji nenamjerni propust odredbom koja najbolje odgovara svrsi i namjeri ovog Sporazuma, sukladno Okvirnoj IPA uredbi i IPA Uredbi o realizaciji.

14 PREGLED, IZMJENA I DOPUNA

- (1) Provedba ovog Sporazuma biti će predmet periodičnih pregleda u vrijeme koje dogovore Stranke.
- (2) Svaki amandman koji dogovore Stranke biti će u pismenoj formi i biti će dio ovog Sporazuma. Takav amandman stupa na snagu na dan koji utvrde Stranke.

15 PREKID

- (1) Bez obzira na stavak 2, ovaj Sporazum prestaje važiti osam godina nakon datuma potpisivanja. Ovaj prekid ne isključuje mogućnost da Komisija izradi financijske korekcije sukladno Članku 56 spomenute IPA Uredbe o realizaciji.
- (2) Ovaj Sporazum može raskinuti bilo koja Stranka dostavljajući pismenu obavijest drugoj Stranci. Takav prekid stupa na snagu šest kalendarskih mjeseci od datuma pismene obavijesti.

16 RJEŠAVANJE RAZLIKA

- (1) Razlike koje proizlaze iz tumačenja, operacije i provedbe ovog Sporazuma, na bilo kojoj i na svim razinama sudjelovanja, rješavaju se mirnim putem kroz konzultacije među Strankama.

- (2) U odsustvu sporazumnog rješenja mirnim putem, bilo koja Stranka može uputiti predmet na arbitražu sukladno Opcionim pravilima Stalnog arbitražnog suda za arbitražu koja uključuje međunarodne organizacije i države, a koja su na snazi na dan potpisivanja ovog Sporazuma.
- (3) Jezik koji se koristi u arbitražnom postupku je engleski jezik. Nadležni organ za zakazivanje je Glavni tajnik Stalnog arbitražnog suda, po zaprimanju pisanog zahtjeva koji podnese bilo koja Stranka. Odluka suca arbitražnog suda je obvezujuća za sve Stranke i ne postoji mogućnost žalbe.

17 OBAVIJESTI

- (1) Svaka komunikacija u svezi s ovim Sporazumom vrši se u pisanoj formi i na engleskome jeziku. Svaka komunikacija mora biti potpisana i mora se isporučiti kao originalni dokument ili putem faksimila.
- (2) Svaka komunikacija u svezi s ovim Sporazumom mora biti poslana na slijedeće adrese:

Za Komisiju:

Ured ravnatelja Pierrea Mirela
Europska Komisija
Opća uprava za proširenje / C
Rue de la Loi 170
B -1049 Bruxelles, Belgija
Faksimil: +32 229 68727

Za Zemlju korisnicu

Nevenka Savić
Nacionalni IPA koordinator
Direkcija za europske integracije
Trg BiH 1
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Faksimil: +387 33 703 198

18 BROJ ORIGINALNIH PRIMJERAKA

Ovaj Sporazum je sačinjen u dva primjerka na engleskom jeziku.

19 DODACI

Dodaci A, B i C čine integralni dio ovog Sporazuma.

20 STUPANJE NA SNAGU

Ovaj Sporazum stupa na snagu na dan potpisivanja. Ako Stranke potpišu dokument na različite datume, ovaj Sporazum stupa na snagu na dan kada ga potpiše druga od dvije Stranke.

Potpis, za i u ime Komisije

.....
Paola Pampaloni
vd ravnateljica
Bruxelles, Belgija

Datum: 27.03.2013.

Potpis, za i u ime Bosne i Hercegovine

.....
Nevenka Savić
Nacionalni IPA koordinator
Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Datum: 06.02.2014.g.,

**DODATAK A PREKOGRANIČNI PROGRAM HRVATSKA - BOSNA I
HERCEGOVINA U OKVIRU IPA KOMPONENTE
PREKOGRANIČNE SURADNJE ZA 2012. GODINU KOJI JE
USVOJEN PREMA ODLUCI KOMISIJE C (2012) 9259 OD 07.
PROSINCA 2012.**

PRIVITAK A1: Prijedlog financiranja za 2012. godinu za Prekogranični program Hrvatska - Bosna i Hercegovina koji je usvojen Odlukom Komisije o provedbi C (2012) 9259 od 07. prosinca 2012. godine.

PRIVITAK A2: Prekogranični program Hrvatska - Bosna i Hercegovina 2007-2013 revidiran Odlukom Komisije C (2012) 9259 od 07. prosinca 2012. godine.

DODATAK B

**OKVIRNI SPORAZUM IZMEĐU KOMISIJE EUROPSKIH
ZAJEDNICA I BOSNE I HERCEGOVINE, OD 20. VELJAČE
2008. GODINE**

DODATAK C IZVJEŠĆIVANJE

- (1) Operativne strukture zemalja korisnica koje sudjeluju u prekograničnom programu šalju Komisiji i odgovarajućim nacionalnim IPA koordinatorima godišnje izvješće i završno izvješće o realizaciji prekograničnog programa nakon pregleda od strane zajedničkog nadzornog odbora.

Godišnje izvješće se dostavlja do 30. lipnja svake godine i po prvi put u drugoj godini nakon usvajanja prekograničnog programa.

Završno izvješće se dostavlja najkasnije 6 mjeseci nakon zatvaranja prekograničnog programa.

- (2) Izvješća iz stavka 1 ovog članka sadrže sljedeće podatke:

(a) napredak postignut u provedbi prekograničnog programa i prioritete u odnosu na njihove specifične ciljeve, verificirane ciljeve, sa kvantifikacijom, gdje god i kad god mogu biti kvantificirani, koristeći pokazatelje iz Članka 94 (1) (d) IPA Uredbe o realizaciji na razini osi prioriteta;

(b) koraci koje su poduzele operativne strukture i / ili zajednički nadzorni odbor za osiguranje kvalitete i učinkovitosti provedbe, naročito:

- mjere nadzora i evaluacije, uključujući aranžmane za prikupljanje podataka,
- pregled svih značajnih problema u provedbi prekograničnog programa i sve poduzete mjere;
- uporabu tehničke pomoći;

(c) mjere koje su poduzete da se osiguraju informacije i u javnosti objavi prekogranični program.

Gdje je potrebno, informacije iz točaka (a) do (c) ovog stavka mogu biti date u skraćenom obliku.

Podaci iz točke (b) ne moraju biti uključeni ako nije bilo značajne izmjene od prethodnog izvješća.

Potvrđujem da ovaj prijevod u potpunosti odgovara izvorniku koji je sastavljen na engleskom jeziku.

Ovj.br. 02/12/2013-2

Prijedor, 02. prosinca 2013.

Aleksandra Majkić,

stalni sudski tumač za engleski jezik, imenovana od strane
Ministarstva pravde Republike Srpska i Okružnog suda u
Banja Luci; po rješenju: 01/2-704-30/02 od: 21. studenog 2002.

DODATAK 1:
FINANCIJSKI PRIJEDLOG ZA GODINE 2012. I 2013.
PREKOGRANIČNOG PROGRAMA
HRVATSKA – BOSNA I HERCEGOVINA

1. IDENTIFIKACIJA

Korisnici	Hrvatska i Bosna i Hercegovina
CRIS broj	Hrvatska 2012/023-630; 2013/023-642 Bosna i Hercegovina: 2012/023-591; 2013/23685
Godine	2012. i 2013 ¹ .
Cijena	2012: Hrvatska: 1.0 milijun EUR Bosna i Hercegovina: 1.0 milijun EUR Ukupna vrijednost IPA doprinosa: 2.0 milijuna EUR 2013: Hrvatska: 1.0 milijun EUR Bosna i Hercegovina: 1.0 milijun EUR Ukupna vrijednost IPA doprinosa: 2.0 milijuna EUR
Operativne strukture	Hrvatska: Ministarstvo regionalnog razvoja i EU fondova Bosna i Hercegovina: Direkcija za europske integracije
Tijelo za ugovaranje / Agencija za provedbu	Za Bosnu i Hercegovinu: Europska komisija Za Hrvatsku: Agencija za regionalni razvoj
Konačni datum za zaključivanje Financijskih sporazuma:	Za sredstva za 2012. godinu: najkasnije do 31. prosinca 2013. Godine Za sredstva za 2013. godinu: najkasnije do 31. prosinca 2014. godine

¹ Projekti koji se financiraju u okviru dodjela u 2013. godini podliježu proračunskom obdoblju odgovarajućeg proračunskog tijela za proračun za 2013. godinu.

Konačni datum za ugovaranje	3 godine nakon datuma za zaključivanje svakog Financijskog sporazuma. Nema roka za reviziju i projekte evaluacije koji su pokriveni ovim Financijskim sporazumom, prema Članku 166 (2) Financijske uredbe. Ovi datumi se također odnose na državno sufinanciranje.
Krajnji rok za izvršenje	2 godine nakon krajnjeg datuma za ugovaranje za svaki Financijski sporazum Ovi datumi se također odnose na državno sufinanciranje.
Kôd Sektora	11120, 16061, 32130, 33210, 41010, 43040, 91010
Predmetne proračunske linije	22.020401
Predmetni voditelji programa	ELARG Jedinica B1 Hrvatska, Crna Gora
Predmetni voditelji provedbe	Za Hrvatsku: Agencija za regionalni razvoj Za Bosnu i Hercegovinu: Delegacija Europske unije u Bosni i Hercegovini, Operativni sektor II

2. PREGLED

2.1. Uvod

2.1.1. Veza s VIPD

Višegodišnji indikativni planski dokument (VIPD) 2011-2013 za Komponentu II - Prekogranična suradnja postavlja strateški okvir za programe koji se financiraju u okviru ove Komponente, i to: programe prekogranične suradnje između zemalja kandidata / potencijalnih kandidata (na intra-zapadnim granicama Balkana) i programe prekogranične suradnje između njih i susjednih država članica EU.

IPA prekogranična suradnja kombinira koheziju i ciljeve vanjskih odnosa, uzimajući u obzir specifične pojedinačne potrebe pograničnih regiona. Prekogranične višegodišnje programe zajednički pripremaju partnerske zemlje. Prioriteti za IPA PGS pomoć su slijedeći:

- potpora prekogranične gospodarske, socijalne i teritorijalne suradnje u pograničnim područjima, i time poticanje društveno-gospodarskog razvoja pograničnih regija;
- rješavanje zajedničkih izazova u područjima kao što su okoliš, prirodno i kulturno naslijeđe, javno zdravstvo, sprječavanje i borba protiv organiziranog kriminala;

- osiguravanje učinkovitih i sigurnih granica;
- promoviranje zajedničkih manjih lokalnih aktivnosti ("ljudi-ljudima");
- potpora za mreže, pristup i pripravnost u hitnim slučajevima.

2.1.2. Proces programiranja

Proces programiranja odvijao se od prosinca 2006. do svibnja 2007. godine. Program je razvijen kroz proces opsežnih konzultacija s lokalnim akterima i potencijalnim korisnicima s obje strane granice. Zajednički programski odbor (ZPO) je sastavljen od predstavnika iz državnih organa vlasti Hrvatske i Bosne i Hercegovine, kao i iz regionalnih organa vlasti iz pograničnih regija. ZPO je usvojio konačni nacrt programskog dokumenta 25. svibnja 2007. godine.

Sukladno Članku 93 (1) IPA Uredbe o provedbi, na inicijativu Komisije, u dogovoru sa zemljama sudionicama, prekogranični program je izmijenjen i dopunjen radi ažuriranja plana financiranja kako bi se dodala izdvajanja za 2012. i 2013. godinu, prema reviziji Višegodišnjeg indikativnog financijskog okvira za 2011-2013. Revidirani program je usvojen od strane Zajedničkog nadzornog odbora (ZNO) 30. studenog 2011. godine.

2.1.3. Popis prihvatljivih područja i susjednih područja

U Hrvatskoj, prihvatljivo područje sukladno Članku 88 IPA Uredbe o realizaciji sastoji se od 9 županija (statistički regioni odgovaraju razini 3 NUTS klasifikacije):

Vukovarsko-srijemska županija, Brodsko-posavska županija, Sisačko-moslavačka županija, Karlovačka županija, Ličko-senjska županija, Zadarska županija, Šibensko-kninska županija, Splitsko-dalmatinska županija, Dubrovačko-neretvanska županija.

U Bosni i Hercegovini, prihvatljivo područje sukladno Članku 88 IPA Uredbe o provedbi sastoji se od Sjeveroistočnog, Sjeverozapadnog i Hercegovačkog regiona, koji uključuju slijedeće općine:

Sjeveroistok: Bijeljina, Teočak, Ugljevik, Lopare, Tuzla, Lukavac, Čelić, Brčko, Srebrenik, Petrovo, Gračanica, Doboš Istok, Gradačac, Pelagićevo, Donji Žabar, Orašje, Domaljevac-Šamac, Šamac, Modriča, Vukosavlje, Odžak, Bosanski Brod, Srebrenica, Bratunac, Milići, Han Pijesak, Vlasenica, Kladanj, Šekovići, Kalesija Osmaci, Zvornik, Banovići, Živinice, Kalesija, Sapna.

Sjeverozapad: Prnjavor, Srbac, Laktaši, Čelinac, Kotor Varoš, Skender Vakuf / Kneževo, Dobretići, Šipovo, Jajce, Jezero, Mrkonjić Grad, Banja Luka, Bosanska Gradiška, Bosanska Dubica, Prijedor, Oštra Luka, Sanski Most, Ključ, Ključ / Ribnik, Mrkonjić Grad / Vlasinje, Glamoč, Bosansko Grahovo, Drvar, Istočni Drvar, Petrovac-Drinić, Bosanski Petrovac, Bosanska Krupa, Krupa na Uni, Novi Grad, Bosanska Kostajnica, Bužim, Velika Kladuša, Cazin, Bihać, Doboš, Derвента.

Hercegovina: Prozor / Rama, Konjic, Nevesinje, Gacko, Bileća, Trebinje, Ravno,

Ljubinje, Berkovići, Mostar, Jablanica, Kupres, Kupres (RS), Tomislavgrad, Posušje, Široki Brijeg, Čitluk, Stolac, Neum, Čapljina, Ljubuški, Grude, Livno, Istočni Mostar.

U Hrvatskoj, susjedne oblasti sukladno Članku 97 IPA Uredbe o realizaciji su: Osječko-baranjska županija, Požeško-slavonska županija, Zagrebačka županija, Bjelovarsko-bilogorska županija, Primorsko-goranska županija (statistički regioni odgovaraju razini 3 NUTS klasifikacije).

U Bosni i Hercegovini, susjedna oblast sukladno Članku 97 IPA Uredbe o realizaciji je Centralna regija Bosne i Hercegovine, koja obuhvaća slijedeće općine: Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Usora, Zavidovići, Zenica, Žepče, Bugojno, Busovača, Donji Vakuf, Gornji Vakuf-Uskoplje, Novi Travnik, Travnik, Vitez, Teslić.

2.2. Globalni cilj programa

Globalni cilj ovog programa je potaknuti stvaranje prekograničnih mreža i partnerstava, i razvoj zajedničkih prekograničnih aktivnosti s ciljem da se revitalizira gospodarstvo, zaštiti priroda i okoliš, i poveća socijalna kohezija programskog područja.

Dodatni cilj ovog programa je izgradnja kapaciteta lokalnih, regionalnih i državnih institucija za upravljanje programima EU, i priprema za upravljanje budućim prekograničnim programima u okviru cilja Europske teritorijalne suradnje unutar Strukturnih fondova EU.

Program je sukladan glavnim državnim sektorskim strategijama u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

Imajući u vidu ograničena sredstva koja su na raspolaganju u okviru IPA 2007-2013 i veličinu programskog područja, ambicija ovog programa je prvenstveno u pridonošenju oživljavanja graničnih veza i aktivnosti u programskom području kroz ohrabivanje suradnje na lokalnoj razini i po zajedničkim pitanjima okoliša i socijalno-gospodarskih problema.

2.3. Prioritetna os, povezane mjere i njihovi specifični aspekti u svezi sa realizacijom proračuna za 2012-2013.

Prioriteti i mjere definirani u ovom prekograničnom programu sastavljeni su na takav način da poštuju i osiguraju realizaciju konkretnih ciljeva. Dva prioriteta su identificirana za prekograničnu suradnju. Oni su izabrani s ciljem usmjeravanja pomoći u području konkretnog potencijala, kao što su turizam i sektor MSP, i u oblasti koje će poboljšati kvalitetu života i poboljšati socijalnu koheziju kroz zaštitu prirode i okoliša i kroz poboljšanje pristupa uslugama. Pored toga, jedan od prioriteta se fokusira na tehničku pomoć, osiguravajući učinkovito upravljanje i realizaciju programa.

Što se tiče Hrvatske poduzeće se sve da se osigura to da nema operativnih ili financijskih preklapanja, uključujući i onih na razini sudionika, s bilo kojom od mjera

sadržanih u Operativnim programima za Hrvatsku u okviru IPA Komponenti I, III, IV i V (Regionalni razvoj, Razvoj ljudskih resursa i Ruralni razvoj).

Svaki prekogranični program utvrđuje pravila prihvatljivosti za odabir operacija kojima se osiguravaju isti uvjeti za prihvatljivost za slične aktivnosti, kao i poštivanje standarda EU, gdje je to relevantno, između različitih prekograničnih programa i drugih IPA komponenata.

Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog gospodarskog prostora

Ovaj prioritet je odgovor na tešku gospodarsku situaciju s obje strane granice, koja se odlikuje opadanjem brojnosti stanovništva, visokim stupnjem ovisnosti od nerazvijenog sektora poljoprivrede i sektora MSP koji se suočavaju sa problemima kao što su nedostatak pristupa kreditima, nedostatak stručnosti i poduzetništva. Sektor turizma je dobro razvijen u zapadnom dijelu programskog područja - u blizini jadranske obale - ali je prilično nerazvijen u središnjim i istočnim dijelovima. Neke od glavnih prepreka za razvoj sektora turizma su slaba turistička infrastruktura (uglavnom u ne-priobalnim područjima), niska razina marketinga, kao i nedostatak razmjene informacija među turističkim operaterima i drugim gospodarskim sektorima (posebno poljoprivrede).

Cilj ovog prioriteta je pridonijeti integraciji gospodarstva u pograničnim područjima kroz poticanje suradnje u području turizma, potporu sektoru malih i srednjih poduzeća i promociju poduzetništva. Specifični ciljevi su razvijanje prepoznatljive zajedničke turističke ponude utemeljene na zajedničkom ekološkom i kulturnom naslijeđu i poboljšanje konkurentnosti lokalne turističke privrede. Pored toga, program će podržati razvoj regionalne privrede kroz jačanje sektora MSP i institucija za podršku poslovanju i uslugama.

Stvaranje zajedničkog Gospodarskog prostora biti će realizirano kroz dvije mjere:

Mjera 1: Zajednički razvoj turističke ponude

Zajednički razvoj turističke ponude podržati će poboljšanje i diversifikaciju turističkih proizvoda i usluga, kao i zajednički plasman ovih proizvoda i usluga. Mjera će mobilizirati potencijale u okviru zaštite okoliša i kulturnog područja i doprinijeti unaprijeđenju vještina i znanja osoba koje rade u turizmu, poljoprivredi i kulturi.

Vrste prihvatljivih aktivnosti mogle bi primjerice biti: certifikacija domaćih proizvoda, promocija turizma i marketinške inicijative, očuvanje i valorizacija kulturnog naslijeđa, razvoj tematskih (prekograničnih) ruta itd.

Mjera 2: Promocija poduzetništva

Druga mjera podržava promicanje poduzetništva i inicijative za povećanje konkurentnosti i inovativnosti sektora MSP. Mjera potiče sheme koje stvaraju poslovne, istraživačke ili obrazovne mreže preko granice. To mogu biti: aktivnosti obuke i naobrazbe za mala i srednja poduzeća, razvoj partnerstva između malih i srednjih poduzeća i sveučilišta ili zajedničkih institucija za podršku poslovanju.

Mjere 1 i 2 će se ugovoriti kroz pozive za podnošenje prijedloga.

Prioritet 2: Unaprijeđenje kvalitete života i socijalne kohezije

Prioritet 2 je odgovor na društvene i ekološke probleme pograničnog područja. Razina nezaposlenosti je visoka, osobito u ruralnim područjima, a postoji i nedostatak aktivnih mjera za zapošljavanje u cilju rješavanja ove situacije. Postoji opća tendencija „odljeva mozгова“ i nedostatak pristupa naobrazbi i socijalnim uslugama.

U sektoru zaštite okoliša, Hrvatska i Bosna i Hercegovina se suočavaju s istim izazovima i imaju iste mogućnosti. Sa obje strane granice postoje značajni prirodni resursi - parkovi prirode i rijeke, ali ne postoji koordinacija po pitanju toga kako bi se zaštitio okoliš, npr. kroz upravljanje otpadnim vodama, niti postoje koordinirani naponi kako se nositi s prirodnim katastrofama kao što su poplave ili borba protiv požara. I minska polja su također čest problem u programskom području. Procjenjuje se da je neophodno raščistiti još 305.000 neeksploziviranih mina, koje pokrivaju oko 1.800 km².

Opći cilj prioriteta 2 jeste poboljšanje kvalitete života u pograničnim područjima kroz smanjenje štete / rizika po okoliš i povećanje socijalne kohezije u lokalnim zajednicama. Postoje dva specifična cilja: prvi je zaštita i očuvanje okoliša i poticanje održivog korištenja prirodnih resursa u pograničnim područjima kroz zajedničke akcije i kampanje za podizanje svijesti. Drugi specifični cilj ima za zadatak da omogući pristup zajedničkim uslugama u zajednici koje imaju utjecaja na dobrobit i socijalnu koheziju lokalnog stanovništva i zajednica.

Slijedeće dvije mjere imaju za cilj poboljšati kvalitetu života i socijalnu koheziju:

Mjera 1: Zaštita prirode i okoliša

Zaštita prirode i okoliša je važna sama po sebi, ali je također važna za razvoj turizma. Zato će ova mjera podržati inicijative koje sprječavaju degradaciju okoliša i promoviraju održivo korišćenje prirodnih resursa. Primjeri aktivnosti mogu biti: zajednički planski dokumenti za vodoopskrbu i obradu otpadnih voda, studije o obnovljivoj energiji, podizanje svijesti o zaštiti okoliša i zajedničke interventne akcije u slučaju poplava ili požara.

Mjera 2: Unaprijeđenje dostupnosti zajedničkih usluga u graničnoj oblasti

Druga mjera fokusirati će se na dobrobit i socijalnu koheziju lokalnih zajednica i doprinijeti će unaprijeđenju prekograničnih odnosa. Mjera će podržati razvoj aktivnosti među ljudima preko granice u područjima kao što su naobrazba, socijalna i zdravstvena zaštita, kultura i šport. To će uključiti lokalne vlasti, civilno društvo i socijalne partnere i potaknuti će uspostavljanje prekograničnih mreža u aktivnostima socijalne kohezije. To mogu biti: zajedničke omladinske inicijative, pomoć marginaliziranim skupinama, lakši pristup zdravstvu, kulturi i naobrazbi, itd.

Mjere 1 i 2 ugovoriti će se kroz pozive za podnošenje prijedloga.

Generalno govoreći, prekogranična izgradnja kapaciteta biti će horizontalna tema

Prioriteta 1 i 2 i, gdje god je to moguće, biti će integrirana u sve mjere u ovim prioritetima.

Prekogranični kapacitet će biti izgrađen davanjem prednosti projektima koji:

- (a) poboljšavaju suradnju i razmjenu iskustava između lokalnih i regionalnih aktera u cilju povećanja prekogranične suradnje.
- (b) intenziviraju i konsolidiraju prekogranični dijalog i uspostavljaju institucionalne odnose između lokalnih uprava i drugih relevantnih lokalnih ili regionalnih zainteresiranih strana.
- (c) opremaju aktere lokalnih i regionalnih vlasti informacijama i vještinama za razvoj, provedbu i upravljanje prekograničnim projektima.

Predviđeni su slijedeći katalitički efekti: unaprijeđenje ekoloških standarda, poboljšanje društvenog i kulturnog blagostanja, održivo korištenje lokalnih materijalnih i ljudskih resursa, transfer znanja kroz projekt suradnje, efekti poduzetništva koji će na kraju ukloniti potrebu za vanjskim financiranjem u budućnosti i stvaranje radnih mjesta. Osim toga, provedba projekata stimulirati će i stvoriti će pozitivno okruženje za daljnju suradnju.

Obveze državnog sufinanciranja jamče da je EU princip dodavanja u potpunosti uključen.

Prioritet 3: Tehnička pomoć

Cilj prioriteta tehničke pomoći je da se poboljšaju kvaliteta prekogranične suradnje i alati za upravljanje. On će uglavnom pokriti troškove izravno vezane za provedbu programa: troškove za širenje informacija i osiguravanje vidljivost programa, podizanje svijesti u prekograničnom regionu, promoviranje suradnje i razmjene iskustava, administrativne i logističke troškove zajedničkih struktura programa (Zajednički nadzorni odbor, Zajedničko tehničko tajništvo i njegova podružnica, uključujući troškove osoblja s izuzetkom plaća državnih službenika), a što obuhvaća praćenje i prvostupanjsku kontrolu, troškove i sudjelovanje na različitim sastancima vezanim za provedbu programa.

Prioritet 3 provesti će se kroz 2 mjere:

Mjera 1: Potpora administraciji i provedbi programa

Ova mjera će osigurati potporu za rad državnih Operativnih struktura i Zajedničkog nadzornog odbora u upravljanju programom. Ona će također osigurati pružanje savjeta i podrške krajnjim korisnicima u razvoju projekta i provedbi.

Mjera 2: Potpora informacijama o programu, publicitetu i evaluaciji

Druga mjera Tehničke pomoći pružiti će potporu Programskim informacijama, publicitetu i evaluaciji. Ona će osigurati svijest o programu među lokalnim, regionalnim i državnim donositeljima odluka, kao i među stanovnicima programskog područja i opće javnosti u obje zemlje. Pored toga, mjera će podržati pružanje

ekspertize Zajedničkom nadzornom odboru za planiranje i provedbu evaluacije programa.

Uvjetni raspored i indikativni iznosi za provedbu mjera:

Za Prioritete 1 i 2, uvjetno je predviđeno da dva ugovaratelja pokrenu zajedničku poziv za podnošenje prijedloga, uključujući i sve mjere koje se odnose na ukupan iznos sredstava za 2012. i 2013. godinu u prvoj polovici 2013. godine.

Osnovni kriteriji za odabir i kriteriji za dodjelu grantova trebaju biti oni koji su navedeni u praktičnom vodiču (PRAG) za ugovorne postupke za vanjsku pomoć Europske unije. Detaljniji kriteriji za odabir i dodjelu grantova biti će navedeni u Pozivu za prijedloge – Paket za prijavu (Naputak za kandidate).

Za Prioritet 3, s obzirom na to da nadležne državne vlasti (Operativne strukture u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini) uživaju *de facto* monopol (u smislu Čl. 168, stavak 1, točka c Pravilnika za provedbu² Financijske uredbe³) u provedbi prekograničnog programa, relevantne ugovorne vlasti u obje zemlje mogu uspostaviti pojedinačne sporazume o izravnim grantovima, bez poziva za podnošenje prijedloga Operativnim strukturama za iznose do onih koji se dobivaju u okviru Tehničke pomoći Prioriteta 3 u svakoj zemlji. Podugovaranje, od strane Operativnih struktura, aktivnosti koje pokrivaju sporazumi o izravnim grantovima (npr. Tehnička pomoć, evaluacija, publicitet itd.) dozvoljeno je sukladno Članku 120 Financijske uredbe i Članku 184 Pravilnika za provedbu Financijske uredbe. Sporazumi o izravnim grantovima mogu biti potpisani čim se zakluče odgovarajući Financijski sporazumi. Radi efikasnog korišćenja sredstava Tehničke pomoći, potrebna je bliska koordinacija između državnih tijela (Operativnih struktura, koordinatora PGS) zemalja sudionica.

2.4. Pregled prethodnog i tekućeg iskustva u PGS, uključujući naučene lekcije i koordinaciju donatora

Hrvatska

- Projekti / programi koji su realizirani:

- CARDS 2001 'Strategija i izgradnja kapaciteta za suradnju u graničnom području' (Identifikacija budućih projekata na granici sa Srbijom, Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom)
- CARDS 2002 'Strategija i izgradnja kapaciteta za regionalni razvoj' (Institucionalni aranžmani za upravljanje PGS)
- CARDS 2003 'Regionalni razvoj lokalne granice' (Shema granta sa Slovenijom)
- CARDS 2003 'Tehnička pomoć za upravljanje programima susjedstva' (Potpora za ZTT za trilateralni program Hrvatska-Slovenija-Mađarska)
- CARDS 2004 'Izgradnja institucija i kapaciteta za PGS' (Podrška Ministarstvu pomorstva, turizma, prometa i razvoja)
- CARDS 2004 'Suradnja u pograničnom regionu' (Grant shema sa Srbijom,

² Uredba (EZ, Euratom) br. 2342/2002 (Sl. Gl. L 357, od 31.12.2002. str. 1)

³ Uredba (EZ, Euratom) br. 1605/2002 (Sl. Gl. L 248, od 16.09.2002. str. 1)

Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom); 8 projekata sprovelo je Transnacionalni program CADSES 2004- 2006; 9 realiziranih projekata

- PHARE 2005 'Prekogranična suradnja između Hrvatske, Slovenije i Mađarske' (Trilateralna shema granta), Program susjedstva između Hrvatske, Slovenije i Mađarske 2004-2006; 25 realiziranih projekata
- PHARE 2005 'Jadranska prekogranična suradnja između Hrvatske i Italije, Phare PGS / INTERREG III A - Novi jadranski program za susjedstvo 2004-2006; 35 realiziranih projekata
- PHARE 2006 'Prekogranična suradnja između Hrvatske, Slovenije i Mađarske' (Trilateralna shema granta), Program susjedstva između Hrvatske, Slovenije i Mađarske 2004-2006; 21 realizirani projekt

PHARE 2006 'Jadranska prekogranična suradnja između Hrvatske i Italije, Phare PGS / INTERREG III - Novi jadranski program za susjedstvo 2004-2006; 17 realiziranih projekata

- Projekti / programi koji se trenutno realiziraju:

- Projekti:

- IPA 2008 Program za Hrvatsku - Twinning projekt - Pomoć za upravljanje Ciljem 3 u okviru kohezijske politike

- Programi:

- IPA 2007 i IPA 2008 PGS programi suradnje Hrvatska - Bosna i Hercegovina (14 projekata u fazi realizacije), Hrvatska - Crna Gora (5 projekata u fazi realizacije), Hrvatska- Srbija (11 projekata u fazi realizacije), Hrvatska - Mađarska (102 projekata u fazi realizacije), Hrvatska-Slovenija (45 projekata u fazi realizacije), PGS IPA Jadran (28 projekata u fazi realizacije), ERDF Transnacionalni programi Europske teritorijalne suradnje "Jugoistočna Europa" (10 projekata u fazi realizacije) i "Mediteran" (6 projekata u fazi realizacije)

Bosna i Hercegovina

- Projekti koji se trenutno realiziraju:

- CARDS 2004-2006 Jadranski program za susjedstvo
- Trans-nacionalni program CADSES 2004-2006
- IPA 2007 i IPA 2008 Programi prekogranične suradnje Bosna i Hercegovina – Hrvatska, Bosna i Hercegovina - Srbija, Bosna i Hercegovina - Crna Gora,
- PGS Jadran
- ERDF transnacionalni programi Europske teritorijalne suradnje "Jugoistočna Europa" "Mediteran" (potonji samo u okviru sredstava IPA 2008)

Programi prekogranične suradnje mogu dati vrijedan doprinos pomirenju i dobrosusjedskim odnosima, a korisnici su pokazali velika očekivanja u svezi s rezultatima programa ove komponente, također u svjetlu činjenice da pristup PGS 'učenja kroz praksu' značajno doprinosi izgradnji lokalnih kapaciteta. Ova velika očekivanja su se ogledala u velikom broju podnesenih prijava na pozive za prijedloge, unatoč gotovo simboličnom iznosu raspoloživih zajedničkih fondova.

- PGS IPA Jadran - Partneri iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine sudjeluju u 17 projekata: ADRIA.MUSE; AdriaticMoS - Razvijanje autocesta morskog sustava u jadranskom području, ADRISTORICAL LANDS - Povijest, kultura, turizam, umjetnost i drevni zanati u europskom jadranskom području; AGRONET - Ostvarivanje stalne logističke mreže, distribucijske mreže i mreže uslužne infrastrukture u lancu prehrambene industrije jadranskog područja; AHVN - Mreža jadranskog zdravlja i vitalnosti; CLUSTER CLUB - Jadranski ekonomski klaster klub; FLA - Razvijanje mreže lanca za snabdijevanje drvom i namještajem u jadranskom području; FUTURE MEDICINE - Prijedlog za uspostavljanje prekogranične jadranske mreže kliničkih centara za medicinski asistiranu reprodukciju i regenerativnu medicinu; KEY Q - Ključ za kvalitetu u razvoju i odgovornu izgradnju vrijednosti poljoprivredno-prehrambenih resursa na obje obale Jadrana; METRIS PLUS - Poticanje istraživanja i potencijala inovacija jadranskog prekograničnog područja kroz zajedničke istraživačke inicijative koje predvodi Metris istraživački centar; PITAGORA - Platforma za informacijske tehnologije u cilju dobivanja mogućnosti da se smanji ICT jaz u jadranskom području; S.T.A.R. - Statističke mreže u sektoru turizma jadranskog područja; SEA-R - Održiva energija u jadranskom području: Znanje za investiranje; SHAPE - Oblikovanje cjelovitog pristupa očuvanju jadranskog okoliša: između obale i mora; SLID - Socijalna i radna integracija osoba s invaliditetom; YOUTH ADRINET - Dijeljenje iskustava i razvijanje zajedničkih alata u cilju povećanja sudjelovanja mladih jadranskog stanovništva u civilnom društvu i stvaranje mreža; ZOON - zootehničke umrežavanje za održive inovacije u jadranskom Euroregionu.

- ERDF Transnacionalni program Jugoistočna Europa (SEE) - Partneri iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine sudjeluju u 2 projekta: ATRUIM - Arhitektura totalitarnih režima XX stoljeća u urbanom upravljanju; SEE Digi TV - Digitalna televizija Jugoistočne Europe.

Naučene lekcije

Obje zemlje su stekle iskustvo iz prethodnog sudjelovanja u programima prekogranične suradnje, osobito u onim programima koji uključuju zemlje članice EU sa snažnom praksom prekogranične suradnje koja se može prenijeti na one zemlje koje imaju manje iskustva. Kao rezultat toga, granična područja prema državama članicama EU imaju mnogo veći kapacitet i znanje u projektima prekogranične suradnje u odnosu na područja koje graniče sa zemljama nečlanicama EU. Ova situacija se reflektirala u toku realizacije CARDS 2004 "Program suradnje u pograničnom regionu", kada su susjedne oblasti iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore imale prvu priliku da se prijave za male projekte prekogranične suradnje. Postojao je opći nedostatak znanja o tome kako da se pripreme i upravljaju projekti, i lokalnim akterima je bilo teško pronaći partnere s druge strane granice.

Iskustvo u suradnji u pograničnom području do sada pokazuje da je solidna pripremna faza, uključujući podizanje razine svijesti i obuku prije pokretanja aktivnosti, od ključnog značaja za ishod programa.

Delegacija EU je ugovorila stručnjake da provedu nadzorne posjete za praćenje projekata koji se financiraju u okviru Programa prekogranične i transnacionalne suradnje, u okviru programa IPA za 2007. i 2008. godinu. Ukupno 32 ugovora je pregledano tijekom mjeseca lipnja i rujna 2011. godine, uključujući sve projekte ugovorene u okviru prvog Poziva za dostavljanje prijedloga za Program HRV-CG. Zaključci nadzora su bili pozitivni i nisu identificirani rizici koji bi ugrozili provedbu programa.

Pošto već postoje dva Poziva za podnošenje prijedloga koji su objavljeni u okviru ovog programa, korisnici na području koje pokriva program su stekli dragocjeno iskustvo u praksama EU, javnoj nabavi, primjeni i provedbi projekata.

Privremena procjena Prekograničnog programa između zemalja kandidata / potencijalnih kandidata (intra-zapadne granice Balkana) u okviru IPA Komponente prekogranične suradnje završena je u lipnju 2011. godine.

Tematska evaluacija PGS programa u okviru PHARE programa zaključila je da je većina projekata jasno utjecala na dio pograničnog područja, ali da su zajednički projekti prije bili iznimka nego pravilo. Otuda značaj da se osigura to da su projekti rezultat zajedničkih lokalnih ili regionalnih inicijativa. Drugi zaključak prethodno spomenute procjene je da je sinkronizacija u zajedničkim projektima od ključnog značaja u smislu rezultata, utjecaja i održivosti. Stoga je važno da partneri uspostave dogovorenu koordinaciju planova i mehanizme prije potpisivanja Financijskih sporazuma.

Donatorska koordinacija

Sukladno Članku 20 IPA Uredbe i Članku 6 (3) IPA Uredbi o realizaciji, u 2007. godini Europska komisija je zatražila od predstavnika država članica i lokalnih međunarodnih financijskih institucija u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini da daju svoje komentare u svezi s nacrtom višegodišnjeg programa prekogranične suradnje koji je dostavljen Komisiji. Komisija je zaprimila komentare iz veleposlanstva Velike Britanije u Zagrebu i od Svjetske banke.

2.5. Horizontalna pitanja

Program će promicati održivo upravljanje okolišem kroz unaprijeđenje suradnje između institucija za provedbu zajedničkih aktivnosti za zaštitu okoliša.

Program će također podržati rodnu osviještenost i politiku jednakih mogućnosti kroz odabir projekata koji uključuju posvećivanje posebne pažnje jednakim mogućnostima za spolove, nacionalnosti i osobe s invaliditetom sukladno načelima Europske unije.

2.6. Uvjeti

Uspješna provedba programa ovisi o odgovarajućem kadru i funkcioniranju Operativnih struktura, Zajedničkog nadzornog odbora i Zajedničkog tehničkog tajništva i njegove podružnice.

2.7. Reperne točke

sredstva za 2012.	N	N+1 (kumulativno)	N+2 (kumulativno)	N+3 (kumulativno)
Broj izravnih sporazuma o grantu u Hrvatskoj	1	1	1	1
Broj izravnih sporazuma o grantu u Bosni i Hercegovini	1	1	1	1
Broj zajedničkih poziva za podnošenje prijedloga koji su pokrenuti u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini	1	1	1	1
Stopa ugovaranja (%) u Hrvatskoj	0	60	100	100
Stopa ugovaranja (%) u Bosni i Hercegovini	0	60	100	100

sredstva za 2013.	N	N+1 (kumulativno)	N+2 (kumulativno)	N+3 (kumulativno)
Broj izravnih sporazuma o grantu u Hrvatskoj	1	1	1	1
Broj izravnih sporazuma o grantu u Bosni i Hercegovini	1	1	1	1
Broj zajedničkih poziva za podnošenje prijedloga koji su pokrenuti u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini	1	1	1	1
Stopa ugovaranja (%) u Hrvatskoj	0	100	100	100
Stopa ugovaranja (%) u Bosni i Hercegovini	0	100	100	100

2.8. Mapa puta za decentralizaciju upravljanja EU fondovima bez ex ante kontrole od strane Komisije

U Hrvatskoj su pripreme za odricanje od ex ante kontrola u tijeku. Odluka da se odustane od ex ante kontrola za Komponentu II treba biti donesena prije datuma pristupanja, inače svi ugovori potpisani između datuma pristupanja i datuma kada je odluka Komisije usvojena neće se smatrati prihvatljivim sukladno Članku 29 Zakona o pristupanju iz 2011. godine. Odluka Komisije treba se temeljiti na dokumentaciji koja pokazuje da je hrvatski sustav za upravljanje za Komponentu II dobro pripremljen i da je potpuno operativan.

Strategija za decentralizirani sustav provedbe (DSP) Bosne i Hercegovine usvojena je u srpnju 2008. godine. U travnju 2010. godine Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je odluke za imenovanje Nadležnog službenika za ovjeravanje (NSO), Državnog službenika za autorizaciju (DSA), i Nacionalnog IPA koordinatora (NIPAK). SJFU (Središnja jedinica za financije i ugovore) i Državni fond (DF) su osnovani u okviru Ministarstva financija i trezora i funkcionalni su, iako još uvijek nisu u potpunosti kadrovski popunjeni.

Što se tiče IPA Komponente II - PGS - može se registrirati izvjestan napredak: Vijeće ministara usvojilo Odluku o osnivanju Operativne strukture za IPA komponentu II u rujnu 2011. godine, a formalnu obavijest o ovoj odluci izdao je DSA u prosincu. Imenovanje na funkciju rukovoditelja Operativne strukture je u tijeku. Također, odluka o osnivanju Revizorskog tijela još nije donesena. Što se tiče drugih komponenata, nikakav napredak nije ostvaren zbog nedostatka političkog dogovora.

3. PRORAČUN ZA 2012. I 2013. GODINU

3.1. Indikativna tablica za 2012. godinu za Hrvatsku

	Doprinos IPA EU		Državni Doprinos		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna os 1	450 000	85 %	79 411.76	15 %	529 411.76	45 %
Prioritetna os 2	450 000	85 %	79 411.76	15 %	529 411.76	45 %
Prioritetna os 3	100 000	85 %	17 647.06	15 %	117 647.06	10 %
UKUPNO	1 000 000	85 %	176 470.58	15 %	1 176 470.58	100 %

⁽¹⁾ Izraženo u % Ukupnog iznosa (IPA plus Državni doprinosi) (stubac c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupne sume za stubac (c). Ona označava relativnu težinu svakog prioriteta u odnosu na ukupna sredstva (IPA + Državna)

3.2. Indikativna tablica za 2012. godinu za Bosnu i Hercegovinu

	Doprinos IPA EU		Državni doprinos		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna os 1	450 000	85 %	79 411.76	15 %	529 411.76	45 %
Prioritetna os 2	450 000	85 %	79 411.76	15 %	529 411.76	45 %
Prioritetna os 3	100 000	85 %	17 647.06	15 %	117 647.06	10 %
UKUPNO	1 000 000	85 %	176 470.58	15 %	1 176 470.58	100 %

⁽¹⁾ Izraženo u % Ukupnog iznosa (IPA plus Državni doprinosi) (stubac c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupne sume za stubac (c). Ona označava relativnu težinu svakog prioriteta u odnosu na ukupna sredstva (IPA + Državna)

3.3. Indikativna tablica za 2013. godinu za Hrvatsku

	Doprinos IPA EU		Državni doprinos		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna os 1	450 000	85 %	79 411.76	15 %	529 411.76	45 %
Prioritetna os 2	450 000	85 %	79 411.76	15 %	529 411.76	45 %
Prioritetna os 3	100 000	85 %	17 647.06	15 %	117 647.06	10 %
UKUPNO	1 000 000	85 %	176 470.58	15 %	1 176 470.58	100 %

⁽¹⁾ Izraženo u % Ukupnog iznosa (IPA plus Državni doprinosi) (stubac c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupne sume za stubac (c). Ona označava relativnu težinu svakog prioriteta u odnosu na ukupna sredstva (IPA + Državna)

3.4. Indikativna tablica za 2013. godinu za Bosnu i Hercegovinu

	Doprinos IPA EU		Državni doprinos		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna os 1	450 000	85 %	79 411.76	15 %	529 411.76	45 %
Prioritetna os 2	450 000	85 %	79 411.76	15 %	529 411.76	45 %
Prioritetna os 3	100 000	85 %	17 647.06	15 %	117 647.06	10 %
UKUPNO	1 000 000	85 %	176 470.58	15 %	1 176 470.58	100 %

⁽¹⁾ Izraženo u % Ukupnog iznosa (IPA plus Državni doprinosi) (stubac c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupne sume za stubac (c). Ona označava relativnu težinu svakog

prioriteta u odnosu na ukupna sredstva (IPA + Državna)

3.5. Načelo sufinanciranja koji se primjenjuje na projekte financirane u okviru programa

Doprinos EU je obračunat u odnosu na prihvatljive rashode, koji su za " Prekogраниčni program Hrvatska - Bosna i Hercegovina" utemeljeni na ukupnim troškovima, kao što je dogovoreno između zemalja sudionica, i propisano u prekograničnom programu.

Doprinos EU na razini prioritetne osi ne prelazi gornju granicu od 85% prihvatljivih troškova.

Doprinos EU za svaku os prioriteta ne smije biti manji od 20% od prihvatljivih troškova.

Primjenjuju se odredbe Članka 90 IPA Uredbe o realizaciji.

Sufinanciranje u sklopu osi Prioriteta 1 i 2 osigurati će krajnji korisnici granta, a ono može doći i iz javnih ili privatnih fondova. Sufinanciranje u sklopu osi Prioriteta 3 (Tehničke pomoći) biti će obezbijedeno iz državnih fondova.

4. ORGANIZACIJA PROVEDBE

4.1. Način provedbe

Dio ovog programa koji se odnosi na Hrvatsku provodi se sukladno Članku 53c Financijske uredbe⁴ i odgovarajućim odredbama Pravilnika o provedbi⁵. Zemlja korisnica nastaviti će da osigurava to da se uvjeti koji su navedeni u Članku 56 Financijske uredbe poštvaju u svakom trenutku.

Ex ante kontrola koju vrši Komisija primjenjuju se sukladno Odluci Komisije o prijenosu upravljačkih ovlasti, sukladno Članku 14 IPA Uredbe o realizaciji.

Dio ovog programa koji se odnosi na Bosnu i Hercegovinu provodi Europska komisija na centraliziranom temelju, sukladno Članku 53 Financijske uredbe⁶ i odgovarajućim odredbama Pravilnika o provedbi⁷.

U slučaju centraliziranog upravljanja uloga Komisije u odabiru aktivnosti u okviru programa prekogranične suradnje između zemalja korisnica je navedena u Članku 140 IPA Uredbe o realizaciji.

4.2. Opća pravila za nabave i postupak dodjele granta

Nabava prati odredbe Dijela Dva, Naslova IV Financijske uredbe i Dijela Dva,

⁴ Uredba (EZ, Euratom) br. 1605/2002 (Sl. Gl. L 248, od 16.09.2002. str.1)

⁵ Uredba (EZ, Euratom) br. 2342/2002 (Sl. Gl. L 357, od 31.12.2002. str.1)

⁶ Uredba (EZ, Euratom) br. 1605/2002 (Sl. gl. L 248, od 16.09.2002. str.1)

⁷ Uredba (EZ, Euratom) br. 2342/2002 (Sl. gl. L 357, od 31.12.2002. str.1)

Naslova III, Poglavlja 3 njenog Pravilnika o provedbi, kao i pravila i postupke za ugovore o uslugama, nabavkama i radovima koji se financiraju iz općeg proračuna Europskih zajednica za potrebe suradnje s trećim zemljama usvojeni od strane Komisije 24. svibnja 2007. godine (C (2007) 2034).

Postupci dodjele granta slijede odredbe Dijela Jedan, Naslova VI Financijske uredbe i Dijela Dva, Naslova VI njenog Pravilnika o provedbi.

Gdje je to moguće, Ugovorna tijela bi također trebalo da koriste standardne predloške i modele koji olakšavaju primjenu navedenih pravila predviđenih u "Praktičnom vodiču za ugovorne postupke za vanjske aktivnosti Europske unije" ("Praktični vodič"), koji je objavljen na internetskoj stranici EuropeAid⁸ na dan pokretanja nabave ili postupka dodjele granta.

4.3. Procjena utjecaja na okoliš i očuvanje prirode

Sve investicije se provode sukladno relevantnom zakonodavstvu EU.

Postupci za procjenu utjecaja na okoliš kao što je navedeno u EIA Direktivi⁹ u potpunosti se primjenjuju na sve investicijske projekte u okviru IPA. Ako EIA Direktiva još nije u potpunosti transponirana, postupci trebaju biti slični onima utvrđenim u prethodno spomenutoj direktivi.

Ako je vjerojatno da će projekt utjecati na lokacije od značaja za očuvanje prirode, potrebno je da bude izvršena odgovarajuća procjena zaštite prirode, ekvivalentna onoj koja je predviđena Člankom 6 Direktive o staništima¹⁰.

5. NADZOR I EVALUACIJA

5.1. Nadzor

Provedba prekograničnog programa pratiti će Zajednički nadzorni odbor iz Članka 142 IPA Uredbe o realizaciji, koji uspostave zemlje korisnice, a koji uključuje i predstavnike Komisije.

U Hrvatskoj, provedbu programa pratiti će se također kroz IPA nadzorni odbor sukladno Članku 58 IPA Uredbe o provođenju.

IPA nadzorni odbor procjenjuje učinkovitost, kvalitetu i koherentnost provedbe programa kako bi se osiguralo ostvarivanje programskih ciljeva i poboljšala efikasnost pružene pomoći.

⁸ trenutna adresa:

http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/practical_guide/index_en.htm

⁹ Direktiva Vijeća 85/337/EEZ od 27. lipnja 1985. o procjeni utjecaja određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (Sl. gl. L 175, od 05.07.1985, str 40).

¹⁰ Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (Sl. gl. L 206, od 22.07.1992).

U Bosni i Hercegovini, Komisija može poduzeti sve radnje koje smatra neophodnim da bi pratila predmetni program.

5.2. Evaluacija

Programi podliježu evaluaciji, sukladno Članku 141 IPA Uredbe o realizaciji, s ciljem da se poboljša kvaliteta, učinkovitost i dosljednost pomoći iz fondova EU, i strategija i provedba programa prekogranične suradnje.

6. REVIZIJA, FINANCIJSKA KONTROLA, MJERE BORBE PROTIV PRIJEVARA, FINANCIJSKA PRILAGODAVANJA, PREVENTIVNE MJERE I FINANCIJSKE KOREKCIJE

6.1. Revizija, financijska kontrola i mjere borbe protiv prijevара

Računi i operacije svih strana uključenih u realizaciju ovog programa, kao i svi ugovori i sporazumi kojima se provodi ovaj program, podliježu, s jedne strane, nadzoru i financijskoj kontroli od strane Komisije (uključujući i Europski ured za borbu protiv prijevара), koja može izvršiti provjere po svom nađenju, bilo samostalno ili preko vanjskog revizora, i, s druge strane, reviziji Europskog revizorskog suda. To uključuje mjere poput *ex ante* verifikacija tendera i ugovaranja koje provodi Delegacija u Hrvatskoj.

Da bi se osigurala učinkovita zaštita financijskih interesa Europske unije, Komisija (uključujući Europski ured za borbu protiv prijevара) može provesti provjere na licu mjesta i inspekcije, sukladno postupcima koji su predviđeni u Uredbi Vijeća (EZ, Euratom) 2185/96¹¹.

Kontrole i revizije koje su prethodno opisane vrijede za sve izvoditelje radova, podizvoditelje i korisnike grantova koji su primili sredstva EU.

6.2. Financijska usklađivanja

U Hrvatskoj državni službenik za autorizaciju, koji prvenstveno snosi odgovornosti za ispitivanje svih nepravilnosti, donosi financijske prilagodbe gdje se utvrde nepravilnosti ili nemar u vezi s provedbom ovog programa, tako što otkazuje svu ili dio pomoći EU. Državni službenik za autorizaciju uzima u obzir prirodu i težinu nepravilnosti i financijski gubitak za pomoć EU.

U slučaju nepravilnosti, uključujući nemar i prijevare, državni službenik za autorizaciju vrši povrat EU pomoći koja je isplaćena korisniku, sukladno državnim postupcima za povrat.

6.3. Sljedivost revizije

U Hrvatskoj državni službenik za autorizaciju osigurava da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se u svakom trenutku omogućila sljedivost revizije. Ove

¹¹ Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2185/96 (Sl. gl. L 292, od 15.11.1996. str. 2).

informacije obuhvaćaju pisane dokaze o odobrenju plaćanja, o obračunima i isplati, kao i obradi predujmova, garancija i dugova.

6.4. Preventivne mjere

Hrvatska osigurava istragu i učinkovitu obradu slučajeva sumnje na prijevaru i nepravilnosti i osigurava funkcioniranje mehanizama kontrole i izvješćivanja koji odgovaraju onima koji su predviđeni u Uredbi Komisije 1828/2006¹². Svi osumnjičeni ili stvarni slučajevi prijave i nepravilnosti, kao i sve mjere koje su preduzete u svezi s tim, moraju biti prijavljeni službama Komisije bez odlaganja. Ukoliko ne bude osumnjičenih ili stvarnih slučajeva prijave ili nepravilnosti za izvješćivanje, zemlja korisnica obavijestiti će Komisiju o tome u roku od dva mjeseca po isteku svakog tromjesečja.

Nepravilnost označava svako kršenje odredbe važećih pravila i ugovora, kao posljedice činjenja ili posljedice propusta od strane ekonomskog operatera koji ima, ili bi imao, efekt prejudiciranja općeg proračuna Europske unije kroz punjenje za neopravdanu stavku rashoda po opći proračun.

Prijevara označava svaku namjernu radnju ili propust koji se odnosi na: korišćenje ili prezentaciju lažnih, netočnih ili nepotpunih izjava ili dokumenata, koji imaju kao svoj učinak prisvajanje ili neprimjereno zadržavanje sredstava iz općeg proračuna Europske unije ili proračuna kojima upravlja Europska unija, ili se njima upravlja u ime Europske unije; neotkrivanje informacija u suprotnosti s određenom obvezom s istim učinkom; pogrešna upotreba takvih sredstava za druge svrhe osim onih za koje su prvobitno odobrena.

Zemlja korisnica poduzima sve odgovarajuće mjere da spriječi i suprotstavi se aktivnim i pasivnim praksama korupcije u bilo kojoj fazi postupka nabave ili dodjele granta, kao i tijekom provedbe odgovarajućih ugovora.

Aktivna korupcija definira se kao namjerna aktivnost bilo koje osobe koja obećava ili daje, neposredno ili preko posrednika, prednost u bilo kojem smislu funkcioneru osobno, ili nekoj trećoj strani, da djeluju ili da se uzdrže od djelovanja sukladno njihovim dužnostima ili u obavljanju njihovih funkcija, u suprotnosti s njihovim službenim dužnostima na način kojim se narušavaju ili se mogu narušiti financijski interesi EU.

Pasivna korupcija definira se kao namjerno djelovanje dužnosnika, koji, izravno ili preko posrednika, zahtijevaju ili zaprimaju prednosti bilo koje vrste, za sebe ili za treću stranu, ili prihvaćaju obećanje takve prednosti, ako djeluju ili se uzdrže od postupanja sukladno njihovoj dužnosti, ili u obavljanju njihovih funkcija u suprotnosti s njihovim službenim dužnostima na način kojim se narušavaju, ili se mogu narušiti financijski interesi EU.

Vlasti zemlje korisnice, uključujući osoblje odgovorno za provedbu programa, također se obvezuju poduzeti sve mjere predostrožnosti koje su neophodne da bi se izbjegao rizik od sukoba interesa i odmah obavještavaju Komisiju o postojanju takvog sukoba interesa ili bilo koje situacije koja bi mogla dovesti do takvog sukoba interesa.

¹² Sl. gl. L 371, od 27.12.2006, str. 1

6.5. Financijske korekcije

Da bi se osiguralo to da se sredstva koriste sukladno važećim pravilima, u Hrvatskoj Komisija primjenjuje postupke pražnjenja ili mehanizme financijske korekcije sukladno Članku 53c (2) Financijske uredbe, i kao što je detaljno opisano u Okvirnom sporazumu koji je zaključen između Komisije i Hrvatske.

Financijska korekcija može nastupiti nakon:

- identifikacije određene nepravilnosti, uključujući prijevaru; ili
- identifikacije manjkavosti ili nedostatka u sustavima upravljanja i kontrole zemlje korisnice.

Ako Komisija utvrdi da su troškovi u okviru ovog programa nastali na način koji predstavlja kršenje važećih pravila, ona odlučuje o tome koji iznosi trebaju biti izuzeti iz EU financiranja.

Obračun i utvrđivanje svake takve korekcije, kao i odnosni povrat, obavlja Komisija na temelju kriterija i postupaka predviđenih u IPA Uredbi o realizaciji.

7. NEZNATNA PRERASPODJELA SREDSTAVA

Ovlašteni službenik delegacije (AOD), ili ovlašteni službenik pod-delegacije (AOSD), sukladno ovlastima koje je na njega prenio AOD, sukladno načelima dobrog financijskog upravljanja, može poduzeti neznatne preraspodjele sredstava bez potrebne izmjene i dopune financijske odluke. U tom kontekstu, kumulativna preraspodjela koja ne prelazi 20% od ukupnog iznosa dodijeljenog za program, pod uvjetom ograničenja od 4 milijuna EUR, neće se smatrati značajnom, pod uvjetom da ona ne utječe na prirodu i ciljeve programa. IPA odbor se obavještava o gorepomenutoj preraspodjeli sredstava.

8. OGRANIČENE PRILAGODBE U PROVEDBI PROGRAMA

Ograničene prilagodbe u provedbi ovog programa koje utječu na osnovne elemente navedene u Članku 90 Pravilnika o provedbi Financijske uredbe, a koje su indikativne prirode¹³, može poduzeti ovlašteni službenik delegacije Komisije (AOD), ili ovlašteni službenik pod-delegacije Komisije (AOSD), sukladno ovlastima koje je na njega prenio AOD, sukladno načelima dobrog financijskog upravljanja bez neophodne izmjene i dopune odluke o financiranju.

¹³

Ovi osnovni elementi indikativne prirode su, za grantove, indikativni iznos poziva za prijedloge i, za nabave, indikativni broj i vrsta predviđenih ugovora i indikativni vremenski okvir za pokretanje postupka nabave.

DODATAK 2
Prekogranični program
Hrvatska – Bosna i Hercegovina

Potvrđujem da ovaj prijevod u potpunosti odgovara izvorniku koji je sastavljen na engleskom jeziku.
Ovj.br. 02/12/2013-5
Prijedor, 02. prosinca 2013.

Aleksandra Majkić,
stalni sudski tumač za engleski jezik, imenovana od strane
Ministarstva pravde Republike Srpske i Okružnog suda u
Banja Luci; po rješenju: 01/2-704-30/02 od: 21. studenog 2002.

Instrument za pretpristup (IPA)

Prekogranični program

Hrvatska – Bosna i Hercegovina

2007-2013

-Revidirana verzija od 30. studenog 2011. godine

[Period pokriven revizijom 2012-2013]

SADRŽAJ

KRATICE	4
1. DIO I UVOD I SAŽETAK	5
1.1. UVOD U PREKOGRANIČNI PROGRAM	5
1.2. PROGRAMSKO PODRUČJE	5
1.3. ISKUSTVO U PREKOGRANIČNOJ SURADNJI	7
1.4. NAUČENE LEKCIJE	8
1.5. SAŽETAK ZAJEDNIČKOG PROGRAMSKOG PROCESA	9
1.6. SAŽETAK PREDLOŽENE PROGRAMSKE STRATEGIJE	11
2. DIO II STANJE I SWOT ANALIZA	13
2.1. PRIHVATLJIVA I SUSJEDNA PODRUČJA	13
2.2. OPIS POGRANIČNOG PODRUČJA	13
2.2.1. <i>Povijest</i>	13
2.2.2. <i>Geografski opis</i>	13
2.2.3. <i>Demografija</i>	14
2.2.4. <i>Etničke manjine</i>	15
2.2.5. <i>Infrastruktura</i>	15
2.3. GOSPODARSKI OPIS	16
2.3.1. <i>Poljoprivreda i ruralni razvoj</i>	17
2.3.2. <i>Mala i srednja poduzeća</i>	17
2.3.3. <i>Turizam</i>	17
2.4. LJUDSKI RESURSI	18
2.4.1. <i>Naobrazba, istraživanje i razvoj</i>	18
2.4.2. <i>Tržište rada</i>	18
2.5. OKOLIŠ	19
2.6. KULTURA	19
2.7. SWOT ANALIZA	20
3. DIO III PROGRAMSKA STRATEGIJA	24
3.1. OPŠTI CILJ	24
3.2. USKLAĐENOST S PROGRAMIMA EU I DRŽAVNIM PROGRAMIMA	25
3.2.1. <i>Državni Programi – Hrvatska</i>	26
3.2.2. <i>Državni Programi – Bosna i Hercegovina</i>	27
3.3. USKLAĐENOST S DRUGIM POLITIKAMA ZAJEDNICE	27
3.4. OPIS PRIORITETA I MJERA	28
3.4.1. <i>Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog gospodarskog prostora</i>	28
3.4.2. <i>Prioritet 2: Poboljšana kvaliteta života i socijalna kohezija</i>	33
3.4.3. <i>Prioritet 3: Tehnička pomoć</i>	36
3.5. SAŽETAK PRIORITETA I MJERA	40

3.6.	POKAZATELJI	41
3.7.	PLAN FINANCIRANJA	43
3.8.	PRIHVATLJIVOST TROŠKOVA	46
4.	DIO IV: PROVEDBENE ODREDBE	47
4.1.	PROGRAMSKE STRUKTURE I TIJELA	47
4.1.1.	<i>Operativne strukture (OS) u Državama korisnicama</i>	47
4.1.2.	<i>Zajednički nadzorni odbor (ZNO)</i>	49
4.1.3.	<i>Zajedničko tehničko tajništvo (ZTT)</i>	50
4.1.4.	<i>Uloga Komisije</i>	51
4.2.	POSTUPCI ZA PROGRAMIRANJE, ODABIR I DODJELU SREDSTAVA	52
4.2.1.	<i>Zajednički strateški projekti</i>	52
4.2.2.	<i>Pozivi za dostavu projektnih prijedloga</i>	52
4.2.3.	<i>Odabir projekata nakon jedinstvenog poziva za podnošenje prijedloga</i>	53
4.3.	POSTUPCI ZA FINANCIRANJE I KONTROLU	54
4.3.1.	<i>Odluka o financiranju i ugovaranje</i>	54
4.3.2.	<i>Državno sufinanciranje</i>	54
4.3.3.	<i>Upravljanje financiranjem, plaćanje i kontrola</i>	54
4.4.	PROVEDBA PROJEKTA	55
4.4.1.	<i>Projekt</i>	55
4.4.2.	<i>Partneri na projektima i njihove uloge u zajedničkoj provedbi projekta</i>	55
4.5.	PRAĆENJE I EVALUACIJA	55
4.5.1.	<i>Praćenje na razini Projekta</i>	55
4.5.2.	<i>Praćenje programa</i>	56
4.5.3.	<i>Evaluacija Programa</i>	56
4.5.4.	<i>Informiranje i promidžba</i>	56
DODACI	58	
DODATAK 1	58	
DODATAK 2	60	
DODATAK 3	62	
DODATAK 4	64	

KRATICE

CARDS	Pomoć Zajednice za obnovu, razvoj i stabilizaciju
PGS	Prekogranična suradnja
CfP	Poziv za dostavu projektnih prijedloga
DEI	Direkcija za europske integracije
ERDF	Europski fond za regionalni razvoj
ESF	Europski socijalni fond
BDP	Bruto domaći proizvod
GfA	Smjernice za aplikante
IMWG	Međuresorska radna skupina (u Hrvatskoj)
IPA	Instrument za pretpristupnu pomoć
ZTIN	Zajednički tim za izradu nacрта
ZNO	Zajednički nadzorni odbor
ZPO	Zajednički programski odbor
ZUO	Zajednički upravni odbor
ZTS	Zajedničko tehničko tajništvo
MRRŠV	Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodoprivrede
MRDEUF	Uprava / Ministarstvo regionalnog razvoja i EU fondova
NUTS	Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku
PHARE	Pomoć Poljske i Mađarske za obnovu gospodarstva
R & D	Istraživanje i razvoj
TP	Tehnička pomoć

1. DIO I UVOD I SAŽETAK

1.1. Uvod u Prekogranični program

Ovaj dokument opisuje prekogranični program između Hrvatske i Bosne i Hercegovine, koji će se provoditi tijekom razdoblja 2007-2013. Ovaj strateški dokument temelji se na zajedničkom radu na planiranju hrvatske i bosanske strane. Program podupire komponenta II (prekogranična suradnja) EU 'Instrumenta za Pretpristupnu pomoć' (IPA), prema kojoj su dodijeljena sredstva od 6 milijuna eura za prve tri godine. Dodatna sredstva od 1.058.823 eura osigurati će zemlje partneri, uglavnom od programskih korisnika u pograničnom području.

Granica između Hrvatske i Bosne i Hercegovine se proteže na gotovo 1.000 km. Uprkos heterogenosti područja, pogranična područja se suočavaju sa sličnim izazovima: gospodarskom krizom u svezi sa kolapsom tradicionalnih industrija / tržišta nakon raspada Jugoslavije, velikim migracijama tijekom i nakon rata praćene kontinuiranom depopulacijom od tada, i teškim oštećenjima na javnoj infrastrukturi koja su samo djelomično popravljena kroz nedovoljne investicije. Tradicionalne gospodarske i kulturne veze između dvije države u pograničnim područjima također su teško pogođene sukobom i njegovim posljedicama. Ovaj će program stoga nastojati da obnovi te prijašnje prekogranične veze i djelatnosti uz rješavanje nekih od zajedničkih društveno-gospodarskih i ekoloških pitanja.

1.2. Programsko područje

Programsko područje sastoji se od 'prihvatljivih' i 'susjednih' područja, kako je definirano u Člancima 88 i 97 IPA Uredbe o realizaciji. Ove regije, o kojima je odlučeno na sastanku Zajedničkog programskog odbora (vidjeti Dio 1.4), koji je održan 20. travnja, u Sarajevu i koje su dopunjene na sastanku Zajedničkog nadzornog odbora održanog 26. listopada 2009. godine u Sarajevu, navedene su u nastavku.

Tabela 1 Prekogranično Programsko područje

Programsko područje

Relevantni članci Uredbe kojom se provodi Uredba Vijeća(EZ) broj 1085/2006 kojom se uspostavlja Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA)

Programsko područje	HRVATSKA	
	Članak 88 Prihvatljivo područje	Članak 97 Susjedno područje
Vukovarsko-srijemska županija	*	
Brodsko-posavska županija	*	
Sisačko-moslavačka županija	*	
Karlovačka županija	*	
Ličko-senjska županija	*	
Zadarska županija	*	
Šibensko-kninska županija	*	
Splitsko-dalmatinska županija	*	
Dubrovačko-neretvanska županija	*	
Osječko-baranjska županija		*
Požeško-slavonska županija		*
Zagrebačka županija		*
Bjelovarsko-bilogorska županija		*
Primorsko-goranska županija		*

Članak 88

Prihvatljivo područje

- Sjevero-istok: Bijeljina, Teočak, Ugljevik, Lopare, Tuzla, Lukavac, Čelić, Distrikt Brčko, Srebrenik, Petrovo, Gračanica, Doboj Istok, Gradačac, Pelagićevo, Donji Žabar, Orašje, Domaljevac-Šamac, Šamac, Modriča, Vukosavlje, Odžak, Bosanski Brod, Srebrenica, Bratunac, Milići, Han-Pijesak, Vlasenica, Kladanj, Šekovići, Kalesija, Osmaci, Zvornik, Banovići, Živinice, Sapna.
- Sjevero-zapad: Prnjavor, Srbac, Laktaši, Čelinac, Kotor Varoš, Skender-Vakuf/Kneževo, Dobretići, Šipovo, Jajce, Jezero, Mrkonjić Grad, Banja Luka, Bosanska Gradiška, Bosanska Dubica, Prijedor, Oštra Luka, Sanski Most, Ključ, Ključ/Ribnik, Mrkonjić Grad/Vlasinje, Glamoč, Bosansko Grahovo, Drvar, Istočni Drvar, Petrovac-Drinić, Bosanski Petrovac, Bosanska Krupa, Krupa na Uni, Novi Grad, Kostajnica, Bužim, Velika Kladuša, Cazin, Bihać, Doboj, Derventa
- Hercegovina: Prozor/Rama, Konjic, Nevesinje, Gacko, Bileća, Trebinje, Ravno, Ljubinje, Berkovići, Mostar, Jablanica, Kupres, Kupres (RS), Tomislavgrad, Posušje, Široki Brijeg, Čitluk, Stolac, Neum, Čapljina, Ljubuški, Grude, Livno, Istočni Mostar.

Članak 97

Susjedno područje

- Centralna Bosna i Hercegovina: Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Usora, Zavidovići, Zenica, Žepče, Bugojno, Busovača, Donji Vakuf, Gornji Vakuf-Uskoplje, Novi Travnik, Travnik, Vitez, Teslić

Regije Bosne i Hercegovine

Prihvatljivo područje uključuje 9 hrvatskih (NUTS 3 ekvivalent) županija i 3 bosansko-hercegovačke regije (ekvivalent prema NUTS 3 klasifikaciji) što obuhvata 95 općina.

Osim toga, Program uključuje i pet dodatnih hrvatskih (NUTS 3 ekvivalent) županija u susjednom području: Osječko-baranjsku, Bjelovarsko-bilogorsku, Požeško-slavonsku, Zagrebačku² i Primorsko-goransku županiju. Argument za uključivanje ovih regija unutar programskog područja je prvenstveno taj da one imaju zajedničke demografske, gospodarske, geografske i kulturne odlike.

Zagrebačka županija uključuje gradsko područje Zagreba (isključujući Grad Zagreb), gdje je Sava najvažniji riječni sustav koji čini prirodnu granicu s Bosnom i Hercegovinom u sjevernom dijelu programskog područja. Štaviše, Zagrebačka županija je usko vezana za Sisačko-moslavačku županiju kroz provedbu razvojnih projekata, kao što je, između ostalog, izgradnja novog sustava autoputa A 11, koji se povezuje sa prometnim pravcima iz sjeverozapadnog dijela Bosne i Hercegovine.

Primorsko-goranska županija je susjedna županija do Karlovačke županije, pri čemu su obje županije uvrštene u prirodnu regiju Hrvatske poznatu kao Gorski kotar, sa značajnim

¹ Sve općine koje su dio područja navedenih u nastavku su prihvatljive, iako nisu eksplicitno naznačene.

² Zagrebačka županija ne uključuje Grad Zagreb, koji je glavni grad i ima status zasebne Županije.

šumskim i rekreativnim potencijalom. Gorski kotar je također prirodno stanište brojnih ugroženih vrsta (Natura 2000), s intenzivnim migracijama iz Dinarskog gorja preko Gorskog kotara prema sjeverozapadnoj Bosni i Hercegovini, i natrag. Štaviše, ovaj dio Hrvatske predstavlja zajednički riječni sustav Kupe, Korane (pogranična rijeka s Bosnom i Hercegovinom), Dobre i Mrežnice.

Primorsko-goranska županija također ima i stratešku važnost za teritorij Hrvatske kao dio prometnog sustava koji služi kao poveznica između kontinentalnog dijela Hrvatske i obalne zone u obliku autoputa Zagreb – Karlovac – Rijeka i novoplanirane brze pruge na istom pravcu, koja bi trebalo da postane operativna od 2013. U tom smislu, Karlovačka županija i Bihaćko-cazinsko područje u sjeverozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine prirodno su zaleđe najvažnije hrvatske luke Rijeka i njenog okolnog obalnog pojasa.

Programsko područje obuhvata također i Centralnu regiju Bosne i Hercegovine kao susjedno područje u Bosni i Hercegovini. Centralna regija Bosne i Hercegovine uključuje slijedećih 16 (šesnaest) općina: Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Usora, Zavidovići, Zenica, Žepče, Bugojno, Busovača, Donji Vakuf, Gornji Vakuf-Uskoplje, Novi Travnik, Travnik, Vitez i Teslić. Argument za uključivanje ove regije unutar programskog područja je prvenstveno činjenica da se tradicionalno jake gospodarske, povijesne i kulturne veze između Centralne regije Bosne i Hercegovine i lokalnih zajednica u Hrvatskoj vide kao solidan temelj za buduću suradnju u tim područjima. Dobra putna povezanost između sjevernog dijela prihvatljivog područja u Hrvatskoj i Centralne regije Bosne i Hercegovine očekuje se da bude dodatno poboljšana kroz koridor Vc, koji će lokalne zajednice iz dviju zemalja približiti bliže jedne drugima. Udio Centralne regije Bosne i Hercegovine u ukupnom izvozu Federacije Bosne i Hercegovine procjenjuje se na 33%, a 25% od tog udjela odnosi se na izvoz u Hrvatsku. Također, većina izvoza / uvoza u ovoj regiji prolazi kroz luku Ploče u Hrvatskoj, što je važan argument za suradnju Centralne regije Bosne i Hercegovine sa južnim dijelom prihvatljivog područja u Hrvatskoj. Uključivanje ove regije u Programsko područje predstavlja priliku za zajedničke aktivnosti u društveno-gospodarskom razvoju u širem području, pridonosi obostranom interesu obiju zemalja u ponovnom uspostavljanju prekinutih veza između ljudi s obje strane granice.

1.3. Iskustvo u prekograničnoj suradnji

Prethodno iskustvo Hrvatske s prekograničnim i transnacionalnim projektima i programima:

Projekti koji su provedeni:

- **CARDS 2001 "Strategija i jačanje kapaciteta za pograničnu suradnju"**
(Određivanje budućih projekata na granicama sa Srbijom, Crnom Gorom, Bosnom i Hercegovinom)
- **CARDS 2002 "Strategija i jačanje kapaciteta za regionalni razvoj"** (Institucionalni aranžmani za upravljanje prekograničnom suradnjom)
- **CARDS 2003 "Lokalni pogranični regionalni razvoj"** (Grant shema sa Slovenijom)
- **CARDS 2003 "Tehnička pomoć u upravljanju susjednim programima"** (Podrška ZTS za trilateralni program Hrvatska-Slovenija-Mađarska)

Projekti koji se trenutno provode:

- **CARDS 2004 "Jačanje institucija i kapaciteta za prekograničnu suradnju"** (Potpora za

MRRŠVP³)

- **CARDS 2004 "Pogranična regionalna suradnja"** (Grant shema sa Srbijom, Bosnom i Hercegovinom i Crnom Gorom)
- **Phare 2005 "Prekogranična suradnja između Hrvatske, Slovenije i Mađarske"** (Trilateralna grant shema)
- **PHARE 2005 "Jadranska prekogranična suradnja između Hrvatske i Italije, Phare PGS / INTERREG III A - Novi jadranski program za susjedstvo"** (Grant shema)
- **Phare 2006 'Prekogranična suradnja između Hrvatske, Slovenije i Mađarske'** (Grant shema)
- **Phare 2006 "Jadranska prekogranična suradnja između Hrvatske i Italije, Phare PGS / INTERREG III – Novi jadranski program za susjedstvo** (Grant shema)
- **Transnacionalni program CADSES** (Grant shema)

Prethodno iskustvo Bosne i Hercegovine s prekograničnim i transnacionalnim projektima i programima:

Projekti koji se trenutno provode:

- **CARDS 2004-6 "Jadranski program za susjedstvo"** (Grant shema)
- **Transnacionalni program CADSES** (Grant shema)

Iako obje zemlje imaju iskustva s programima prekogranične suradnje (PGS) s drugim zemljama koje financira EU, one imaju ograničeno iskustvo takve suradnje između sebe. Tokom razdoblja 2004-2006 samo grant shema '*Suradnja prekograničnih regija sa Srbijom, Crnom Gorom, Bosnom i Hercegovinom*' (financirana iz Hrvatske CARDS 2004 raspodjele) ima hrvatske i bosanske partnere. Ova shema granta još je predmet evaluacije, a točan broj grantova koji će se dodijeliti još je uvijek nepoznat. Osim toga, Interreg IIIA Jadranski program PGS financirao je 7 projekata (od 36 sa hrvatskim korisnicima) koji uključuju Hrvatsko-Bosansko partnerstvo, međutim samo 5 od njih ima partnere unutar programskog područja. Dodatnih 39 projekata s hrvatskim i bosansko-hercegovačkim partnerima u tijeku su ugovaranja u sklopu drugog poziva Jadranskog programa.

1.4. Naučene lekcije

Hrvatski sudionici prvi su puta imali priliku da sudjeluju u prekograničnim projektima 2003. god. u okviru prekogranične suradnje s Mađarskom, Slovenijom i Italijom. Zahvaljujući tim prvim prekograničnim projektima, hrvatski partneri su stekli znanja i vještine od njihovih prekograničnih partnera, te izgradili kapacitete za samostalnu izradu i provedbu projekata prekogranične suradnje u budućnosti.

S uvođenjem Novog partnerstva za susjedstvo 2004-2006 raspoloživa sredstva za hrvatske partnere su povećana, i stoga se povećao i interes mnogih lokalnih sudionika duž granica s Mađarskom, Slovenijom i Italijom.

U prvim pozivima za dostavu prijedloga projekata unutar Program partnerstva za susjedstvo NP SLO / MAĐ / HRV i NP Jadran, određeni broj općina i organizacija civilnog društva je uspješno uključen u prekograničnu suradnju s njihovim partnerima, dokazujući svoj kapacitet za izradu i provedbu projekata koje financira EU.

³ MRRŠVP: Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodoprivrede (od siječnja 2012. MRRŠVP: Ministarstvo regionalnog razvoja i EU fondova)

U drugom krugu poziva za dostavu prijedloga projekata unutar dva Programa partnerstva za susjedstvo, podnesen je čak i veći broj prijedloga projekata. Međutim, samo mali broj prijave bio je zadovoljavajuće kvalitete.

Stoga se može zaključiti da postoji zanimanje i sposobnost do određene mjere u područjima koja graniče s Državama članicama. Međutim, potonje je potrebno ojačati posebno imajući u vidu povećane razine raspoloživih sredstava u okviru IPA programa prekogranične suradnje.

S druge strane, hrvatski sudionici na istočnim granicama (s državama ne-Članicama) imaju vrlo ograničeno iskustvo u prekograničnoj suradnji. Hrvatske županije koje graniče s Bosnom i Hercegovinom, Srbijom i Crnom Gorom imale su prvu priliku da se prijave za male projekte prekogranične suradnje u drugoj polovici 2006. Očito je iz ovog iskustva da postoji opći manjak znanja i kapaciteta za izradu i upravljanje projektima, te da lokalni sudionici teško pronalaze partnere s druge strane granice.

Može se zaključiti da županije koje graniče s Državama Članicama imaju više kapaciteta za i znanja o prekograničnoj suradnji od županija koje graniče s ne-Članicama, čije je iskustvo još uvijek minimalno ili uopće ne postoji.

Prema postojećim programima, korisnici projekata uglavnom su se bavili manjim projektima. Relativno veća dodjela grantova, koja će biti dostupna u okviru IPA programa prekogranične suradnje, predstavljati će stvarni izazov za mnoge lokalne sudionike čiji je financijski kapacitet još uvijek mali.

U razdoblju od 2004, sudionici iz Bosne i Hercegovine sudjelovali su u 17 projekata u sklopu programa INTERREG IIIA, uglavnom sa doprinosom "u naturi". Većina njih je bila samo formalno uključena u projekte prekogranične suradnje s italijanskim vodećim partnerima, ali iskustvo dobijeno u tom razdoblju i veze uspostavljene s partnerima u Italiji predstavljali su dobar temelj za kasniju suradnju.

Prvo pravo iskustvo s projektima prekogranične suradnje je stečeno kroz posljedni Poziv za dostavu prijedloga za dva Nova Programa za susjedstvo, u kojim je Bosna i Hercegovina sudjelovala u razdoblju 2004-2006: INTERREG IIIA Novi Jadranski program za susjedstvo i INTERREG III B CADSES transnacionalni program.

Posljednji Poziv za prijavu projekata Programa CADSES rezultirao je s dva projekta, uključujući partnere iz Bosne i Hercegovine s financijskim zahtjevima za Regionalna sredstva CARDS 2004-2006, dok je od 93 projekta koji su odobreni unutar Novog Jadranskog programa za susjedstvo, 28 projekata uključivalo partnere iz Bosne i Hercegovine s takvim zahtjevom. Broj dostavljenih projekata dokazao je da postoji značajan interes partnera iz Bosne i Hercegovine u ovoj vrsti Programa. Međutim, razumijevanje zahtjeva koji se odnose na modalitete programa za susjedstvo, kvalitet i veličinu projekata, a time i razine aktivnosti koje se provode u Bosni i Hercegovini, ostali su niski.

U smislu prekogranične suradnje na unutrašnjim granicama, s obzirom na početnu fazu ovog programa, prerano je da se identificiraju naučene lekcije, ali vrijedno je uočiti da interes, pa čak i određene inicijative za pokretanje prekogranične suradnje, postoje na lokalnoj razini. S druge strane, relativno veća dodjela grantova, dostupna u okviru programa prekogranične suradnje IPA, predstavljati će stvarni izazov za mnoge lokalne sudionike čiji je financijski kapacitet još uvijek mali.

1.5. Sažetak Zajedničkog programskog procesa

Proces izrade IPA Programa prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine počeo je 22. prosinca 2006. godine s prvim bilateralnim sastankom predstavnika državnih institucija odgovornih za IPA komponentu II. Na tom sastanku diskutiran je i dogovoren proces izrade programa između dvije strane.

Prvi sastanak *Zajedničkog programskog odbora (ZPO)* održan je 22. ožujka 2007. Ovim sastankom je odobreno članstvo ZPO, usvojen je poslovnik, i odobren je mandat i članstvo *Zajedničkog tima za izradu nacrtu (ZTIN)*. Tako formirane 2 zajedničke strukture imaju slijedeće opise i zadatke:

■ *Zajednički programski odbor:*

Zajednički programski odbor (ZPO) je zajedničko tijelo za donošenje odluka uspostavljeno na početku procesa programiranja, čiji mandat traje od početka postupka izrade programa do konačnog podnošenja programa Europskoj komisiji. ZPO se sastoji od predstavnika hrvatskih i bosanskih nacionalnih tijela zaduženih za IPA komponentu II, zajedno s regionalnim tijelima iz pograničnih područja, koja su prihvatljiva za sudjelovanje u programu. Članove ZPO-a predložile su njihove nadležne institucije sa nadležnošću za sudjelovanje u procesu donošenja odluka.

Glavni zadaci:

- Potvrda članova ZPO jednom kada ih nominuje svaka od država
- Dogovor o radnim postupcima ZPO (usvajanje Poslovnika)
- Raspravljavanje i dogovor oko svih faza pripreme programa
- Davanje jasnih smjernica Zajedničkom timu za izradu o pripremi programa i njegovih dodataka
- Osiguravanje pravovremene pripreme svih faza programa i relevantnih dodataka

■ *Zajednički tim za izradu nacrtu*

Zajednički tim za izradu nacrtu (ZTIN) zajedničko je tehničko tijelo, koje uspostavlja ZPO na početku izrade programa, čiji mandat traje od početka postupka izrade programa do donošenja konačnog programa od strane ZPO. ZTIN se sastoji od predstavnika državnih institucija nadležnih za prekograničnu suradnju, ugovorene tehničke pomoći i predstavnika regionalnih nadležnih tijela. Suštinski rad ZTIN (vidjeti u nastavku) ostvaren je preko predstavnika državnih institucija i tehničke pomoći. Regionalni predstavnici bili su odgovorni za osiguranje točnosti regionalnih podataka i njihove analize, davanje ulaznih informacija i komentara u svakoj fazi razrade programa, te sudjelovanje u savjetodavnim radionicama.

Glavni zadaci:

- Skupljanje svih potrebnih podataka za razradu programa
- Nacrti tekstova za sva poglavlja i relevantne dodatke sukladno smjernicama ZPO
- Organizacija i provedba procesa konzultacija sa svim relevantnim institucijama sa državne, regionalne i lokalne razine
- Unaprijeđivanje tekstova sukladno postupku savjetovanja s partnerima (vidjeti u nastavku) i ulaznih informacija iz ZPO

- Pravovremeno pripremanje cijele predmetne dokumentacije (nacrti tekstova) za sastanke ZPO

Pored predstavnika iz lokalnih, regionalnih i državnih vlasti uključenih u članstvo ZPO i ZTIN, dogovorene su konzultacije sa širim partnerstvom iz javnog, civilnog i privatnog sektora putem regionalnih radionica i upitnika-anketa. Sastav ZPO, ZTIN i partnerskih grupa nalazi se u Dodatku 1.

Drugi sastanak *Zajedničkog odbora za praćenje* održan je 26. listopada 2009. godine u Sarajevu, a na ovom sastanku su usvojene predložene izmjene za reviziju Programa (u suštini ažuriranje financijske tablice s uključivanjem sredstava 2010-2011). Na ovom sastanku Centralna regija Bosne i Hercegovine je odobrena kao susjedna regija u Bosni i Hercegovini, i uključena je u Programsko područje.

Glavni sastanci održani tijekom pripreme programa navedeni su u nastavku:

Tablica 2 Priprema Programa – glavni sastanci

	Sastanak	Datum i mjesto	Ishod
1.	22. prosinca 2006.	Bilateralni sastanak (državne institucije odgovorne za IPA komponentu II)	Zajednički dogovoren vremenski okvir za razradu programa. Definirane uloge institucija i zajedničke strukture.
2	13. ožujka 2007.	Radionica Hrvatskog TIN (tima za Zadar, Hrvatska izradu nacrti)- resorne radne skupine	Obrazloženje SWOT i Situacijske analize za hrvatsku stranu Programskog područja.
3	22. ožujka 2007.	1. sastanak ZPO Zagreb, Hrvatska	Usvajanje ZPO i TIN članstva i mandata, i usvajanje vremenskog rasporeda za programiranje.
4	04. travnja 2007.	Radionica Zajedničkog TIN Šibenik, odgovornog za IPA komponentu II) Hrvatska	Obrazloženje SWOT i Situacijske analize za Programsko područje.
5	20. travnja 2007.	2. sastanak ZPO Sarajevo, Bosna i Hercegovina	Usvajanje SWOT i Situacijske analize za Programsko područje, i davanje smjernica za Strategiju.
6	25. travnja 2007.	Konzultacije sa hrvatskim socio-gospodarskim partnerima (iz 5 županija) o predloženim prioritetima i mjerama.	Raspra o predloženim prioritetima, mjerama, prihvatljivim vrstama aktivnosti i aplikantima.
7	27. travnja 2007.	Konzultacije sa hrvatskim socio-Vinkovci, Hrvatska -gospodarskim partnerima (iz 4 županije) o predloženim prioritetima i mjerama.	Raspra o predloženim prioritetima, mjerama, prihvatljivim vrstama aktivnosti i aplikantima.
8	08. svibnja 2007.	Radionica Zajedničkog TIN Neum, Bosna i Hercegovina	Obrazloženje Strateškog dijela Programa (prioriteti, mjere, prihvatljive vrste aktivnosti i aplikanti)
9	11. svibnja 2007.	3. sastanak ZPO Zagreb, Hrvatska	Usvajanje Strateškog dijela Programa i uvođenje u Poglavlje provedbe.
10	25. svibnja 2007.	4. sastanak ZPO Zagreb, Hrvatska.	Usvajanje nacrti Prekograničnog programa.
11	26. listopada 2009.	2. sastanak ZNO Sarajevo, Bosna i	Usvajanje revidirane verzije PGP 2009-2011.

Koordinacija donatora

Sukladno Članku 20 Uredbe o programu IPA i Članku 6 (3) IPA Uredbi o realizaciji, EU je zatražila od predstavnika Država članica i lokalnih Međunarodnih financijskih institucija u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini da dostave svoje komentare glede nacрта programa prekogranične suradnje koji se podnose Komisiji.

1.6. Sažetak predloženog programa Strategije

Ciljevi Programa su:

- ohrabrivanje stvaranja prekograničnih mreža i partnerstava, te razvoj zajedničkih prekograničnih akcija s ciljem revitalizacije gospodarstva, zaštite prirode i okoliša, i povećanje socijalne kohezije u programskom području
- izgradnja kapaciteta lokalnih, regionalnih i državnih institucija za upravljanje EU programima i za njihovo pripremanje za upravljanje budućim programima prekogranične suradnje u okviru Cilja 3 Strukturnih fondova EU.

Ti ciljevi postići će se kroz provedbu aktivnosti u okviru slijedećeg niza programskih prioriteta i mjera:

Tablica 3 Programski prioriteti i mjere

Prioritet 1 Stvaranje Zajedničkog gospodarskog prostora	Prioritet 2 Poboljšan kvalitet života i socijalna kohezija	Prioritet 3 Tehnička pomoć
Mjera 1.1: Zajednički razvoj turističke ponude	Mjera 2.1: Zaštita prirode i okoliša	Mjera 3.1: Potpora za Programsku administraciju i provedbu
Mjera 1.2: Promidžba preduzetništva	Mjera 2.2: Poboljšan pristup uslugama zajednice u graničnom području	Mjera 3.2: Potpora Programskim informacijama, javnosti i evaluaciji
Horizontalna tema:		
Izgradnja prekograničnih kapaciteta		

2. DIO II STANJE I SWOT ANALIZA

2.1. Prihvatljiva i susjedna područja

Programsko ciljano područje je područje zajedničke hrvatsko – bosansko-hercegovačke granice. Ciljne županije su teritorijalne jedinice na razini NUTS III u slučaju Hrvatske, i teritorije ekvivalentne razini NUTS III u slučaju Bosne i Hercegovine.

Postoji devet prihvatljivih županija na hrvatskoj strani granice: Vukovarsko-srijemska, Brodsko-posavska, Sisačko-moslavačka, Karlovačka, Ličko-senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska i Dubrovačko-neretvanska. Prihvatljivo područje na hrvatskoj strani obuhvaća 30.882 km² teritorija i ima 1.623.886 stanovnika.

95 prihvatljivih općina na bosansko-hercegovačkoj strani granice zauzima 38.022 km² teritorija sa 2.770.945 stanovnika.

Slijedeće teritorije su predložene za susjedne regije u Hrvatskoj u okviru ovog Programa: Osječko-baranjska, Požeško-slavonska, Bjelovarsko-bilogorska, Zagrebačka i Primorsko-goranska. Predložena susjedna područja u Hrvatskoj pokrivaju 15.266 km² i imaju 854.926 stanovnika.

Centralna regija Bosne i Hercegovine je predložena za susjednu regiju u Bosni i Hercegovini. To uključuje slijedeće općine: Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Usoru, Zavidoviće, Zenicu, Žepče, Bugojno, Busovaču, Donji Vakuf, Gornji Vakuf-Uskoplje, Novi Travnik, Travnik, Vitez, Teslić. Predložena susjedna regija u Bosni i Hercegovini zauzima 5.295.91 km² i ima 571.661 stanovnika.

Mapa prihvatljivih i susjednih područja u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini nalazi se u Dodatku 4.

2.2. Opis pogranične regije

2.2.1. Povijest

Kroz povijest, teritorij i stanovništvo programskog područja periodično su pripadali istoj državi, a onda su opet povremeno bili podijeljeni granicama i ratovima. To je prouzročilo to da su veze između zajednica u pograničnom području jake i međuzavisne.

Od 9. stoljeća dijelovi današnje Bosne i Hercegovine bili su sastavni dio teritorija Kraljevine Hrvatske. U to su vrijeme utjecaji iz Zapadne Europe donijeli kršćanstvo na programsko područje. U 12. stoljeću Hrvatska i dijelovi Bosne i Hercegovine su bili integrirani u Ugarsko carstvo (Personalna unija Mađarske i Hrvatske), dok su ostali dijelovi Bosne i Hercegovine bili integrirani u Vizantijsko Carstvo. Nakon kratkog razdoblja neovisnosti pod Kulinom Banom u 13. stoljeću Bosna i Hercegovina je bila dio Otomanskog carstva od 14. do 19. stoljeća. Tijekom tog dugog razdoblja, Hrvatska je ostala dio Ugarskog Carstva, a kasnije Austro-Ugarske. Tih dugih 500 godina bile su najteže za stanovništvo pograničnih regija, uz stalne vojne sukobe, migracije lokalnog stanovništva i vrlo različite kulturne i vjerske utjecaje sa dvije strane granice.

U kasnom 19. stoljeću, intelektualci u tom području počinju promovirati ideju ujedinjenja slavenskih naroda što je na kraju rezultiralo stvaranjem prve Jugoslavije⁴. Kraljevstvo se

⁴ Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca 1918 – 1941

raspalo s izbijanjem Drugog svjetskog rata, a druga Jugoslavija⁵ je formirana 1945. godine. Teritorij današnje Hrvatske i Bosne i Hercegovine je definiran, i Hrvatska i Bosna i Hercegovina su bile dvije od šest republika koje su činile SFRJ.

2.2.2. Geografski opis

S dužinom od 992 km, prihvatljiva granica je najduža granica u cijelom IPA Programu prekogranične suradnje.

Prirodne regije hrvatsko – bosansko-hercegovačkog prekograničnog područja podijeljene su na tri glavna dijela od sjevera prema jugu: 1) nizinski dio s mogućnostima za poljoprivrednu djelatnost i znatnim izvorima energije; 2) planinski dio sa šumskim potencijalom i kreativnom vrijednosti; 3) pomorski dio, s turističkim potencijalom utemeljenim na Jadranskom moru i valorizaciji kulturne baštine.

Reljef ovoga područja sastoji se od nizinskog i planinskog područja. Pretežno je nizinski na sjevernom boku s planinski područjem koje se proteže gotovo cijelim zapadnim pograničnim područjem.

Moćna rijeka Sava čini granicu između dvije zemlje, a postoji više međunarodnih donatorskih projekata usmjerenih na plovnost i rehabilitaciju rijeke Save.

2.2.3. Demografija

Stanovništvo

Ukupno stanovništvo Programskog područja obuhvaćenog IPA Programom prekogranične suradnje Hrvatske i Bosne i Hercegovine iznosi 5.821.418 stanovnika. Graničnu regiju karakterizirale su velike migracije unutar i izvan regije zbog rata u 1990-ima koji je značajno promijenio demografsku strukturu. Danas su Hrvati jedan od konstitutivnih naroda u Bosni i Hercegovini, što čini potrebu za suradnjom između dviju zemalja čak jačom. Istovremeno, Srbi, koji su također jedan od konstitutivnih naroda u Bosni i Hercegovini, najveća su nacionalna manjina u Hrvatskoj, a njihove veze treba ojačati i podupijeti.

Broj stanovnika u prihvatljivom Programskom području na hrvatskoj strani predstavlja više od trećine ukupnog stanovništva Republike Hrvatske. On iznosi 1.623.866 stanovnika prema popisu stanovništva iz 2001, što je znatno manje nego deset godina ranije⁶ (Dodatak 2, Tablica 01). Velike migracije stanovništva između Hrvatske i Bosne i Hercegovine ostvarene su sa obje strane granice u 1990-im. Kao rezultat toga, danas se demografska slika Programskog područja značajno razlikuje od one koja je postojala prije rata. Te promjene čini se da su nepovratne s obzirom na spor i težak povrat izbjeglica. Najveći pad broja stanovnika vidljiv je u općinama – uglavnom ruralnih područja – uz granicu s Bosnom i Hercegovinom. Ukupan broj stanovnika na strani Programskog područja u Bosni i Hercegovini iznosi 2.770.945 stanovnika, uključujući sva tri konstitutivna naroda: Bošnjake, Hrvate i Srbe, kao i nekoliko nacionalnih manjina.

⁵ Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija (SFRJ)

⁶ Stanovništvo u pograničnom području je smanjeno za gotovo 300.000 stanovnika u posljednjih 15 godina: ranije je bilo 1.894.885 stanovnika prema popisu stanovništva iz 1991. godine.

Dobna struktura

Postoji kontinuirani trend pada populacije uz negativan omjer rođenih i umrlih lica na cijeloj hrvatskoj strani Programskog područja u posljednjih 10 godina. Izuzetak čine Splitsko-dalmatinska, Zadarska i Dubrovačko-neretvanska županija zbog povećanog broja mladih porodica koje žive u gradovima uz obalu.

Kao što je prikazano u Tablici 02, Dodatka 2, dobna struktura hrvatske strane Programskog područja nije daleko od nacionalnog prosjeka. Ličko-senjska, Karlovačka i Šibensko-kninska županija imaju populaciju karakteristično stariju od nacionalnog prosjeka. Mlađe stanovništvo je koncentrirano u regionalnim urbanim centrima, dok starija populacija uglavnom boravi u ruralnim mikroregijama na granici.

Dobna struktura je relativno mlada na strani Programskog područja u Bosni i Hercegovini (Tablica 03 u Dodatku 2). Ovaj visoki udio radno sposobnog stanovništva je zasigurno jedan od najvažnijih resursa za budući razvoj projekata u regiji.

2.2.4. Etničke manjine

Najveća manjinska grupa u Hrvatskoj je srpska manjina⁷.

Bošnjačka manjina je relativno mala (0,47% u Hrvatskoj), ali većina živi u programskom području.

Odnosi između Hrvata i Srba su bili napeti i teški tokom devedesetih, ali se situacija nešto poboljšala od početka novog stoljeća⁸.

Etnička struktura u Bosni i Hercegovini vrlo je složena. Bosna i Hercegovina se sastoji od tri konstitutivna naroda: Bošnjaka, Srba i Hrvata. Odnosi tih konstitutivnih naroda su bili, i dalje ostaju, glavni izazov za stabilnost i razvoj zemlje.

Najveća nacionalna manjina u Bosni i Hercegovini je romska manjina.

2.2.5. Infrastruktura

Gustoća kategorizirane putne mreže u Programskom području iznosi 45,18 km/100 km² na strani područja Bosne i Hercegovine, i 45,5 km/100 km² na hrvatskoj strani.

Gustoća puteva duž granice je daleko ispod nacionalne razine. Postojeći putevi su u vrlo lošem stanju i slabo su povezani s državnim putovima. Osim toga, postojalo je vrlo malo sredstava dodijeljenih za razvoj putne mreže u graničnim područjima, pošto se ove potonje ne smatraju prioritetom na državnoj razini.

Postoji šest zračnih luka u Programskom području lociranih u Splitu, Dubrovniku, Zadru, Banja Luci, Tuzli i Mostaru. U sjevernom dijelu Programskog područja, zračne luke u Osijeku i Zagrebu su u relativnoj blizini.

Značajne mogućnosti korišćenja riječnog prometa u sustavu programskog područja se odnose na rijeku Savu. Mogućnosti integriranja prometa (putovi, željeznice i vodeni putovi) u području utvrđene su u predratnom istraživanju, ali još nisu poduzete. Ključne riječne luke na

⁷ Srbi u Vukovarsko-srijemskoj, Sisačko-moslavačkoj, Karlovačkoj i Ličko-senjskoj županiji predstavljaju više od 10% od ukupnog stanovništva i 7,59% na hrvatskoj strani programskog područja.

⁸ Krajem 2002, Hrvatski sabor je donio novi Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina koji pruža bolju zaštitu manjinskih prava i njihovu zastupljenost u institucijama lokalnih, regionalnih i nacionalnih vlada.

Savi su Luka Brčko Distrikta, Sisak i Slavonski Brod. Potencijal tih luka nije korišćen u devedesetima, pa je potrebno ulagati u dokove, skladišta i opremu kako bi se postigli europski standardi.

Sustavi vodoopskrbe u Programskom području obuhvaćaju stanovništvo koje živi u uskim područjima, oko općinskih centara i većih naselja. Osim mreže vodoopskrbe u većim općinama i naseljima, postoje mnogi manji sustavi vodoopskrbe niskog kapaciteta u selima. Predgrađa i ruralna područja bez vodovodne mreže koriste alternativne sustave kao što lokalni izvori i zdenci, cisterne, rezervoari i sl. Kvaliteta vode koja se isporučuje nije uvijek dobra.

Nedostatak velikih i integriranih vodovodnih sustava na općinskoj, međuopćinskoj i regionalnoj razini pridonosi lošim životnim uslovima stanovništva i ometa gospodarski razvoj. Štaviše, budući da je većina postojećih sustava stara, oštećena ratnim zbivanjima i neredovno održavana, istjecanja vode su ogromna tj. iznose u prosjeku do 35%, a ponekad čak i do 70%. Postoji puno prekida u vodosnabdijevanju, posebno tijekom suhih ljetnih sezona.

Samo veće općine imaju koristi od organiziranih mreža za otpadne vode. U mnogim općinama kanalizacija nije u stanju da primi svu kanalizacijsku vodu koja se ispušta bez prethodne obrade. U drugim mjestima ovo se pitanje rješava alternativnim načinima, koji su nezadovoljavajući s ekološkog stajališta, kao što su izravno ispuštanje u potoke, rezervoare, septičke jame, itd.

Sustav upravljanja krutim otpadom temelji se na prikupljanju, prijevozu i odlaganju krutog otpada od strane javnih komunalnih poduzeća na općinskoj razini. Zbrinjavanje krutog otpada obavlja se na deponijama otpada, koje često ne ispunjavaju minimalne sanitarne i higijenske standarde. Obrada otpada, kao što je kompresija, recikliranje, sagorijevanje itd. također je vrlo loše organizirano, ili uopće ne postoji.

2.3. Gospodarski opis

Većina prihvatljivih županija unutar programskog područja suočava se s teškim posljedicama rata i ozbiljnim gospodarskim i finansijskim poteškoćama. Dokazi prikupljeni iz različitih izvora ukazuju na rasprostranjene društveno-gospodarske nejednakosti. To je uglavnom zbog nedostatka komunikacije između različitih subjekata uključenih u dostavljanje podataka tj. općinskim tijelima, zaduženim za gospodarstvo, ne dostavljaju se stvarni podaci o određenom gospodarskom subjektu od pravosudnih organa-općinskih sudova ili poreskih organa. Ukupna razina gospodarskog razvoja programskog područja je vrlo niska u usporedbi sa prosjekom EU27. Područje karakterizira nizak BDP, dominantnost poljoprivrednog sektora, nedostatak ulaganja i nedovoljni radni kapital lokalnih poduzeća. Nekolicina čimbenika objašnjava loše gospodarske rezultate područja. Oni uključuju visok stupanj zavisnosti od zaposlenosti i prihoda zasnovanih na poljoprivredi, i nedovoljnu zastupljenost u poslovnim sektorima više dodane vrijednosti. Područje ne uživa gospodarske i šire koristi od unutarnjih investicija u istoj mjeri kao ni ostale regije.

Tablica 4 BDP po stanovniku u paritetu kupovne moći (PPP)

2003.	BDP po stanovniku PPP
Bosna i Hercegovina, programsko područje	Nedostupni podaci
Bosna i Hercegovina – ukupno	2.100
Hrvatsko programsko područje	7.460
Hrvatska – ukupno	9.684

Izvor: Hrvatski centralni zavod za statistiku, 2003. i Državni zavod za statistiku Bosne i Hercegovine, 2003.

Da bi se najbolje iskoristile regionalne komparativne prednosti koje su povezane s prirodnim resursima, struktura gospodarstva u programskom području orijentirana je na turizam (naročito u jadranskim županijama), drvenu industriju, metalnu industriju, poljoprivrednu i prerađivačku industriju, duhansku industriju, tekstilnu industriju i industriju kože i obuće. Orijehtacija na ove skupine industrija omogućava specijalizaciju sukladno komparativnim prednostima, te tako povećava konkurentnost programskog područja. Analizom industrijskog potencijala, i imajući u vidu globalne trendove, postaje očito da budućnost proizvođača u programskom području leži u povećanju produktivnosti kroz povećanje investicija u istraživanje i razvoj, inovacije, korišćenje novih tehnologija, bolju suradnju sa naučnim institucijama, integraciju nauke, tehnologije i proizvodnje, te različite načine povezivanja sa partnerima i vodećim proizvođačima na globalnom tržištu, kako bi se osigurala dostupnost resursa i pristup stranim tržištima. Nadalje, potrebno se specijalizirati koliko je to moguće u proizvodima visoke dodane vrijednosti, preći s proizvoda s niskim stepenom obrade na one s visokim stepenom obrade, naglasiti obuku i cjeloživotno učenje uposlenika, razviti umrežavanje i klastere kojima bi se povezali proizvođači, omogućio razvoj robnih marki i usvajanje međunarodnih standarda.

2.3.1. Poljoprivreda i ruralni razvoj

Programsko područje je relativno bogato poljoprivrednim zemljištem, a poljoprivredni sektor upošljava dosta velik broj stanovnika. S druge strane – postotak poljoprivredne proizvodnje u ukupnom BDP-u je nizak što ukazuje na ozbiljne probleme u tom sektoru. Glavni problemi s kojima se suočava sektor su male dimenzije poljoprivrednih imanja te prosječnih zemljišnih parcela, stariji vlasnici imanja, niska razina naobrazbe populacije na poljoprivrednim imanjima, niska produktivnost i niska dodana vrijednost, visok udio honorarnih poljoprivrednika, neorganiziran marketing poljoprivrednih proizvoda i niska razina menadžerskih znanja među poljoprivrednicima. Također postoji nedovoljna povezanost prehrambene industrije i turističkog sektora, što sprječava udruživanje ili vertikalne veze koje bi stvorile prepoznatljive poljoprivredne robne marke.

2.3.2. Mala i srednja poduzeća

Sektor MSP-a relativno je dobro zastupljen i potencijalni je izvor snage. Postoji 42.904 registrirana MSP u Programskom području (24.362 na bosansko-hercegovačkoj strani i 18.542 na hrvatskoj strani). Većina tih MSP-a, međutim, vrlo je mala i nedostaje im stručna potpora i usluge koje bi pomogle da se izgradi poslovanje i ojača njihova konkurentnost. Unutarnji problemi sektora MSP su: nedovoljna poduzetnička aktivnost (naročito u sektorima sa značajnim potencijalom rasta, uključujući tehnološko i akademsko poduzetništvo), neprofitabilnost sektora MSP (posljedica niske produktivnosti, kvalitete proizvoda, inovacija i usmjerenosti ka izvozu), te regionalne razlike u poduzetničkim aktivnostima (koncentracija u većim regionalnim centrima). Problemi nedovoljne potpore ta poduzetništvo: administrativne prepreke u raznim fazama životnog ciklusa poduzeća, nedostatak naobrazbe za poduzetnike, nedostatak institucija za potporu poslovanju (poslovni centri, poduzetnički inkubator, tehnološki parkovi), nekonzistentnost u provedbi naobrazbe / obuke za potrebe preduzetništva, nedostatak koordinacije između vladine politike u stvaranju poticajnog okruženja za poduzetničke aktivnosti, nerazvijenost finansijskog tržišta za ispunjenje potreba sektora MSP i nedovoljno razvijena institucijska potpora na regionalnoj razini za razvoj poduzetništva.

2.3.3. Turizam

Zbog svog geografskog položaja i blizine brzo razvijajućem turističkom sektoru na hrvatskoj obali, zapadni dio Programskog područja posjeduje izrazit turistički potencijal. Mnogo turističkih resursa (poput: mineralne vode, slanih jezera ili blata) otvaraju mogućnost različitih oblika zdravstvenog / wellness turizma kao proširenje dobro razvijenog turizma na jadranskoj obali. Centralni i istočni kontinentalni dio programskog područja nema razvijen turizam. Planinska područja programskog područja posjeduju komparativnu prednost za skijanje, planinarenje, biciklizam, itd. Kulturni turizam se može razviti u nekim urbanim centrima s obzirom na bogatu kulturnu baštinu i veliku raznovrsnost kulturnih događaja koji se organiziraju tijekom cijele godine. Potencijal za agro-turizam i eko-turizam još uvijek nije realiziran. Vjerski turizam u programskom području južnog dijela Bosne i Hercegovine je dodatno uporište za razvoj zajedničkog turističkog proizvoda. Glavne prepreke razvoju turizma su loša turistička infrastruktura (prvenstveno u ne-priobalnim područjima), niska razina marketinga, kao i nedovoljna razmjena informacija unutar turističke industrije i kooperativnog marketinga, niska razina umrežavanja turističkih operatera i ostalih sektora (a pogotovo u poljoprivredi).

U 2005. godini bilo je 4.637.936 posjetilaca i 22.756.292 noćenja na hrvatskoj strani granice. Sa bosansko-hercegovačke strane granice bilo je 564.948 posjetilaca i 451.884 noćenja.

2.4. Ljudski resursi

2.4.1. Naobrazba, istraživanje i razvoj

Sustavi naobrazbe u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini su vrlo slični, s obveznim osnovnoškolskom naobrazbom i neobveznom srednjoškolskom i visokoškolskom naobrazbom, koja se uglavnom odvija u državnim školama.

Postoji 382 osnovnih i 184 srednje škole sa bosansko-hercegovačke strane granice, i 892 osnovne i 269 srednjih škola na hrvatskoj strani. Osnovna situacija u osnovnom i srednjem školstvu je zadovoljavajuća, s dovoljnim brojem državnih škola. Međutim, postoji i niz funkcionalnih poteškoća kao što je uništena / neprimjerena infrastruktura, nedostatak kvalificiranog nastavnog osoblja (na primjer nastavnika računalstva), i visok trošak za prijevoz učenika iz ruralnih područja.

Pohađanje srednjih škola relativno je nisko na području Bosne i Hercegovine (samo 68% djece u dobi 15 – 19 godina), dok većina stanovnika ima srednjoškolsko obrazovanje na hrvatskoj strani.

Što se tiče visoke naobrazbe, tu je niska razina sveučilišne i visokoškolske naobrazbe u cijelom programskom području. Pozitivan trend je povećanje broja regionalnih visokoškolskih institucija (sveučilišta, fakulteta i politehničkih visokoškolskih institucija), te veća raznovrsnost dodiplomskih programa koje oni nude. Trenutno postoje regionalna sveučilišta i veleučilišta, fakulteti i visokoškolske institucije u Bihaću, Banja Luci, Prijedoru, Laktašima, Doboju, Mostaru, Tuzli, Trebinju u Bosni i Hercegovini i Sveučilište u Splitu i Zadru, te fakulteti i ostale veleučilišne institucije u Slavonskom Brodu, Šibeniku, Dubrovniku, Sisku, Vukovaru, Gospiću, Petrinji, Kninu i Karlovcu.

Broj osoba u naobrazbi je opao u posljednjih 10 godina uglavnom zbog demografskog pada. Jedan od problema s kojima se susreću u širem pograničnom području je u svezi sa infrastrukturom za naobrazbu. Njeno stanje se pogoršalo na razini pred-sveučilišne naobrazbe

glede sigurnosti zgrada, temeljnih uvjeta i opreme. Ruralno područje je više pogođeno zbog teškog pristupa.

Veze između institucija za obrazovanje i poslovnog sektora su slabe i rezultiraju niskim stupnjem inovacija i nerazvijenim sektorom istraživanja i razvoja. Institucije za istraživanje i razvoj u programskom području na hrvatskoj strani su Institut za okeanografiju i ribarstvo, Institut za jadranske kulture i melioraciju krša, Mediteranski institut za prirodne nauke i Tehnološki centar u Splitu, i Centar za razvoj i istraživanje pomorskih kultura u Stonu.

2.4.2. Tržište rada

Tablica 5 Zapošljavanje i stopa nezaposlenosti

	Stopa nezaposlenosti u 2005. (Hrvatska) i 2006. (Bosna i Hercegovina).	Stopa zaposlenosti u 2005. (Hrvatska) i 2006. (Bosna i Hercegovina).
Bosna i Hercegovina, programsko područje	36,57 %	36,06 %
Bosna i Hercegovina	41 %	49,06 %
Hrvatsko programsko područje	21,5 %	50,5 %
Hrvatska – ukupno	16,6 %	54,9 %
EU 25	9,0 %	62,8 %

Izvor: Hrvatski zavod za statistiku, 2005. i Zavod za zapošljavanje Bosne i Hercegovine, 2006.

Kao što je prikazano u Tablici iznad, hrvatska strana programskog područja (osim Dubrovačko-neretvanske županije) ima značajno višu stopu nezaposlenosti od nacionalnog prosjeka. Stope zaposlenosti u svim su županijama također ispod nacionalnog prosjeka. Ove vrijednosti odražavaju gospodarsku zaostalost, zavisnost od zaposlenja u javnom sektoru i nedostatak poduzetničke inicijative. Regionalna raspodjela nezaposlenosti vrlo je neujednačena, s najvišim stopama nezaposlenosti u ruralnim mikroregijama gdje često uzrokuju ozbiljne društvene probleme.

Nezaposlenost je najčešća među nekvalificiranim radnicima, starijim osobama, mladima i ženama. U nekim županijama (Sisačko-moslavačka i Splitsko-dalmatinska), postoji značajan broj nezaposlenih osoba s visokom stručnom spremom.

U Bosni i Hercegovini struktura zaposlenosti se mnogo promijenila zahvaljujući strukturnim reformama koje su dovele do kolapsa velikih tradicionalnih poslodavaca. Drugi važan čimbenik je perifernost ili ruralnost većine regija. Udaljena lokacija pograničnog područja od centra i većih gradova čini regiju relativno neprivlačnom za inostrana izravna ulaganja. Stopa zaposlenosti u uslužnom sektoru je vrlo slaba i gotovo polovica uposlenih radi u javnom sektoru. Najviša stopa nezaposlenosti je zabilježena među licima u dobi od 31 do 50 godina, što predstavlja 45,13 % ukupnog broja nezaposlenih lica u 2006. U istoj godini postotak za dobnu grupu 18 – 30 godina iznosi 41,36 %. To je jedan od najvažnijih razloga za odlazak mnogih mladih ljudi iz ovoga područja.

2.5. Okoliš

Programsko područje Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine je prilično homogeno sa prirodne, geografske i ekološke tačke gledišta. Obje strane granice se suočavaju sa sličnim izazovima kako bi osigurale uravnotežen put prema društveno-gospodarskom razvoju, uz održavanje izvanredne prirodne i kulturne baštine, i ispunjavanje ekoloških zahtjeva EU.

Postoji nedostatak integrirane i koordinirane aktivnosti s obje strane granice u zaštiti okoliša i promidžbe održivog razvoja i to usprkos brojnim ukazanim prilikama, na primjer kroz razvoj i

usavršavanje posebnih zaštićenih područja, posebnih područja zaštite, sustava informacija o posjetiteljima, programa razmjene, razvoja informacijskih sustava, i javno-privatnih partnerstva u zaštiti prirode.

Postoji preko 200 zaštićenih područja na hrvatskoj strani granice od kojih su šest Nacionalni parkovi. U programskom području na strani Bosne i Hercegovine također postoji potencijal u tom smislu (Nacionalni park Kozara, Bardača (Ramsarska područja), Hutovo blato, Blidnje, itd). Nadalje, postoji prirodna i očita potreba za suradnjom u zaštiti slivova rijeka Save, Une, Krke, Neretve i drugih rijeka u programskom području.

Nerazvijeni sustavi otpadnih voda su identificirani kao jedan od glavnih čimbenika rizika za rijeke i podzemne vode.

Kao zaostavština iz rata, još uvijek postoji sumnja na *minirana područja* u programskom području. Ukupno minirano područje u obje zemlje pokriva 1.844 km² sa oko 305.000 mina od kojih se većina nalazi u programskom području.

2.6. Kultura

Kulturna suradnja je bila i još uvijek jeste vrlo značajna poveznica za zajednice sa obje strane granice. Programsko područje dijeli vrlo sličnu tradiciju, običaje, jezik i kulturnu baštinu. Postoji veliki broj kulturnih, manjinskih udruga i klubova čiji je cilj očuvanje lokalne tradicije i posebnosti.

Osim suradnje malih kulturnih udruga, postoji neiskorišćen potencijal za valorizaciju kulturne baštine u programskom području i njeno uključivanje u turističku ponudu.

2.7. SWOT analiza

Analiza snaga, slabosti, mogućnosti i prijetnji temelji se na Analizi stanja programskog područja i na radionicama s predstavnicima na državnoj i regionalnoj / lokalnoj razini koje su održane u obje države tijekom postupka izrade programa.

Ovo je sažetak SWOT analize kojom se predstavljaju glavni zajednički potencijali i problemi prekogranične regije koji će poslužiti kao temelj za razvoj strategije prema ovom Programu.

Tablica 6 SWOT analiza

GEOGRAFIJA, INFRASTRUKTURA	
<p>Snage Dobar geografski položaj – blizina svim značajnim putovima i željezničkim vezama Riječne luke na Savi i Dunavu Morske luke u Dubrovniku, Pločama, Splitu i Zadru Zračne luke u Dubrovniku, Splitu, Zadru, Mostaru, Banja Luci, Tuzli, (i Osijeku i Zagrebu) Dobra željeznička infrastruktura u južnom dijelu Programskog područja</p>	<p>Slabosti Lokalna i regionalna prometna infrastruktura (lokalni putovi, željeznice) nedovoljno razvijena i održavana. Uništena i neadekvatna temeljna infrastruktura Nedovoljno razvijeni sustavi za snabdijevanje vodom i za otpadne vode</p>
<p>Prilike Razvoj lokalnih prometnih veza (lokalnih putova, željezničkih terminala) Razvoj riječnog prometa Izgradnja autoputa Budimpešta – Osijek – Sarajevo – Ploče (i povezivanje sa Autoputem u Dubrovniku), i autoputa Banja Luka – Gradiška</p>	<p>Prijetnje Moguće smanjenje broja graničnih prelaza u bližoj budućnosti zbog nedovoljnih ulaganja u infrastrukturu i snabdijevanje Nedovoljni financijski instrumenti za izgradnju velikih infrastrukturnih projekata Nedovoljno investiranje u sustave vodoopskrbe, odlaganja otpadnih voda i upravljanje otpadom usljed malih općinskih i okružnih/županijskih proračuna</p>
OKOLIŠ	
<p>Snage Bogati prirodni resursi (voda, more, šume, poljoprivredno tlo, minerali) Krajolik i prirodna područja su pogodni za zaštitu ili su već zaštićeni</p>	<p>Slabosti Neadekvatno upravljanje otpadom Nedostatak sustava za obranu od poplava (u kontinentalnom dijelu – rijeka Sava) Značajna područja još uvijek pokrivena minskim poljima Neadekvatni sustavi za borbu protiv požara Nedostatak sustava za nadzor nad zagađenjem</p>
<p>Prilike Održivo upravljanje vodenim resursima Poboľšano upravljanje otpadom Razvoj i upravljanje obnovljivim izvorima energije</p>	<p>Prijetnje Nastavak zagađivanja Spor proces deminiranja</p>
DEMOGRAFIJA, Ljudski resursi, Naobrazba i tržište rada	
<p>Snage Pristup visokoj naobrazbi u regionalnim centrima u programskom području Nema jezičkih barijera u programskom području Postojanje suradnje između organizacija civilnog društva iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine Velika gustoća stanovništva u nekim područjima (obala, područje uz rijeku Savu)</p>	<p>Slabosti Značajne migracije u graničnim područjima u 1990-im usljed rata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini Visoka razina nezaposlenosti, naročito u ruralnim područjima Velike razlike između potražnje i ponude na tržištu rada Nedostatak prilika za cjeloživotno učenje Odliv mozgova u urbana područja i izvan regiona Depopulacija u nekim područjima Veliki broj starijih lica u graničnom području (oni ne doprinose gospodarstvu područja)</p>

Nedovoljan broj bolnica i liječnika		
Nastavak odliva mozgova	Prijetnje	Prilike
Nastavak procesa depopulacije u nekim područjima		Poboljšani zajednički zdravstveni i obrazovni sustavi
Povećana stopa siromaštva		Zajednički pristup problemima tržišta rada
Povećana socijalna inkluzija		
GOSPODARSTVO		
INDUSTRIJA		
Industrija sa nedovoljno razvijenim tehnologijama	Slabosti	Tradicija u prehrambenoj, drvnoj i metalnoj industriji
Nedovoljna interakcija između bazne i procesne industrije		Rastući sektor MSP
Nedostatak veza između industrije, nauke/naobrazbe i RDI (Institucija za istraživanje i razvoj)		Trend razvoja infrastruktura povezanih s poslovanjem
Nedostatak mreža klastera i SMP		Porast u uslužnim djelatnostima
Uništena poslovna infrastruktura iz 1990-ih (i spora obnova)		
POLJOPRIVREDNI I RURALNI RAZVOJ		
Male veličine farmi i staromodno upravljanje farmama		Tradicija u poljoprivrednom sektoru
Nedostatak umrežavanja između farmera		Značajne površi predstavljaju nezagađeno obradivo zemljište
TURIZAM		
Nadekvatan marketing turističkih destinacija u programskom području (izuzev hrvatske obale)		Komparativne prednosti za razvoj turizma (prirodni, kulturni i antropološki resursi)
Turistička infrastruktura je nedovoljno razvijena		
Nedostatak financijskih instrumenata za razvoj turizma u kontinentalnom dijelu programskog područja		
INDUSTRIJA		
Nedostatak povoljnih uslova za FDI	Prijetnje	Prilike
Nastavak postojanja crne i sive ekonomije (tržišta)		Fokus na razvoj gospodarskih veza između Hrvatske i Bosne i Hercegovine
Povećan utjecaj globalnog gospodarskog tržišta i individualnog tržišta – jeftiniji proizvodi		Potencijal za FDI (direktne inostrane investicije)
Jačanje pozicije i slike kao destinacije sa malom dodanom vrijednosti		Stepen finalizacije proizvoda
		Brendiranje i marketing lokalnog proizvoda
		Razvoj novih financijskih mehanizama
		Razvoj prekograničnih informacijskih i konzultativnih usluga za poslovanje
POLJOPRIVREDA		
Nastavak postojanja malih farmi koje se ne mogu takmičiti na tržištu		Prilike
Nedovoljna iskorišćenost kapaciteta u poljoprivredi		Uspostavljanje suradnje između proizvođača, procesne industrije i distributera
Pristupanje EU zahtijeva više standarde		

➤ Potencijal za organsku proizvodnju prema prirodnim resursima

TURIZAM

- Razvoj zajedničke turističke ponude i proizvoda
- ValORIZACIJA kulturne baštine
- Suradnja između turističkog i poljoprivrednog sektora i ruralnog razvoja

TURIZAM

Konkurentna ponuda za već razvijena inostrana turistička područja
Nedostatak investicija u infrastrukturu nastavlja da predstavlja prepreku za razvoj turizma

KULTURA

Snage

- Zajednička bogata kulturna i povijesna baština i raznovrsnost kulturnih praksi
- Jedinstvena tradicija, običaji i zanati, zajedničko slavensko porijeklo jezika i duga tradicija bliskih veza i međusobne interakcije

Slabosti

Nedovoljna zaštićenost i neprikladna upotreba kulturne baštine

Prilike

- Očuvanje i revitalizacija zajedničke kulturne baštine
- Održiva zaštita postojeće kulturološke i teritorijalne raznolikosti

Prijetnje

Marginalizacija etničkih manjina može smanjiti kulturološku raznolikost

BEZBIJEDNOST I KAPACITETI ZA SURADNJU

Snage

- Tradicionalni odnosi u svim sektorima
- Poznavanje jezika i mentaliteta

Slabosti

Nedovoljno iskustvo u radu na projektima
Nedovoljni institucijski kapaciteti za potporu

Prilike

- Suradnja u službama za zaštitu i spasavanje sa dvije strane granice
- Povećanje finansijskih instrumenata za suradnju – IPA PGS
Edukacija o PGS i regionalnom razvoju

Prijetnje

Potencijalna politička nestabilnost u regionu

3. DIO III PROGRAMSKA STRATEGIJA

3.1. Opšti cilj

Duljina hrvatsko-bosnansko-hercegovačke granice (992 km) i heterogenosti programskog područja čine teškim izdvajanje pitanja koja su zajednička svim uključenim područjima. Razina gospodarskog razvoja je, međutim, slična širom cijelog programskog područja kao što je prikazano u Analizi stanja. S obje strane granice stanovništvo koje je u opadanju i dalje se nosi sa štetnim posljedicama rata i nestankom stare industrije i tržišta, koji su uslijedili nakon raspada bivše Jugoslavije. Čak i hrvatske županije smještene na obali, i koje imaju obilnu korist od razvoja turizma, suočavaju se s ogromnim poteškoćama u svom zaleđu, koje je često prijašnja ratna zona koja je gospodarski odvojena od obale. Prekogranični program suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine ima za cilj rješavanje ovih nedostataka davanjem pomoći u područjima za koja se analizom ustvrdi da imaju stvarni potencijal. Programsko područje posjeduje neosporan prirodni i kulturni imetak, koji nije u dovoljnoj mjeri iskorišćen za razvoj lokalnog gospodarstva. Perifernost programskog područja je pojačana padom prekograničnih aktivnosti kao posljedice rata. S obzirom na ograničene resurse koji su na raspolaganju u okviru IPA 2007-2013 i veličinu programskog područja, cilj ovog programa je, kao temeljno i prvo, da doprinese oživljavanju graničnih veza i aktivnosti u programskom području poticanjem suradnje na lokalnoj razini po zajedničkim pitanjima okoliša i društveno-gospodarskih problema.

- Opšti cilj programa je poticanje stvaranja prekograničnih mreža i partnerstava, i razvoj zajedničkih prekograničnih aktivnosti s ciljem revitalizacije gospodarstva, zaštite prirode i okoliša, i povećanje socijalne kohezije programskog područja.

Glavni pokazatelj uspjeha programa biti će broj i kvalitet mreže, veza i projekata, čije će uspostavljanje program pomoći. Oni su lako mjerljivi i ne zahtijevaju složene podatke.

Dodatni cilj programa je izgradnja kapaciteta lokalnih, regionalnih i državnih institucija za upravljanje programima EU i njihova priprema za upravljanje budućim prekograničnim programima u okviru cilja 3 Strukturnih fondova EU.

Navedeni ciljevi postići će se pomoću 3 prioriteta:

- Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog gospodarskog prostora
- Prioritet 2: Poboljšanje kvaliteta života i socijalna kohezija
- Prioritet 3: Tehnička pomoć

Ovi prioriteti provesti će se putem 6 zasebnih mjera; Programska strategija je prikazana u nastavku u Tablici 7.

Tablica 7 Strategija prekograničnog programa – Prioriteti i mjere

Prioritet 1 Stvaranje Zajedničkog gospodarskog prostora	Prioritet 2 Poboljšanje kvaliteta života i socijalna kohezija	Prioritet 3 Tehnička pomoć
Mjera 1.1: Zajednički razvoj turističke ponude	Mjera 2.1: Zaštita prirode i okoliša	Mjera 3.1: Potpora za Programsku administraciju i provedbi
Mjera 1.2: Promidžba poduzetništva	Mjera 2.2: Poboljšanje pristup uslugama zajednice u graničnom području	Mjera 3.2: Potpora za Programske informacije, javnost i evaluaciju
Horizontalna tema: Izgradnja prekograničnih kapaciteta		

Izgradnja prekograničnih kapaciteta biti će horizontalna tema Prioriteta 1 i 2, i koliko god je to moguće biti će integrirana u sve mjere tih prioriteta. Prekogranični kapacitet izgraditi će se kroz davanje prednosti projektima koji:

- (a) razvijaju suradnju i udruživanje iskustva između lokalnih i regionalnih sudionika u cilju povećanja prekogranične suradnje;
- (b) intenziviraju i konsolidiraju prekogranični dijalog i uspostavljaju institucijske odnose između lokalnih uprava i ostalih značajnih lokalnih ili regionalnih sudionika.
- (c) opremaju učesnike lokalne i regionalne vlasti informacijama i vještinama za razvoj, provedbu i upravljanje prekograničnim projektima.

Ostvarivanje prekograničnih ciljeva izgradnje kapaciteta mjeriti će se pomoću slijedećih programskih pokazatelja:

- broj organizacija koje uspostavljaju sporazume o prekograničnoj suradnji;
- broj uspostavljenih prekograničnih mreža usmjerenih na: poboljšanje javnih usluga i/ili obavljanje zajedničkih aktivnosti, i/ili razvoj zajedničkih sustava;
- broj projekata koji se zajednički provode i/ili zajednički kadrovski popunjavaju.

Važno je napomenuti da je opseg programa 2007-2013 ograničen dostupnosti financijskih sredstava. To znači da se neka od pitanja utvrđena kao značajna za razvoj pograničnog područja u analizi stanja i SWOT analizi ne mogu rješavati ovim programom. Značajna pitanja među njima su: poljoprivredno restrukturiranje, deminiranje, modernizacija graničnih prijelaza i pružanje temeljne infrastrukture.

3.2. Usklađenost s Programima EU i državnim Programima

Uredba Vijeća (EZ) broj 1085/2006 kojom se uspostavlja Instrument za pretpristupnu pomoć - Uredba IPA koja pruža pravni temelj za ovaj program i Uredba Komisije (EZ) broj 718/2007 predstavljaju IPA Uredbu o realizaciji.

Druge uredbe ili dokumenti EU koji su uzeti u obzir pri izradi prioriteta i mjera ovoga Programa su: Uredba Vijeća (EZ) br. 1083/2003 od 11. srpnja 2006. kojom se utvrđuju opće odredbe o Europskom fondu za regionalni razvoj, o Europskom socijalnom fondu i Kohezijskom fondu i kojom se ukida Uredba (EZ) br. 1260/1999; Uredba Vijeća EU i Europskog parlamenta (EZ) br. 1080/2006 od 05. srpnja 2006. o Europskom fondu za regionalni razvoj, kojom se ukida Uredba (EZ) br. 1783/1999; Odluka Vijeća br. 11807/06 od 18. kolovoza o Strateškim smjernicama Zajednice o koheziji; Uredba Vijeća i Europskog parlamenta (EZ) br. 1082/2006 od 05. srpnja 2006. o Europskoj skupini za teritorijalnu suradnju (EGTC);

Višegodišnji indikativni planski dokument za Hrvatsku za razdoblje 2009–2011 označava da će Prekogranična suradnja, kojom se upravlja kroz Komponentu II, podržati Hrvatsku u prekograničnoj i transnacionalnoj i međuregionalnoj suradnji s državama članicama EU i onima koje to nisu. Ona će se usredotočiti na poboljšanje potencijala za turizam, stvarajući bolje veze između pograničnih područja i poticanje zajedničkih aktivnosti zaštite okoliša.

Višegodišnji indikativni planski dokument za Bosnu i Hercegovinu za isto razdoblje podržati će aktivnosti usmjerene na promicanje i poboljšanje prekogranične suradnje i društveno-gospodarske integracije pograničnih područja. To će biti učinjeno kroz jačanje gospodarskih, društvenih, ekoloških i kulturnih veza između predmetnih zemalja sudionica, uključujući tip aktivnosti koji uključuje izravno međuljudsko djelovanje.

3.2.1. Državni programi – Hrvatska

Program je sukladan glavnim ciljevima i područjima intervencije slijedećih Državnih programa:

- **Strateški okvir za razvoj** čiji je glavni strateški cilj promoviranje "rasta i zapošljavanja u konkurentnom tržišnom gospodarstvu koja djeluje u okviru Europske države blagostanja u 21. vijeku". Ovaj strateški cilj je potrebno ostvariti kroz simultano i usklađeno djelovanje u slijedećih deset strateških područja: ljudi, znanje i naobrazba, infrastruktura prometa i energetike, nauka i IT tehnologija, socijalna kohezija i pravda; makroekonomska stabilnost i otvorenost; integrirane financijske usluge, zaštita okoliša i uravnotežen regionalni razvoj; poduzetničke klime, privatizacija i restrukturiranje, te nova uloga države;
- **Zajednički memorandum o inkluziji** kojim se navode prioriteti i mjere u svezi sa socijalnom uključenosti i borbu protiv siromaštva.
- **IPA Operativni program za regionalnu konkurentnost (OPRK)** koji ima dva cilja: 1/ postizanje veće konkurentnosti i uravnoteženog regionalnog razvoja pružanjem potpore za konkurentnost MSP i poboljšanjem gospodarskih uvjeta u hrvatskim područjima koja zaostaju, i 2/ razvijanje sposobnosti hrvatskih institucija za programiranje i provedbu aktivnosti koje podupire ERDF nakon pristupanja. Prioriteti ovog programa su komplementarni s dva glavna prioriteta OPRK regionalne konkurentnosti, a to su 1/ povećanje razvojnog potencijala područja s razvojnim poteškoćama i 2/ poboljšanje konkurentnosti hrvatske privrede. Ovaj program je komplementaran Prioritetu 2 OPRK regionalne konkurentnosti;
- **IPA Operativni program razvoja ljudskih resursa (HRD OP)** predlaže tri Prioritetne ose: 1/ *Poboljšanje pristupa zapošljavanju i održivo uključivanje na tržište rada*; 2/ *Jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba u nepovoljnoj situaciji*; 3/ *Proširenje i poboljšanje ulaganja u ljudski kapital*. U ovom programu posebna pažnja posvetiti će se projektima koji pridonose povećanju zapošljavanja lokalnog stanovništva, te poboljšavaju pristup socijalnim uslugama;

Nadalje, program je sukladan hrvatskim glavnim državnim strategijama, odnosno Državnom akcijskom planu za zapošljavanje u razdoblju od 2005. do 2008. godine, Planu razvoja sektora naobrazbe 2005-2010, Strategiji i Akcijskom planu za učenje odraslih; Strateškim ciljevima razvoja hrvatskog turizma do 2010; Strategiji upravljanja otpadom u Republici Hrvatskoj; Nacrtu državne strategije regionalnog razvoja, Pretpristupnom gospodarskom programu 2006-2008 itd) i Programu Vlade 2003-2007, u kojem se navodi da je razvoj pograničnih područja jedan od najznačajnijih državnih prioriteta, obzirom da 18 od 21 županije ima vanjske granice.

Može se zaključiti da je ovaj Program komplementaran s drugim postojećim programima i da se ne preklapa s njima zbog svog usmjerenja na jačanje prvenstveno onih aktivnosti koje su prepoznate kao važne za obje partnerske zemlje.

3.2.2. Državni Programi – Bosna i Hercegovina

Ovaj program je sukladan glavnim ciljevima i područjima intervencije slijedećih Državnih programa Bosne i Hercegovine:

- **EU Strategija integracije Bosne i Hercegovine** koja je glavni dokument na kojem će se temeljiti cjelokupan proces pristupanja EU. Njime se ukazuje na temeljne ciljeve i

putove djelovanja, a on obuhvaća skup općih smjernica za rad državnih i entitetskih institucija i drugih sudionika u procesu integracije.

- **IPA Višegodišnji indikativni planski dokument (VIPD)** je ključni strateški dokument za pomoć EU u Bosni i Hercegovini u okviru programa IPA, s glavnim strateškim ciljem pružanja potpore zemlji u tranziciji od države potencijalnog kandidata do države kandidata i dalje do članstva u EU.
- **Strategija za provedbu decentraliziranog sustava provedbe u Bosni i Hercegovini** – cilj ovog dokumenta je pomoć Odjeljenju za koordinaciju pomoći Direkcije za europske integracije i Ministarstvu financija i trezora da razviju smjernice za provedbu Decentraliziranog sustava provedbe (DSP) u Bosni i Hercegovini
- **Strategija srednjoročnog razvoja (SSR)** (ranije pod nazivom Strateški dokument za smanjenje siromaštva - PRSP) za Bosnu i Hercegovinu je srednjoročni dokument koji pokriva razdoblje 2004 – 2007. Strategija se temelji na postizanju tri krajnja strateška cilja: stvaranje uvjeta za održivi razvoj, smanjenje siromaštva i ubrzavanje procesa integracije u EU u Bosni i Hercegovini. Ovaj strateški dokument također sadrži niz sektorskih prioriteta i njihove odgovarajuće mjere. SSR zamijeniti će se DPR (Državnim planom za razvoj), koji se očekuje da bude utemeljen do početka 2008.
- **Državni plan djelovanja na okoliš (DPDO)**, koji je pripremljen uz podršku Svjetske banke u oba entiteta uporedno, predstavlja strateški dokument za planiranje održivog razvoja. On sadrži popis prioriteta projekata na području okoliša. Osim toga, mnogi lokalni akcijski planovi za okoliš su već pokrenuti.

3.3. Poštivanje drugih politika Zajednice

Po svojoj prirodi i težištu, Program će uključivati glavne politike EU: regionalnu politiku, zaštitu okoliša, jednake mogućnosti i informacijsko društvo.

Nakon Lisbonske strategije za razdoblje 2000-2010, Komunikacija Komisije Europa 2020 - Strategija za pametan, održiv i uključiv rast Europe 2020 (03. ožujka 2010) ima za cilj "pametan, održiv, uključiv rast", s većom koordinacijom državne i europske politike. Europa 2020 ima postavljenih pet ciljeva koje je potrebno postići do 2020. godine, a koji se bave zapošljavanjem, inovacijama, naobrazbom, socijalnom uključenosti i klimom/energijom.

Sveukupni ciljevi pametnog, održivog i uključivog rasta obrađeni su kroz 7 vodećih inicijativa koje pružaju okvir putem kojeg EU i državne vlasti međusobno pojačavaju svoje napore u područjima koja podržavaju prioritete Europa 2020:

- Pametan rast
 - o Digitalni dnevnik rada za Europu
 - o Unija Inovacija
 - o Mladi u pokretu
- Održivi rast
 - o Resursno efikasna Europa
 - o Industrijska politika za doba globalizacije
- Inkluzivni rast

- o Dnevnik rada za nove vještine i radna mjesta
- o Europska platforma protiv siromaštva

Program je sukladan ciljevima Europa 2020 kroz poboljšanje gospodarske konkurentnosti pograničnog područja i bolje zapošljavanje kroz ulaganja u suradnju i umrežavanje u turističkom sektoru (što je glavni pokretač regionalnog gospodarstva), zaštitu prirodne i kulturne baštine, kao i okoliša. Jačanje konkurentnosti i gospodarska i socijalna integracija prekograničnog područja sukladna je Strateškim smjernicama Zajednice za kohezijsku politiku 2007-2013 (COM (2005)0299) o prekograničnoj suradnji. Osim toga, Program će također podržati ciljeve Strategije iz Göteborga promidžbom održivog upravljanja okolišem kroz uspostavljanje suradnje između institucija i provedbu zajedničkih aktivnosti za zaštitu prirode i okoliša.

Program će također podržati politiku rodne osviješćenosti i politiku jednakih mogućnosti kroz provedbu projekata koji će jasno pokazati napore na stvaranju jednakih mogućnosti za rodne i etničke skupine, te za osobe s invaliditetom sukladno načelima Europske unije. U načelu, provedba horizontalnih načela biti će zajamčena definicijom ciljnih skupina, prihvatljivih aktivnosti u okviru utvrđenih mjera, postupcima ocjene i pokazateljima na razini Prioriteta i Mjera.

3.4. Opis prioriteta i mjera

3.4.1. Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog gospodarskog prostora

3.4.1.1. Pozadina i opravdanost

Ovaj prioritet je odgovor na tešku gospodarsku situaciju s obje strane granice, koju karakterizira opadajući broj stanovnika, visok stupanj zavisnosti od nedovoljno razvijenog sektora poljoprivrede i sektora MSP koji se suočavaju s problemima poput nedostupnosti kredita, te nedostatka stručnosti i poduzetništva. Turistički sektor je dobro razvijen u zapadnom dijelu programskog područja – u blizini obale Jadranskog mora - ali je vrlo nerazvijen u centralnim i istočnim dijelovima. Neke od glavnih prepreka za razvoj turističkog sektora su loša turistička infrastruktura (većinom u supriobalnim područjima), niska razina marketinga kao i nedostatak razmjene informacija između turističkih operatera i ostalih sektora gospodarstva (posebice poljoprivrede).

Analiza programskog područja je pokazala da znatan potencijal rasta leži u sektoru MSP, te da je istraživanje i razvoj izvor dodatne vrijednosti za gospodarstvo. Ovaj potencijal, međutim, nije u potpunosti ostvaren budući da trenutno izvjesne slabosti opstruiraju stvaranje i rast malih i srednjih poduzeća, a naročito MSP utemeljenih na znanjima, koji najviše doprinose regionalnoj konkurentnosti. Promidžba poduzetništva, te potpora MSP su ključni u poboljšanju gospodarske perspektive pograničnih područja. Češći kontakti između MSP-a stvoriti će nove mogućnosti za suradnju. Zajednička potpora MSP pomaže u poboljšanju konkurentnosti postojećih MSP-a, i potiče otvaranje novih poduzeća.

3.4.1.2. Opći i konkretni ciljevi

Opći ciljevi

- Pridonijeti integraciji gospodarstva u pograničnim područjima kroz poticanje suradnje u području turizma i potporu malim i srednjim poduzećima, i promoviranje poduzetništva.

Specifični ciljevi

- Razvoj prepoznatljivih zajedničkih turističkih ponuda utemeljenih na zajedničkoj ekološkoj i kulturnoj baštini i poboljšanje konkurentnosti lokalnog turističkog gospodarstva.
- Poticati razvoj regionalnog gospodarstva jačanjem sektora MSP i poslovne potpore institucijama i uslugama.

Nakon specifičnih ciljeva, prioritet 1 biti će proveden kroz dvije mjere:

Mjera 1.1: Razvoj zajedničke turističke ponude

Mjera 1.2: Promocija poduzetništva

Izravni korisnici

Izravni korisnici ovog prioriteta su neprofitna pravna lica utemeljena na temelju javnog ili privatnog prava za svrhe od javnog interesa ili za posebnu svrhu ispunjavanja potreba od općeg interesa, a pripadaju, između ostalog, jednoj od slijedećih skupina:

- Regionalnim i lokalnim javnim vlastima;
- Javnim tijelima (zakladama, institucijama, agencijama) koje je utemeljila država ili regionalna / lokalna samouprava, kao što su: institucije za istraživanje i razvoj, naobrazbu i osposobljavanje, zdravstvene institucije, institucije za zaštitu prirodne i kulturne baštine, lokalne i regionalne razvojne agencije, turističke zajednice i sl.;
- Privatne institucije koje su utemeljili subjekti privatnog prava za ispunjenje potreba od općeg interesa (kao što su institucije za naobrazbu ili istraživački instituti) sve dotle dok rade na neprofitnom temelju;
- Nevladine organizacije kao što su udruge i zaklade;
- Gospodarske, poljoprivredne, zanatske i industrijske komore, klasteri registrirani kao neprofitna pravna lica;
- Poljoprivredne udruge i zadruge.

Kriteriji za odabir projekata i mehanizmi isporuke:

Više detalja o kriterijima odabira projekata biti će naknadno definirano u primjenjivim Smjernicama za aplikante ili/i pozive za dostavljanje prijedloga.

Mjere će se provoditi pretežito kroz sheme grantova. Međutim, postoji mogućnost da ZNO prepozna potrebu za financiranjem ključnih zajedničkih operacija izvan poziva za dostavljanje projektnih prijedloga. U tim slučajevima, mehanizam isporuke biti će nabavka usluga, radova i robe.

3.4.1.3. Mjere

Što se tiče Hrvatske, pažnja će se preduzeti kako bi se osiguralo to da nema operativnih ili financijskih preklapanja, uključujući i na razini sudionika, s bilo kojim mjerama uključenim u Operativne programe za Hrvatsku u okviru IPA Komponenta III, IV i V (Regionalni razvoj, Razvoj ljudskih resursa i Ruralni razvoj).

Mjera 1.1. Razvoj zajedničke turističke ponude

Ova mjera poduprijeti će zajednički razvoj i promidžbu turističkih ponuda. Ona će podstaći razvoj, unaprijeđenje i raznolikost turističkih proizvoda i usluga, integraciju kulturne baštine i

okoliša u turističke proizvode i zajednički marketing tih proizvoda. Ovim će se mobilizirati produktivan, ekološki i kulturni potencijal uključenih područja, i pridonijeće se njihovom održivom razvoju.

Mjera će također biti usmjerena na poboljšanje znanja lica koja rade u turizmu, kulturi i poljoprivredi. Konkretno, mjera će potaći primjenu ICT (računalnih i informacijskih tehnologija) alata za razvoj i marketing proizvoda i osposobljavanje lica.

Vrste aktivnosti prihvatljivih u okviru ove mjere su, između ostalog:

- Razvoj novih turističkih proizvoda/usluga s jasnim prekograničnim identitetom (razvoj tematskih ruta, iskorištavanje lokaliteta, itd);
- Razvoj malih turističkih infrastruktura u svezi sa atrakcijama kao što su šetačke i wellness staze, planinarenje, jahanje i biciklističke staze, piknik mjesta, putokazi, centri za posjetioce, šport i rekreaciju, uređenje okoline, rasvjeta, obnova objekata kulturne/povijesne baštine od prekograničnog značaja;
- Komplementarna obuka osoblja potrebnog za rad atrakcija i sadržaja koji se podupiru;
- Certifikacija lokalnih proizvoda i usluga
- Zajednička turistička promidžba i marketinške inicijative, uključujući naročito inicijative za promidžbu prekograničnog regionalnog identiteta kao turističkog područja: promidžbene aktivnosti poput pripreme i distribucije informacija i promidžbenog materijala o prekograničnom području i njegovim proizvodima, sudjelovanje u, i organizacija zajedničkih turističkih dešavanja, posjete turističkih agenata, turoperatera i turističkih novinara, aktivnosti podizanja javne svijesti i usluge informiranja za lokalna poduzeća i zajednice, komunikacijske kampanje za poboljšanje svijesti o prirodnoj i kulturnoj baštini i doprinosu turizma u razvoju, itd;
- Uspostavljanje i unaprijeđenje zajedničkog marketinga i promidžbe turizma i poljoprivrednih proizvoda i usluga;
- Integracija kulturne baštine u turistički proizvod kroz revitalizaciju i očuvanje kulturne baštine te poticanje kulturne razmjene i kulturnih događaja;
- Uvođenje moderne tehnologije i informacijskih sustava usmjerenih na poboljšanje pružanja informacija za posjetioce, marketing i planiranje turističkih destinacija, kao što je utemeljavanje, obnova i opremanje turističkih informacijskih centara, njihovo uključenje u regionalne ili šire mreže i informacijske sustave, regionalni informacijski i distribucijski sustavi utemeljeni na internetu (e-marketing), informacijske baze podataka itd;
- Stvaranje i provođenje zajedničkih strategija za razvoj turizma i elaboracija analiza, izvješća, studija, programa i konferencija usmjerenih na zaštitu i promociju prirodne i kulturne baštine.

Ostvarenje mjere mjeriti će se na temelju slijedećih pokazatelja:

Pokazatelji ishoda

- Broj projekata koji razvijaju zajedničku prekograničnu turističku/kulturnu

infrastrukturu malih razmjera

- Broj zajedničkih projekata provedenih za promociju identiteta i slike područja turizma (certifikacija novih proizvoda, zajedničke promidžbene kampanje),
- Broj zajedničkih projekata provedenih za razvoj turističkog sektora,
- Broj rekonstruiranih/obnovljenih lokaliteta baštine.

Pokazatelji rezultata:

• Povećan broj PGS turista u graničnom području koji posjećuju sadržaje u kojima je ostvareno poboljšanje, ili za koje su ostvarene aktivnosti novog proizvoda ili promidžbe.

Izvor informacija biti će Program i projektna izvješća i statistike.

Tablica 8 Indikativni iznos granta za Mjeru 1.1.

Indikativni minimalni i maksimalni iznos EU granta (EUR)	50.000-300.000 EUR
Maksimalni iznos EU financiranja za ukupne prihvatljive troškove (%)	85%

Mjera 1.2 Promocija poduzetništva

Mjera 1.2 ojačati će veze između poduzeća iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, i uključenost regionalnih razvojnih agencija i organizacija za poslovnu potporu aktivnostima razvoja MSP. To će potaći zajedničko razumijevanje prekograničnih regionalnih gospodarskih prilika.

Mjera će također biti usmjerena prema promoviranju poduzetništva u pograničnim područjima i podržati će inicijative koje promoviraju suvremene tehnologije, usmjerenost na izvoz, inovativnost i partnerstvo između malih i srednjih poduzeća i organizacija za istraživanje i razvoj u komercijalizaciji naučnih inovacija.

To će stimulirati redovnu interakciju između poduzetnika s obje strane granice kroz: *business-to-business* mreže i udruživanja; razvoj usluga potpore za mala i srednja poduzeća i zajednički pristup istima; zajednički marketing i promidžbu na domaćem i tržištima EU, razmjena znanja tzv. „*know-how*“; odabrana ulaganja u male poslovne infrastrukture.

Vrste aktivnosti koje su prihvatljive u okviru ove mjere su, između ostalog:

- Razvoj i provedba obuke i aktivnosti naobrazbe za mala i srednja poduzeća;
- Potpora programima za poticanje razvoja inovacija i istraživanja i razvoja, a naročito uključujući prvenstveno partnerstvo između MSP-a, sveučilišta, institucija za istraživanje i razvoj;
- Umrežavanje MSP i uspostavljanje prekograničnih klastera;
- Planiranje i razvoj prekogranične poslovne infrastrukture (industrijska područja i poslovne zone);
- Razvoj zajedničkih institucija za potporu poslovanju (poslovni centri, poslovni inkubatori, centri za transfer tehnologije, start-up centri);

- Razvoj usluga za pomoć malim i srednjim poduzećima u razvoju poslovnih aktivnosti (opće savjetovanje i osposobljavanje, zajednički marketing za MSP-e, podizanje svijesti o tržišnim uvjetima, itd.).

Ostvarenje mjere mjeriti će se na temelju slijedećih pokazatelja:

Pokazatelji ishoda:

- Broj utemeljenih centara za potporu poslovanju.
- Broj podržanih projekata za prijenos znanja
- Broj projekata koji potiču razvoj prekogranične poslovne suradnje, mreža i klastera
- Broj provedenih zajedničkih projekata suradnje na razvoju vještina i znanja
- Broj utemeljenih MSP/naučnih/istraživačkih i razvojnih mreža
- Broj promidžbenih dešavanja i sajмова za lokalne/regionalne proizvode
- Broj MSP uključenih u / koji imaju korist od prekograničnih projekata

Pokazatelji rezultata:

- Povećanje broja MSP koja se nalaze unutar programskog područja
- Povećanje broja novih radnih mjesta
- Povećan broj stalnih poslovnih kontakata
- Povećan broj zajedničkih strategija i planova
- Povećana razina inovacija u poslovanju kroz prijenos tehnologija za MSP putem sveučilišnih institucija i institucija za istraživanje i razvoj

Izvor informacija biti će Program i projektna izvješća i statistike.

Tablica 9 Indikativni iznos granta za Mjeru 1.2.

Indikativni minimalni i maksimalni iznos EU granta (EUR)	50.000-300.000 EUR
Maksimalni iznos EU financiranja za ukupne prihvatljive troškove (%)	85%

3.4.2. Prioritet 2: Poboljšanje kvaliteta života i socijalna kohezija

3.4.2.1. Pozadina i opravdanost

Prioritet 2 je odgovor na društvene i ekološke probleme u pograničnom području. Prioritet će se fokusirati na čimbenike koji pridonose dobrobiti, kvalitetu života i socijalnoj koheziji lokalnih zajednica uključujući i poboljšanje prekograničnih odnosa.

Razina nezaposlenosti je visoka, naročito u ruralnim područjima, a tu je i nedostatak aktivnih mjera za zapošljavanje kako bi se riješila ova situacija. Analiza stanja ustvrdila je socijalnu isključenost kao glavnu prijetnju u programskom području. U isto vrijeme, analiza je također istakla naobrazbu, zdravlje i rad kao glavne prilike za prekograničnu suradnju.

U sektoru zaštite okoliša, Hrvatska i Bosna i Hercegovina suočavaju se s istim izazovima i

imaju iste prilike. Sa obje strane granice postoje značajne prirodne znamenitosti – parkovi prirode, netaknute šume i rijeke. Područja imaju visoku razinu biološke raznolikosti (uključujući mnoge rijetke vrste) koja je povezana s plavnim ravninama rijeka Save, Une i Neretve. Međutim, ne postoji koordinacija u tome kako zaštititi okoliš, npr. kroz upravljanje otpadnim vodama, niti postoje koordinirani naponi u tome kako se nositi s prirodnim nepogodama poput poplava i požara. Još jedan uobičajeni problem predstavljaju neregulirane deponije smeća i industrijsko ispuštanje otpada koji imaju nepovoljne utjecaje na kvalitetu života stanovnika i ukupnu sliku regije. Drugi prioritet baviti će se potrebom očuvanja prirodnog imetka na pogramskom području kako bi se održao njihov potencijal za razvoj turizma i poboljšao opći kvalitet života u pograničnom području.

3.4.2.2. Opći i specifični ciljevi

Opći cilj

- poboljšanje kvalitete života u pograničnim područjima kroz smanjenje štete/rizika za okoliš i povećanje socijalne kohezije u lokalnim zajednicama.

Specifični ciljevi

- zaštita i očuvanje okoliša, i poticanje održivog korišćenja prirodnih resursa u graničnim područjima kroz zajedničke aktivnosti i kampanje podizanja svijesti
- omogućavanje pristupa uslugama u zajednici koje utječu na dobrobit i socijalnu koheziju mještana i zajednice.

Izravni korisnici

Izravni korisnici ovog prioriteta su neprofitna pravna lica utemeljena na temelju javnog ili privatnog prava za svrhe od javnog interesa ili za posebnu svrhu ispunjavanja potreba od općeg interesa, a pripadaju, između ostalog, jednoj od slijedećih skupina:

- Regionalnim i lokalnim javnim vlastima;
- Javnim tijelima (zakladama, institucijama, agencijama) koje je utemeljila država ili regionalna / lokalna samouprava, kao što su: institucije za istraživanje i razvoj, naobrazbu i osposobljavanje, zdravstvene institucije, institucije za zaštitu prirodne i kulturne baštine, lokalne i regionalne razvojne agencije, turističke zajednice i sl.;
- Privatne institucije koje su utemeljili subjekti privatnog prava za ispunjenje potreba od općeg interesa (kao što su institucije za naobrazbu ili istraživački instituti) sve dotle dok rade na neprofitnom temelju;
- Nevladine organizacije kao što su udruge i zaklade;
- Gospodarske, poljoprivredne, zanatske i industrijske komore, klasteri registrirani kao neprofitna pravna lica;
- Poljoprivredne udruge i zadruge.
- Nacionalni i regionalni parkovi, pejzažni parkovi

Kriteriji za odabir projekata i mehanizmi isporuke:

Mjere će se provoditi pretežito kroz sheme grantova. Međutim, postoji mogućnost da ZNO prepozna potrebu za financiranjem ključnih zajedničkih operacija izvan poziva za dostavljanje

projektnih prijedloga. U tim slučajevima, mehanizam isporuke biti će nabavka usluga, radova i robe.

Više detalja o kriterijima odabira projekata biti će naknadno definirano u primjenjivim Smjernicama za aplikante ili/i pozive za dostavljanje obavijesti o prijedlozima.

3.4.2.3. Mjere

Što se tiče Hrvatske, pažnja će se poduzeti kako bi se osiguralo to da nema operativnih ili financijskih preklapanja, uključujući i onih na razini sudionika, s bilo kojim mjerama uključenim u Operativne programe za Hrvatsku u okviru IPA Komponentata III, IV i V (Regionalni razvoj, Razvoj ljudskih resursa i Ruralni razvoj).

Mjera 2.1 Zaštita okoliša

Mjera će pružiti potporu za zajedničke inicijative koje pridonose očuvanju i zaštiti okoliša i prirodne raznolikosti. Mjera će također pružiti potporu za održivo korišćenje prirodnih resursa i korišćenje obnovljivih izvora energije. Ona će također pružiti potporu za zajedničke aktivnosti koje nastoje da spriječe ili otklone propadanje okoliša prouzročeno gospodarskom aktivnosti.

Vrste aktivnosti koje su prihvatljive u okviru ove mjere su, između ostalog:

- Planska dokumentacija za vodoopskrbu i sustav odvođenja otpadnih voda s prekograničnim utjecajem;
- Zajednički ekološki program i inicijative: upravljanje riječnim slivovima, zagađenjem zraka, crpljenjem termalnih voda, kampanje podizanja svijesti usmjerene prema industriji i javnosti;
- Spriječavanje prirodnih rizika – interventne akcije (u slučaju poplava ili požara)
- Studije i izravne mjere o primjenjivosti obnovljivih izvora energije
- Studije utjecaja ljudskih aktivnosti na okoliš
- Zaštita i/ili priprema dokumentacije za zaštićena područja prirode
- Podizanje svijesti o upravljanju i zaštiti okoliša
- Naobrazba i prijenos „*know-how*“ znanja u zaštiti okoliša
- Aktivnosti čišćenja u pograničnom području
- Promidžba obnovljivih izvora energije

Ostvarenje mjere mjeriti će se na temelju slijedećih pokazatelja:

Pokazatelji ishoda:

- Broj zajedničkih projekata koji potiču i unaprijeđuju zaštitu prirodnih vrijednosti područja;
- Broj provedenih zajedničkih projekata za razvoj sustava za upravljanje zaštitom okoliša;
- Broj ugovora o suradnji/mreža između operatera/agencija na području zaštite okoliša;
- Broj održanih događaja podizanja svijesti;

- Broj stvorenih zajedničkih planova za upravljanje otpadom;
- Broj studija izvodivosti pripremljenih za objekte za pročišćavanje otpadnih voda;
- Broj projekata koji promiču korišćenje obnovljivih izvora energije;
- Broj formiranih prekograničnih timova za krizne situacije;

Pokazatelji rezultata:

- % smanjenja materijalne i ekološke štete nastale u kriznim situacijama
- % smanjenja broja prekograničnih epizoda zagađenja
- povećana sposobnost planiranja i upravljanja u svezi s kriznim stanjima
- % povećanje zaštite ekološki osjetljivih mjesta
- povećana svijest javnosti o prekograničnim pitanjima zaštite okoliša

Izvor informacija biti će Program i projektni izvješća i statistike.

Tablica 10 Indikativni iznos granta za Mjeru 2.1

Indikativni minimalni i maksimalni iznos EU granta (EUR)	50.000-300.000 EUR
Maksimalni iznos EU financiranja za ukupne prihvatljive troškove (%)	85%

Mjera 2.2 Poboljšana pristupačnost uslugama u zajednici

Mjera će pružiti potporu za razvoj međuljudskih aktivnosti preko granice rješavajući potrebe lokalnih zajednica u području naobrazbe i rada, društvene i zdravstvene njege, kulture i športa. Posebice bi aktivnosti u okviru ove mjere trebalo da olakšaju pristup temeljnim uslugama zajednice prema svim građanima i skupinama u pograničnom području.

Mjera će potaći utemeljavanje ili jačanje prekograničnih partnerstava i mreža u okviru aktivnosti društvene kohezije, i uključivati će lokalne vlasti, civilno društvo i socijalne partnere. Inicijative koje se promiču ovom Mjerom također moraju pridonositi poboljšanju prekograničnih odnosa.

Vrste aktivnosti koje su prihvatljive u okviru ove mjere su, između ostalog:

- Zajedničke inicijative i mreže mladih
- Pomoć marginaliziranim skupinama
- Lakši pristup zdravstvenim uslugama
- Lakši pristup naobrazbi
- Razvoj zajedničkih lokalnih razvojnih planova i strategija u područjima lokalnog upravljanja, društvenog razvoja, naobrazbe, športa i kulture

Ostvarenje mjere mjeriti će se na temelju slijedećih pokazatelja:

Pokazatelji ishoda:

- Broj zajedničkih programa zajednice koji uključuju suradnju između civilnog

- društva, lokalnih tijela i socijalnih partnera;
- Broj projekata za poboljšanje pristupa naobrazbi;
- Broj projekata za poboljšanje pristupa socijalnim i zdravstvenim uslugama;
- Broj događaja za podizanje svijesti o socijalnoj isključenosti;
- Broj prekograničnih partnerstava mladih i kulturnih partnerstva;
- Broj organiziranih događaja kulturne i športske razmjene;
- Broj projekata koji aktivno uključuju žene i osobe iz marginaliziranih skupina.

Pokazatelji rezultata:

- Poboljšan pristup uslugama u zajednici za ranjive skupine/lokalno stanovništvo;
- Smanjenje broja incidenata na etničkoj osnovi;
- Povećana svijest javnosti o organizacijskoj/institucijskoj strukturi susjednih zemalja;
- Bolje poznavanje kulture/povijesti susjedstva.

Izvor informacija biti će Program i projektne izvješća i statistike.

Tablica 11. Indikativni iznos granta za Mjeru 2.2.

Indikativni minimalni i maksimalni iznos EU granta (EUR)	20.000-50.000 EUR
Maksimalni iznos EU financiranja za ukupne prihvatljive troškove (%)	85%

3.4.3. Prioritet 3: Tehnička pomoć

3.4.3.1. Pozadina i opravdanost

Tehnička pomoć (TP) koristiti će se za financiranje troškova koji se odnose na pripremu, administraciju i upravljanje, informacije, publicitet i osposobljavanje, razvoj i djelovanje sustava računalne razmjene podataka, nabavu potrebne opreme, nadzor, evaluaciju i kontrolu programa.

Tehnička pomoć koristiti će se za potporu radu dvije državne Operativne strukture i Zajedničkog nadzornog odbora (ZNO) čime se obezbeđuje učinkovito i djelotvorno provođenje, praćenje, kontrola i evaluacija programa. U načelu to će se postići kroz utemeljavanje i rad Zajedničkog tehničkog tajništva (ZTT) i dvije podružnice ZTT. Zajedničko tehničko tajništvo biti će zaduženo za svakodnevno upravljanje programom i biti će odgovorno za Operativne strukture i ZNO. Tehnička pomoć poduprijeti će mjere koje će osigurati pripremu i odabir visokokvalitetnih programskih operacija i širenje informacija o programskim aktivnostima i postignućima. Pod vodstvom ZNO proračun za tehničku pomoć koristiti će se za obavljanje vanjske evaluacije programa (*ad hoc*, srednjoročne i *ex-post*).

Obzirom da nadležna državna tijela (Operativne strukture u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini) uživaju *de facto* monopolistički položaj (u smislu Čl. 168, stavka 1, pod-stavka c Pravilnika za provedbu Financijske uredbe) u provedbi prekograničnog programa, relevantni naručitelji u obje zemlje (Agencija za regionalni razvoj u Hrvatskoj i

Delegacija Europske unije u Bosni i Hercegovini) uspostaviti će pojedinačne izravne sporazume o grantu bez poziva za dostavu prijedloga Operativnim strukturama za iznos naveden u TP Prioritetu 2 u svakoj zemlji. Podugovaranje aktivnosti od strane Operativnih struktura koje su pokriveno izravnim sporazumom (npr. TP, evaluacija, promidžba, itd.) je dozvoljeno.

3.4.3.2. Opći i specifični ciljevi

Opći cilj ove prioritetne osi je osiguravanje djelotvornog i učinkovitog upravljanja i provedbe Programa prekogranične suradnje.

Specifični ciljevi

- Poboljšanje kvalitete i koherentnosti aktivnosti u okviru Programa;
- Povećanje kapaciteta državnih i zajedničkih struktura za upravljanje prekograničnim programima.
- Osiguranje i širenje informacija o programu prema državnim tijelima, široj javnosti i programskim korisnicima i osiguravanje toga da se potpora objavljuje na način na koji se podiže svijest i pomaže razvoj Programa
- Povećanje kapaciteta potencijalnih korisnika, posebno unutar programskog područja, priprema i naknadna provedba visokokvalitetnih programskih operacija
- Pružanje tehničke ekspertize za vanjske evaluacije programa

Izravni korisnici:

Glavni korisnici ovog prioriteta su:

- Operativne strukture
- Zajednički nadzorni odbor
- Zajedničko tehničko tajništvo (glavno ZTT i podružnice)
- Sve druge strukture/tijela vezani za razvoj i provedbu Prekograničnog programa (npr. Zajednički upravni odbor/Odbor za odabir)
- Korisnici programa

Sukladno području primjene ovoga prioriteta, on će se provoditi kroz dvije mjere.

3.4.3.3. Mjere

Mjera 3.1: Potpora za administraciju i provedbu programa.

Ova mjera pružiti će potporu za rad državnih Operativnih struktura, Zajedničkog nadzornog odbora, Zajedničkog tehničkog tajništva i njegovih podružnica, i svih ostalih struktura (npr. Zajednički upravni odbor) koji su uključeni u upravljanje i provedbu programa. Nadalje, mjera će pokriti administrativne i operativne troškove u svezi sa provođenjem programa, uključujući troškove pripreme i praćenja programa, procjene i odabira operacija, organizacije sastanaka odbora za praćenje, itd. Valja napomenuti da fondovi TP mogu pokrivati troškove osoblja ZTT, osim plata javnih zvaničnika. Mjera će također osigurati pružanje savjeta i potpore za krajnje korisnike u izradi i provedbi projekta.

Vrste prihvatljivih aktivnosti:

- Kadrovsko popunjavanje i rad ZTT-a i njegovih podružnica
- Pružanje potpore državnim Operativnim strukturama u upravljanju programom
- Pružanje potpore Zajedničkom nadzornom odboru u obavljanju njegovih dužnosti u odabiru projekata i praćenju programa
- Pružanje logističke i tehničke potpore za sastanke ZNO
- Program podizanja svijesti i obuke za potencijalne krajnje korisnike
- Pružanje pomoći potencijalnim krajnjim korisnicima u pripremi projekata
- Pružanje odgovarajuće tehničke ekspertize u ocjeni projektnih aplikacija
- Pružanje potpore krajnjim korisnicima u provedbi projekta
- Uspostavljanje i potpora sustavu za praćenja i kontrole projekta, uključujući prvostupajnske kontrole
- Provedba posjeta programskim operacijama na licu mjesta
- Izrada izvješća o nadzoru projekata i izvješća o provedbi programa
- Nabavka, instalacija i integracija računalne i informacijske opreme za upravljanje, nadzor, procjenu i koordinaciju Programa

Ostvarenje mjere mjeriti će se na temelju slijedećih pokazatelja:

Pokazatelji ishoda:

- Broj zaposlenog kadra u ZTT;
- Broj ZTT sastanaka;
- Broj obučenog osoblja Operativnih struktura;
- Broj treninga za potencijalne krajnje korisnike;
- Broj ocijenjenih prijedloga projekata;
- Broj provedenih posjeta na licu mjesta;
- Broj izrađenih izvješća o nadzoru;
- Broj provedenih relevantnih studija/istraživanja;
- Broj i kvaliteta IT (računalne)/kancelarijske opreme;

Pokazatelji rezultata:

- Povećana sposobnost osoblja u Operativnim strukturama
- Povećana kvaliteta projektnih prijedloga
- % apsorbiranih sredstava IPA
- Smanjen % nekvalificiranih troškova koje potražuju krajnji korisnici

Izvor informacija biti će Godišnje izvješće o provedbi, izvješća o evaluaciji i izvješća o praćenju

Mjera 3.2: Potpora informiranju, promidžbi i evaluaciji Programa

Druga mjera TP pružiti će potporu za informiranje, promidžbu i evaluaciju programa kroz

aktivnosti kao što su priprema, prijevod i širenje informacija i reklamnog materijala koji se odnose na program, uključujući i web stranicu programa. Ona će stoga osigurati programsku osviješćenost među lokalnim, regionalnim i državnim donositeljima odluka, tijelima za financiranje, stanovnicima programskog područja i širom javnosti u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Nadalje, mjera će podržati pružanje ekspertize za ZNO u planiranju i izvršavanju vanjskih evaluacija programa.

Vrste prihvatljivih aktivnosti:

- Priprema i podjela promidžbenih materijala (uključujući obavijesti za medije)
- Dizajniranje, održavanje i promidžba web stranice Programa
- Organizacija promidžbenih događaja (sastanci, seminari, radionice, konferencije, medijski događaji, informativni dani, forumi, putne revije „road shows“, umrežavanje)
- Redovna produkcija i distribucija biltena
- Obavljanje redovne procjene programa

Ostvarenje mjere mjeriti će se na temelju slijedećih pokazatelja:

Pokazatelji ishoda:

- Broj promidžbenih materijala
- Broj organiziranih događaja za promidžbu i informiranje o programu
- Broj sudionika na događanjima organiziranim za promidžbu i informiranje o programu
- Broj posjeta web stranici programa
- Broj biltena
- Broj provedenih evaluacija

Pokazatelji rezultata:

- Povećana svijest o programu u javnosti
- Povećana svijest o programu među potencijalnim korisnicima
- Poboljšana provedba programa

Izvor informacija biti će Godišnje izvješće o provedbi, izvješća o evaluaciji i izvješća o praćenju.

3.5. Sažetak prioriteta i mjera

Tablica 12 Sažetak prioriteta i mjera Programa

Opći cilj		Prioritet 2		Prioritet 3	
Poticanje stvaranja prekograničnih mreža i partnerstava i razvoj zajedničkih prekograničnih aktivnosti glade oživljavanja gospodarstva, zaštite prirode i okoliša, i povećavanje socijalne kohezije u programskom području					
Prioritet 1		Poticanje kvalitete života u pograničnim područjima kroz smanjenje štete/rizika za okoliš i povećanje socijalne kohezije u lokalnim zajednicama.		Tehnička pomoć	
Specijalni cilj 1.1. Razvoj prepoznatljivih zajedničkih turističkih ponuda utemeljenih na zajedničkom ekološkom i kulturnom naslijeđu i poboljšanje konkurentnosti gospodarstva lokalnog turizma.	Specijalni cilj 1.2. Potpora za razvoj regionalnog gospodarstva kroz jačanje sektora SMP i institucija i usluga za poslovnu potporu	Specijalni cilj 2.1. Zaštita i očuvanje okoliša i ohrabrivanje održivog korišćenja prirodnih resursa u pograničnim područjima kroz zajedničke aktivnosti i kampanje podizanja svijesti.	Specijalni cilj 2.2. Omogućavanje pristupa uslugama zajednice koje utječu na blagostanje i socijalnu koheziju mještana i lokalnih zajednica.	Specijalni cilj 3.1. Poboljšavanje kvalitete i koherentnosti aktivnosti u okviru Programa; i jačanje kapaciteta državnih i zajedničkih struktura za upravljanje prekograničnim programima.	Specijalni cilj 3.2. Obezbeđivanje i širenje informacija o programu i obezbjeđivanje toga da je pomoć objavljena na način koji podiže svijest i pomaže razvoj Programa.
Mjera 1.1: Zajednički razvoj turističke ponude	Mjera 1.2: Promidžba poduzetništva	Mjera 2.1: Zaštita prirode sredine i okoliša	Mjera 2.2: Poboljšan pristup uslugama zajednice u pograničnom području	Mjera 3.1: Potpora za administraciju i provedbu Programa	Mjera 3.2: Potpora za informacije, javnost i evaluaciju Programa

3.6. Pokazatelji

Tablica 13 Pokazatelji

Prioritet 1		
	Pokazatelji	
Mjera 1.1.	Ishod	<ul style="list-style-type: none"> • Broj projekata kojim se razvija zajednička prekogranična turistička/kulturna infrastruktura manjih razmjera • Broj zajedničkih projekata provedenih za promidžbu identiteta i slike područja turizma (certifikacija novih proizvoda, zajedničke promidžbene kampanje), • Broj zajedničkih projekata provedenih za razvoj turističkog sektora, • Broj rekonstruiranih/obnovljenih lokaliteta baštine.
	Rezultat	• Povećan broj PGS turista u graničnom području koji posjećuju sadržaje u kojima je ostvareno poboljšanje, ili za koje su ostvarene aktivnosti novog proizvoda ili promidžbe.
Mjera 1.2.	Ishod	<ul style="list-style-type: none"> • Broj utemeljenih centara za potporuposlovanju. • Broj poduprijetih projekata za prijenos znanja • Broj projekata koji potiču razvoj prekogranične poslovne suradnje, mreža i klastera • Broj provedenih zajedničkih projekata suradnje na razvoju vještina i znanja • Broj utemeljenih MSP/naučnih/istraživačkih i razvojnih mreža • Broj promidžbenih dešavanja i sajмова za lokalne/regionalne proizvode • Broj MSP uključenih u / koji imaju korist od prekograničnih projekata
	Rezultat	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje broja MSP koja se nalaze unutar programskog područja • Povećanje broja novih radnih mjesta • Povećan broj stalnih poslovnih kontakata • Povećan broj zajedničkih strategija i planova • Povećana razina inovacija u poslovanju kroz prijenos tehnologija za MSP putem sveučilišnih institucija i institucija za istraživanje i razvoj
Prioritet 2		
Mjera 2.1.	Ishod	<ul style="list-style-type: none"> • Broj zajedničkih projekata koji potiču i unaprijeđuju zaštitu prirodnih vrijednosti područja; • Broj provedenih zajedničkih projekata za razvoj sustava za upravljanje zaštitom okoliša; • Broj ugovora o suradnji/mreža između operatera/agencija na području zaštite okoliša; • Broj održanih događaja podizanja svijesti; • Broj stvorenih zajedničkih planova za upravljanje otpadom; • Broj studija izvodivosti pripremljenih za objekte za pročišćavanje

		<p>otpadnih voda;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Broj projekata koji promiču korišćenje obnovljivih izvora energije; • Broj formiranih prekograničnih timova za krizne situacije;
	Rezultat	<ul style="list-style-type: none"> • % smanjenja materijalne i ekološke štete nastale u kriznim situacijama • % smanjenja broja prekograničnih epizoda zagađenja • Povećana sposobnost planiranja i upravljanja u svezi s kriznim stanjima • % Povećanje zaštite ekološki osjetljivih mjesta • Povećana svijest javnosti o prekograničnim pitanjima zaštite okoline
Mjera 2.2.	Ishod	<ul style="list-style-type: none"> • Broj zajedničkih programa zajednice koji uključuju suradnju između civilnog društva, lokalnih tijela i socijalnih partnera; • Broj projekata za poboljšanje pristupa naobrazbi; • Broj projekata za poboljšanje pristupa socijalnim i zdravstvenim uslugama; • Broj događaja za podizanje svijesti o socijalnoj isključenosti; • Broj prekograničnih partnerstava mladih i kulturnih partnerstva; • broj organiziranih događaja kulturne i športske razmjene; • Broj projekata koji aktivno uključuju žene i osobe iz marginaliziranih skupina.
	Rezultat	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšani pristup uslugama u zajednici za ranjive skupine/lokalno stanovništvo; • Smanjenje broja incidenata na etničkoj osnovi; • Povećana svijest javnosti o organizacionoj/institucijskoj strukturi susjednih zemalja; • Bolje poznavanje kulture/povijesti susjedstva.
Prioritet 3		
Mjera 3.1	Ishod	<ul style="list-style-type: none"> • Broj zaposlenog kadra u ZTT; • Broj ZTT sastanaka; • Broj obučenog osoblja Operativnih struktura; • Broj treninga za potencijalne krajnje korisnike; • Broj ocijenjenih prijedloga projekata; • Broj provedenih posjeta na licu mjesta; • Broj izrađenih izvješća o nadzoru; • Broj provedenih relevantnih studija/istraživanja; • Broj i kvalitet IT(ručunalne)/kancelarijske opreme;
	Rezultat	<ul style="list-style-type: none"> • Povećana sposobnost osoblja u Operativnim strukturama • Povećan kvalitet projektnih prijedloga • % apsorbiranih sredstava IPA • Smanjen % nekvalificiranih troškova koje potražuju krajnji

		korisnici
Mjera 3.2.	Ishod	<ul style="list-style-type: none"> • Broj promidžbenih materijala • Broj organiziranih događaja za promidžbu i informiranje o programu • Broj sudionika na događanjima organiziranim za promidžbu i informiranje o programu • Broj posjeta web stranici programa • Broj biltena • Broj provedenih evaluacija
	Rezultat	<ul style="list-style-type: none"> • Povećana svijest o programu u javnosti • Povećana svijest o programu među potencijalnim korisnicima • Poboljšana provedba programa

3.7. Plan financiranja

Na temelju sredstava izdvojenih u Višegodišnjem indikativnom financijskom okviru i predviđenim prioritetima predloženi su iznosi državnog i EU sufinanciranja za IPA program prekogranične suradnje Hrvatska-Bosna i Hercegovina, kako je prikazano u tablicama u nastavku. Osim toga, uvjetni vremenski raspored i indikativni iznos poziva za dostavu projektnih prijedloga u razdoblju 2007-2013 daju se u Dodatku III.

EU doprinos je izračunat u odnosu na prihvatljive troškove koji se za prekogranični program Hrvatska - Bosna i Hercegovina temelje na ukupnim izdacima, prema dogovoru država sudionica i kako je propisano u prekograničnom programu.

Doprinos EU na razini prioritetne osi ne smije premašivati gornju granicu od 85% prihvatljivih troškova.

Doprinos EU za svaku prioritetnu os ne smije biti manji od 20% od prihvatljivih troškova.

Primjenjuju se odredbe Članka 90 Uredbe (EZ) br. 718/2007 (IPA Uredba o realizaciji – Sl. gl. L 170 od 29.06. 2007, str. 1).

Tablica 14 Financijske raspodjele za Prekogranični program

	IPA PGS Hrvatska	Državno sufinanciranje Hrvatska	Ukupno Hrvatska	IPA stopa sufinanciranja Hrvatska	IPA PGS Bosna i Hercegovina	Državno sufinanciranje Bosna i Hercegovina	Ukupno Bosna i Hercegovina	IPA sufinanciranje Bosna i Hercegovina	Ukupno IPA	Ukupno
Prioritet 1	3.150.000	555.882,32	3.705.882,32	85%	3.150.000	555.882,32	3.705.882,32	85%	6.300.000	7.411.764,64
Stvaranje zajedničkog gospodarskog prostora										
2007	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2008	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2009	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2010	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2011	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2012	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2013	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
Prioritet 2	3.150.000	555.882,32	3.705.882,32	85%	3.150.000	555.882,32	3.705.882,32	85%	6.300.000	7.411.764,64
Poboljšanje kvalitet života i socijalne kohezije										
2007	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2008	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2009	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2010	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2011	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2012	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2013	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
Prioritet 3	700.000	123.529,42	823.529,42	85%	700.000	123.529,42	823.529,42	85%	1.400.000	1.647.058,84
Tehnička pomoć										

2007	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
2008	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
2009	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
2010	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
2011	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
2012	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
2013	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
UKUPNO	7.000.000	1.235.294,06	8.235.294,06	85%	7.000.000	1.235.294,06	8.235.294,06	85%	14.000.000	16.470.588,12

3.8. Prihvatljivost troškova

Kako je utvrđeno u Članku 89 IPA Uredbe o realizaciji, slijedeći troškovi se smatraju prihvatljivim:

- (1) Izdaci nastali nakon potpisivanja sporazuma o financiranju.
- (2) Izuzetno od Članka 34(3) IPA Uredbe o realizaciji, troškovi koji se odnose na:
 - (a) poreze na dodanu vrijednost, ako su ispunjeni slijedeći uvjeti:
 - (i) ne mogu se vratiti na bilo koji način,
 - (ii) utvrđeno je da ih snosi krajnji korisnik, i
 - (iii) jasno su određeni u prijedlogu projekta.
 - (b) naknade za transnacionalne financijske transakcije;
 - (c) u slučaju da provođenje neke aktivnosti zahtijeva otvaranje jednog ili više zasebnih računa, bankovne troškove za otvaranje i vođenje računa;
 - (d) naknade za pravno savjetovanje, bilježničke naknade, troškove tehničkih ili financijskih stručnjaka, i računovodstveni ili revizijski troškovi, ako su izravno povezani sa sufinanciranim operacijama i neophodni su za njihovu pripremu ili provedbu;
 - (e) troškovi jamstava banke ili druge financijske institucije, u onoj mjeri u kojoj se ta jamstva zahtijevaju prema državnom zakonu ili zakonu Zajednice;
 - (f) opći troškovi, pod uvjetom da se temelje na stvarnim troškovima proisteklim iz provedbe predmetne operacije. Jedinstvene paušalne stope utemeljene na prosječnim troškovima ne smiju premašivati 25% izravnih troškova operacije koji mogu utjecati na razinu općih troškova. Obračun se uredno dokumentira i periodički pregleda.
- (3) Osim tehničke pomoći za prekogranični program iz Članka 94 IPA Uredbe o realizaciji, slijedeći su izdaci koje podmiruju tijela javne vlasti u pripremi ili provedbi operacije:
 - (a) troškovi stručnih usluga koje pružaju javne vlasti, osim krajnjeg korisnika, u pripremi ili provedbi operacije;
 - (b) troškovi pružanja usluga koje se odnose na pripremu i provedbu operacija koje pružaju tijela javne vlasti, koja je sama po sebi krajnji korisnik, i koja sprovodi operaciju za vlastiti račun bez pribjegavanja drugim, vanjskim pružateljima usluga, ako su to dodatni troškovi i odnose se na troškove koji se zapravo i izravno plaćaju za sufinanciranu operaciju.

Predmetno javno tijelo ili fakturira troškove iz točke (a) ovog stavka prema krajnjem korisniku, ili potvrđuje te troškove na temelju dokumenata ekvivalentne dokazne vrijednosti koji omogućavaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je to tijelo platilo za tu operaciju.

Troškovi iz točke (b) ovog stavka moraju biti potvrđeni pomoću dokumenata koji dopuštaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je predmetno javno tijelo platilo za tu aktivnost.

4. DIO IV: PROVEDBENE ODREDBE

Provedbene odredbe ovog dokumenta temelje se na odredbama Uredbe Komisije (EZ) br. 718/2007 (u daljnjem tekstu: "IPA Uredba o realizaciji"), posebno na onima za komponentu prekogranične suradnje (Dio II, Naslov II, Poglavlje III, Odjeljci 1 i 3), kao i na Financijskoj uredbi (EZ, Euratom) 1605/2002, kako je izmijenjena i dopunjena Uredbom Vijeća br. 1995/2006, a posebno na Člancima 53, 53a, 53c, 54 i 57 iste, koji utvrđuju odredbe za centralizirano i decentralizirano upravljanje financiranjem EZ.

Dok će Hrvatska voditi program prema decentraliziranom upravljanju, Bosna i Hercegovina će voditi program prema centraliziranom modelu upravljanja.

4.1. Programske strukture i tijela

Strukture za upravljanje Programom su:

- Su-koordinatori Nacionalne IPA Komponente II
- Voditelji Operativnih struktura
- Operativne strukture (OS)
- Zajednički nadzorni odbor (ZNO)
- Zajedničko tehničko tajništvo (ZTT)

Svaka zemlja sudionica uspostavila je Operativnu strukturu (OS) za odgovarajući dio programa. Zemlje korisnice su također uspostavile i Zajednički nadzorni odbor, koji osigurava efikasnost i kvalitetu provedbe programa.

Sukladno IPA Uredbi o realizaciji (Članak 139), Operativne strukture imaju utemeljeno Zajedničko tehničko tajništvo za pomoć Operativnim strukturama i ZNO u njihovim odgovarajućim dužnostima.

4.1.1. Operativne strukture (OS) u Državama Korisnicama

Hrvatska	Bosna i Hercegovina
<ul style="list-style-type: none">• Ministarstvo regionalnog razvoja i EU fondova (MRDEUF) - resorno ministarstvo odgovorno za upravljanje i provedbu Komponente II IPA• Agencija za regionalni razvoj (ARR) kao Agencija za provedbu	<ul style="list-style-type: none">• Direkcija za europske integracije - institucija odgovorna za upravljanje i provedbu Komponente II IPA• Direkcija za europske integracije - Agencija za provedbu

OS svake zemlje blisko surađuju u programiranju i provedbi programa prekogranične suradnje, utemeljujući zajedničke mehanizme koordinacije. OS su nadležne za provedbu programa u svojim zemljama.

4.1.1.1. Hrvatska

Nacionalni koordinator programa IPA (NIPAK) (u smislu Čl. 22 IPA Uredbe o realizaciji) je pomoćnik ministra u Ministarstvu za regionalni razvoj i EU fondove (MRREUF). NIPAK je zadužen za ukupnu koordinaciju programa IPA pomoći.

Operativna struktura u Hrvatskoj sastoji se od resornog ministarstva nadležnog za upravljanje Komponentom II IPA: MRREUF zajedno s Agencijom za provedbu: ARD (Službenik za autorizaciju Programa je direktor ARD⁹). Operativna struktura (prethodno je to bilo Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodoprivrede (MRRŠV)) je dobila ovlasti za upravljanje od strane Komisije u studenom 2008¹⁰, kako se zahtijeva IPA Uredbom o realizaciji (Čl. 14). ARD je akreditiran od strane NAO (Službenika za autorizaciju) u studenom 2009. godine sukladno Čl. 13 i 139 IPA Uredbe o realizaciji. Prijenos ovlasti za upravljanje na ARD odobren je Odlukom Komisije C (2010) 5826 od 23. kolovoza 2010. godine.

Voditelj Operativne strukture (ROS)¹¹ je pomoćnik ministra MRREUF i odgovoran je za aktivnosti hrvatske Operativne strukture.

4.1.1.2. Bosna i Hercegovina

Nacionalni IPA koordinator (NIPAK) je voditelj Direkcije za europske integracije (DEI)¹², zadužen za ukupnu koordinaciju pomoći iz programa IPA u Bosni i Hercegovini.

Operativna struktura u Bosni i Hercegovini nalazi se u okviru Uprave za europske integracije (DEI), koja predstavlja glavno koordinacijsko tijelo za integraciju po EU pitanjima, uključujući i koordinaciju financijskih programa pomoći EU. Sektor DEI za koordinaciju programa pomoći EU koji uključuje Odjel za programe prekogranične suradnje, odgovoran je za upravljanje i provedbu Komponente II IPA programa u Bosni i Hercegovini.

Voditelj Operativne strukture (ROS)¹³ je pomoćnik voditelja za koordinaciju programa pomoći EU.

4.1.1.3. Odgovornosti Operativnih struktura

Operativne strukture su, između ostalog, odgovorne za:

- zajedničku pripremu prekograničnog programa sukladno Čl. 91 IPA Uredbe o realizaciji;
- zajedničku pripremu izmjena i dopuna programa o kojima će raspravljati Zajednički nadzorni odbor;

⁹ Odluka o imenovanju pojedinaca odgovornih za upravljanje instrumentom pretpristupne pomoći (IPA) (Sl. Gl. 18/2007); izmjena i dopuna Odluke o imenovanju pojedinaca odgovornih za upravljanje IPA (Sl. Gl. 82/2007; 34/2008; 6/2009; 83/2009).

¹⁰ IPA decentralizirano upravljanje – Odluka o prijenosu upravljačkih ovlasti na Republiku Hrvatsku za Komponentu II.

¹¹ Operativni sporazum između ROS i direktora ARD potpisan 02. rujna 2009.

¹² Odluka o imenovanju Nacionalnog IPA koordinatora (Sl. Gl. 62/10)

¹³ Odluka o imenovanju Voditelja Operativne strukture za provedbu Programa prekogranične suradnje sa zemljama korisnicama IPA pomoći (Sl. Gl. 36/12)

- uspostavljanje Zajedničkog tehničkog tajništva;
- sudjelovanje u Zajedničkom nadzornom odboru i vođenje rada ZNO-u praćenju programa;
- predlaganje predstavnika Zajedničkog upravnog odbora koje imenuje ZNO;
- priprema i provedba strateških odluka ZNO;
- izvješćivanje Koordinatora NIPAK/IPA-Komponente II o svim aspektima u svezi s provedbom programa;
- uspostavljanje sustava, uz pomoć ZTT-a, za prikupljanje pouzdanih informacija o provedbi programa i pružanje podataka ZNO-u, Koordinatoru NIPAK/IPA-Komponente II ili Europskoj komisiji;
- osiguranje kvalitete provedbe prekograničnih programa zajedno sa ZNO;
- slanje Komisiji i NIPAK-u godišnjeg izvješća i završnog izvješća o provedbi prekograničnog programa nakon pregleda i odobrenja od strane ZNO (IPA Uredbe o realizaciji Čl.144)¹⁴;
- osiguranje izvješćivanja o nepravilnostima;
- vođenje rada Zajedničkog tehničkog tajništva;
- promidžba aktivnosti informiranja i javnosti;

U Hrvatskoj, gdje se program provodi pod decentraliziranim upravljanjem, Agencija za provedbu zadužena je za:

- ugovaranje projekata koje odabere Zajednički nadzorni odbor;
- obračun plaćanja i aspekte financijskog izvješćivanja o nabavci usluga, roba, radova i grantova za hrvatski dio Prekograničnog programa;
- osiguranje da se aktivnosti provode prema relevantnim odredbama javnosti nabavke;
- osiguranje toga da krajnji korisnici i druga tijela koja su uključena u provedbu aktivnosti održavaju ili zaseban računovodstveni sustav ili odgovarajući obračunski kôd za sve transakcije u svezi s aktivnostima bez obzira na državna računovodstvena pravila;
- osiguranje čuvanja svih dokumenata potrebnih za osiguranje odgovarajuće revizijske sljedivosti;
- osiguranje toga da Državni fond i Državni službenik za ovjeravanje prima sve potrebne informacije o odobrenim troškovima i primijenjenim postupcima;
- provedba provjera kako bi se osiguralo to da su iskazani troškovi zapravo nastali sukladno važećim propisima, i da su proizvodi ili usluge isporučeni sukladno odluci o odobrenju, i da su zahtjevi za isplatu od strane krajnjeg korisnika točni.

4.1.2. Zajednički nadzorni odbor (ZNO)

Zemlje korisnice koje sudjeluju u programu uspostavljaju Zajednički nadzorni odbor za program u roku od 3 mjeseca od stupanja na snagu prvog financijskog sporazuma u svezi s programom.

¹⁴ U slučaju decentraliziranog upravljanja izvješća se također šalju i za NAO (Državnog službenika za autorizaciju).

Zajednički nadzorni odbor sastoji se od predstavnika dviju Operativnih struktura i državnih, regionalnih i lokalnih vlasti i socio-gospodarskih partnerstava obiju država sudionica, podjednako zastupljenih. Komisije EU u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini sudjeluju u radu Zajedničkog nadzornog odbora u savjetodavnom svojstvu.

ZNO izrađuje svoj Poslovnik sukladno mandatu zajedničkog nadzornog odbora koji odredi Komisija, kako bi obavljao svoj zadatak sukladno IPA Uredbi o realizaciji. ZNO ga donosi na svom prvom sastanku.

Zajednički nadzorni odbor sastaje se najmanje dva puta godišnje, na inicijativu zemalja sudionica ili Komisije, a njime predsjedva predstavnik jedne od zemalja na rotirajućem temelju.

Zajednički nadzorni odbor uvjerava se u učinkovitost i kvalitetu provedbe prekograničnog programa, sukladno slijedećim odredbama (prema Članku 142 IPA Uredbe o realizaciji):

- razmatra i odobrava kriterije za odabir aktivnosti koje se financiraju kroz program prekogranične suradnje i odobrava reviziju tih kriterija sukladno potrebama programiranja;
- periodično ocjenjuje napredak ostvaren u postizanju konkretnih ciljeva prekograničnog programa na temelju dokumenata koje dostavljaju Operativne Strukture zemalja korisnica koje sudjeluju u programu;
- pregleda rezultate provedbe, posebno ostvarivanje ciljeva postavljenih za svaku prioritetnu os i evaluacije iz Članka 57(4) i 141 IPA Uredbe o realizaciji;
- pregleda godišnja i završna izvješća o provedbi iz Članka 144 IPA Uredbe o realizaciji prije slanja NIPAC-u, NAO (samo u slučaju decentraliziranog upravljanja) i Komisija biti će obaviješteni od strane OS, prema potrebi, o godišnjem izvješću o obavljenim revizijama iz Članka 29(2)(b) prve alineje IPA Uredbe o realizaciji, i o svim relevantnim primjedbama koje Komisija može iznijeti nakon pregleda tog izvješća;
- odgovoran je za odabir operacija. ZNO može delegirati funkciju za procjenu projektnih prijedloga Zajedničkom upravnom odboru koji imenuje ZNO;
- može predložiti izmjenu ili pregled prekograničnog programa kako bi se omogućilo postizanje ciljeva iz Članka 86(2) IPA Uredbe o realizaciji ili unaprijedilo njihovo upravljanje, uključujući i njihovo financijsko upravljanje;
- razmatra i odobrava bilo koji prijedlog izmjene i dopune sadržaja prekograničnog programa;
- odobrava okvir zadataka Zajedničkog tehničkog tajništva;
- usvaja plan informiranja i promidžbe koji izrađuje pod pokroviteljstvom Operativne strukture.

4.1.3. Zajedničko tehničko tajništvo (ZTT)

Operativne strukture su se dogovorile da utemelje Zajedničko tehničko tajništvo (ZTT) za pomoć Zajedničkom nadzornom odboru i Operativnim strukturama u izvršavanju njihovih predmetnih zadataka. ZTT je tako upravno tijelo programa koje se bavi njegovim svakodnevnim upravljanjem.

Zajedničko tehničko tajništvo ima sjedište u MRREUF u Zagrebu (Hrvatska) uz dvije podružnice na području Bosne i Hercegovine: u Mostaru i Banja Luci.

Sastoji se od predstavnika koje predlažu obje Operativne strukture.

Zajedničko tehničko tajništvo i njegove podružnice obavljaju svoje aktivnosti u okviru Operativne strukture u Hrvatskoj, u suradnji s Operativnom strukturom u Sarajevu, u Bosni i Hercegovini.

Zajedničkim tehničkim tajništvom zajednički upravljaju obje Operativne strukture.

Troškovi Zajedničkog tehničkog tajništva i njegovih podružnica sufinanciraju se u okviru proračuna Tehničke pomoći programa, pod uvjetom da se odnose na zadatke koji su prihvatljivi za sufinanciranje sukladno propisima EU.

Dio osoblja ZTT koje je ugovoreno u Bosni i Hercegovini trebalo bi da bude smješten u prostorijama ZTS-a MRREUF u Zagrebu, a dio u predstavništvima u Mostaru i Banja Luci.

Svi hrvatski predstavnici trebalo bi da budu smješteni u prostorijama ZTS-a u Zagrebu.

Zadaci koje izvodi Zajedničko tehničko tajništvo:

Zadaci ZTT-a i njegovih podružnica, *između ostalog*, treba da uključuju:

- potporu Operativnim strukturama u provedbi programa;
- obavljanje tajničkih dužnosti za Operativne strukture i Zajednički nadzorni odbor, uključujući i pripremu i poštansko slanje dokumentacije za sastanke i zapisnika sa sastanaka (na dva ili više jezika, ukoliko je potrebno);
- utemeljivanje, redovito održavanje i nadogradnja sustava nadzora (unos podataka na razini programa i projekta, posjeta lokacijama);
- pomoć OS i ZNO-u u izradi svih izvješća o nadzoru po pitanju provedbe programa;
- pripremanje i osiguranje dostupnosti svih dokumenata potrebnih za provedbu projekta (opće informacije na programskoj razini, opće informacije na projektnoj razini, smjernice, kriteriji, zahtjevi za prikupljanje projektnih ideja, paket za primjenu – smjernice, kriteriji za odabir projekata, prihvatljivost, prijedloži za izvješćivanje, ugovori);
- djeluje kao prvi kontakt za potencijalne podnositelje zahtjeva;
- vodi informacijske kampanje, obuke, linije za pomoć i internetske stranice za pitanja i odgovore kako bi se pružila potpora potencijalnim podnositeljima zahtjeva u pripremi projektnih prijava;
- organizira odabir i evaluaciju projektnih prijedloga i provjerava da li su dostupne sve informacije za donošenje odluke o projektnim prijedlozima;
- osigurava tajnika za Zajednički upravni odbor i organizira i upravlja njegovim radom;
- osigurava to da je sva relevantna dokumentacija potrebna za ugovaranje pravovremeno dostupna ugovornim tijelima;
- pomaže naručiteljima u procesu "proračunskog obračuna" prije potpisivanja ugovora; podupire krajnje korisnike u provedbi projekta, uključujući savjete o pomoćnom postupku javne nabavke;

- organizira bilateralne susrete, uključujući forume za "traženje partnera";
- razvija i održava mrežu sudionika;
- stvara i nadopunjuje bazu podataka o potencijalnim podnositeljima zahtjeva i sudionicama radionica i drugih događaja;
- provodi zajedničke aktivnosti informiranja i promidžbe pod vodstvom Operativnih struktura, uključujući uspostavljanje i održavanje zvanične web stranice programa;
- planira svoje aktivnosti sukladno godišnjem planu rada koji odobrava ZNO.

4.1.4. Uloga Komisije

Pod decentraliziranim upravljanjem u Hrvatskoj, Komisija ima pravo na *ex-ante* kontrolu, kako je navedeno u odluci Komisije o prijenosu ovlasti za upravljanje sukladno Članku 14(3) IPA Uredbe o realizaciji.

Pod centraliziranim upravljanjem u Bosni i Hercegovini, sukladno Članku 140(1) IPA Uredbe o realizaciji, Europska komisija zadržava cjelokupnu odgovornost za postupak odobrenja dodjele granta, i, djelujući kao Ugovorno tijelo, za funkcije dodjele, natječaja, ugovaranja i plaćanja.

Osim ovih standardnih uloga, Komisija sudjeluje u savjetodavnom svojstvu u radu Zajedničkog nadzornog odbora.

4.2. Postupci za programiranje, odabir i dodjelu sredstava

4.2.1. Zajednički strateški projekti

Prednost se daje provedbi putem jedinstvenih otvorenih poziva za dostavu projektnih prijedloga. Međutim, ZNO ima mogućnost da u nekim slučajevima identificira 'Zajedničke strateške projekte' usklađene s odredbama Čl. 95 IPA Uredbe o realizaciji. Zajednički strateški projekti određuju se kao oni koji imaju značajan prekogranični utjecaj širom Programskog područja i koji će, sami ili u kombinaciji s drugim strateškim projektima, postići ciljeve na razini mjera. Opis poslova (usluga) i/ili Tehničkih specifikacija (roba i radovi) izrađuju Operativne strukture uz pomoć ZTT-a. Nadležni organi za ugovaranje organiziraju natječaj i ugovaraju projekte na temelju standardnih PRAG postupaka za predmetne vrste ugovora.

4.2.2. Pozivi za dostavu projektnih prijedloga

Prekogranični program uglavnom djeluje putem programa sheme grantova na temelju jedinstvenih poziva za dostavu prijedloga i jedinstvenog procesa odabira koji pokriva obje strane granice.

Postupci dodjele granta moraju biti sukladni odredbama IPA Uredbe o realizaciji (npr. Članci 95, 96, 140, 145, itd.)

Gdje je to prikladno, prate se postupci PRAG i standardni prijedlošci i modeli, osim u slučajevima kada je neophodno prilagođavanje odredaba IPA Uredbe o realizaciji i/ili zajedničke prirode poziva.

a) Priprema Paketa za prijavu

- ZTT, pod nadzorom ZNO izrađuje jedinstveni poziv za podnošenje prijedloga,

Smjernice za podnositelje i Obrazac za prijavu, te ostale dokumente u svezi s provedbom sheme grantova, objašnjavajući pravila o prihvatljivosti podnositelja zahtjeva i partnera, vrste aktivnosti i troškova, koji su prihvatljivi za financiranje i kriterije ocjenjivanja, što je moguće bliže prateći formate predviđene u PRAG;

- Obrazac za prijavu trebalo bi da obuhvati obje strane projekta (hrvatsku / bosansko-hercegovačku stranu granice, odnosno zajednički zahtjev), ali uz jasno razdvajanje aktivnosti i troškova na svakoj strani granice. Elementi sadržani u Natječajnoj dokumentaciji (kriteriji podobnosti i evaluacije, itd.) moraju biti u potpunosti sukladni relevantnom Sporazumu o financiranju.
- Nacrte jedinstvenih poziva na dostavu prijedloga, Smjernice za podnositelje zahtjeva, i Obrazac za prijavu, kao i ostale dokumente u svezi s provedbom shema grantova odobrava ZNO;
- OS podnosi konačnu verziju Natječajne dokumentacije odgovarajućoj Delegaciji EU na odobrenje.

b) Objavljivanje jedinstvenih Poziva za podnošenje prijedloga

- Operativne strukture, uz pomoć ZTT-a, poduzimaju sve potrebne mjere kako bi se osiguralo da državno i regionalno objavljeni Poziv za podnošenje prijedloga dopre do ciljne skupine sukladno zahtjevima Praktičnog vodiča (vidjeti u nastavku dio Informacije i Javnost). Natječajna dokumentacija je dostupna na web stranici Programa i web-stranicama Ugovornih organa, kao i u štampanom obliku.
- ZTT je odgovorno za kampanju informiranja i odgovaranje na pitanja potencijalnih kandidata. ZTT savjetuje potencijalne predlagače projekata u razumijevanju i formuliranju ispravnih obrazaca za prijavu.
- Pitanja i odgovori trebalo bi da budu dostupni na web stranicama Programa i Ugovornih organa.

4.2.3. Odabir projekata nakon jedinstvenog poziva za podnošenje prijedloga

Kao što je predviđeno IPA Uredbom o realizaciji, predani prijedlozi projekta proći će zajednički proces odabira. Kad god je moguće, projekti evaluacije treba da slijede PRAG pravila (Poglavlje 6.4.), kako je prilagođeno odredbama IPA Uredbe o realizaciji (npr. Članak 140 o ulozi Komisije u operacijama odabira)¹⁵.

Zajednički upravni odbor kojeg je imenovao ZNO evaluira projekte prema kriterijima utvrđenim u Paketu natječajne dokumentacije za prijavu i izrađuje rang listu sukladno PRAG-u. Na temelju toga, Zajednički nadzorni odbor će zatim donijeti konačnu odluku o projektima koje treba preporučiti za financiranje Ugovornim tijelima (Agencija za provedbu u Hrvatskoj, Delegacija EU u Bosni i Hercegovini).

Glavni koraci postupka bi trebalo da budu kako slijedi:

- ZTT zaprima i evidentira zahtjeve.
- ZNO imenuje Zajednički upravni odbor i, ako je potrebno, vanjske procjenitelje, koji

¹⁵ IPA uredba o realizaciji za Komponentu II obezbjeđuje, između ostalog, određeni stupanj decentralizacije u procesu evaluacije i odabira, konkretno u zemljama korisnicama gdje se IPA sredstvima upravlja u okviru centraliziranog pristupa (npr. gdje je imenovan odbor za evaluaciju od strane državnih tijela u ZNO, a ne od strane Komisije, odnosno Ugovornog tijela).

će se financirati u okviru dodjele Tehničke pomoći za program;

- Zajednički upravni odbor se utemeljuje s jednakom zastupljenošću predstavnika dvije zemlje. Glasujuće članove predlažu Operativne strukture. Članovi Zajedničkog upravnog odbora se nominiraju isključivo na temelju tehničke i profesionalne stručnosti u predmetnom području. ZTT osigurava tajništvo za Zajednički upravni odbor;
- Obje OS mogu predložiti isti broj vanjskih procjenitelja koji će se financirati iz odgovarajućeg izdvajanja TP;
- Delegacije EU *ex ante* odobravaju sastav Zajedničkog upravnog odbora i vanjskih procjenitelja; na temelju procedura PRAG, Zajednički upravni odbor ocjenjuje projekte podnesene unutar određenog poziva, priprema Evaluacijska izvješća i rang liste svih projekata, i dostavlja ih Zajedničkom nadzornom odboru; ZNO prima iz Zajedničkog upravnog odbora Evaluacijsko izvješće i glasa o prihvatanju predložene rang liste. Članovi Zajedničkog upravnog odbora prisustvuju sastanku ZNO radi predstavljanja procesa evaluacije. ZNO ima mogućnost da:
 - o Prihvati Izvješće o evaluaciji i preporuči Ugovornim tijelima da ugovore odabrane projekte.
 - o Traži novi krug ispitivanja prijedloga projekata pod uvjetom da se jasno navede tehnički uzrok koji utječe na kvalitetu Evaluacijskog izvješća tj. da nije jasno kako su projekti bili procjenjivani i rangirani;
 - o Uspostavi novi Zajednički upravni odbor, ako postoji opravdan razlog za sumnju u objektivnost ili kvalifikacije Zajedničkog upravnog odbora.
 - o Ni pod kojim uslovima ZNO nema pravo promijeniti rezultate ili preporuke Zajedničkog nadzornog odbora, niti smije mijenjati predložke procjene koje su popunili ocjenitelji.
 - o U Hrvatskoj Delegacija Europske unije *ex ante* odobrava odluku ZNO-a o Projektima predloženim za financiranje i Evaluacijsko izvješće.
 - o U Bosni i Hercegovini, Delegacija EU odobrava Evaluacijsko izvješće i listu projekata odabranih kroz izdavanje ugovora o grantu za krajnje korisnike.
 - o ZTT obavješćuje svakog podnositelja zahtjeva u pisanom obliku o rezultatu procesa izbora.
 - o ZTT šalje svu dokumentaciju potrebnu za ugovaranje za oba Ugovorna organa u roku od dva tjedna od odluke ZNO-a.

4.3. Postupci za financiranje i kontrolu

4.3.1. Odluka o financiranju i ugovaranju

Odluke o financiranju donose odgovarajuća Ugovorna tijela (Agencija za regionalni razvoj, ARD, u Hrvatskoj i Delegacija Europske unije u Bosni i Hercegovini) na temelju odluke

Zajedničkog nadzornog odbora i, u slučaju Hrvatske, *ex ante* odobrenja od strane Delegacije Europske komisije. Pri tome se uvjeravaju da su ispunjeni uvjeti za EU financiranje.

Ugovorna tijela i OS mogu se osloniti na pomoć ZTT u **komuniciranju** s potencijalnim korisnicima granta tokom procesa "proračunskog obračuna".

4.3.1.1. Hrvatska

- Ugovaranje je odgovornost ARD-a kao Agencije za provedbu za hrvatski dio projekata. Oblik ugovora o dodjeli granta je izrađen prema Praktičnom vodiču pomoću formata standardnog ugovora o grantu i njegovih dodataka, koji se prilagođavaju ako je potrebno.
- ARD izdaje ugovore o grantu odabranim korisnicima obično u roku od 3 mjeseca od odluke Zajedničkog nadzornog odbora. Ugovore o grantu podupire – globalno ili pojedinačno – Delegacija EU prije nego što se oni potpišu.

4.3.1.2. Bosna i Hercegovina

- Ugovaranje je odgovornost Delegacije Europske unije.
- Delegacija Europske unije izdaje ugovor o grantu odabranim korisnicima.

4.3.2. *Državno sufinanciranje*

Doprinos EU ne smije premašiti 85% od prihvatljivih troškova i ne smije biti manji od 20% od prihvatljivih troškova. Državno sufinanciranje iznositi će najmanje 15% i najviše 80% od ukupnih prihvatljivih troškova aktivnosti. Doprinosi u naturi nisu prihvatljivi u okviru IPA regulative, iako mogu biti spomenuti u projektnim prijedlozima kao financiranje koje ne ispunjava uvjete.

4.3.3. *Upravljanje financiranjem, plaćanja i kontrole*

Upravljanje financiranjem, plaćanja i financijsku kontrolu vrše odgovorne institucije na temelju Financijske uredbe (EZ, Euratom) 1605/2002 i IPA Uredbe o realizaciji. Postupci za financijsko upravljanje i kontrolu određeni su u Okvirnim sporazumima između Država korisnica i Europske komisije.

4.4. Provedba projekta

4.4.1. *Projekt*

Operacije odabrane za prekogranične programe uključuju krajnje korisnike iz najmanje dvije države sudionice koji će saradivati na barem jedan od slijedećih načina za svaku operaciju: zajednički razvoj, zajednička provedba, zajedničko osoblje i zajedničko financiranje.

Pojedinačni pozivi za dostavljanje prijedloga projekata navesti će detaljnije vrste suradnje koje su prihvatljive za financiranje.

4.4.2. *Partneri na projektima i njihove uloge u zajedničkoj provedbi projekta*

1) Ako nekoliko partnera iz iste države sudjeluje u projektu, oni moraju imenovati Vodećeg

državnog korisnika¹⁶ (VDK) među sobom prije podnošenja prijedloga projekta (Čl. 96(3)IPA IR)¹⁷. VDK je:

- odgovoran za provedbu dijela projekta na svojoj strani granice;
- prima grant od Ugovornog tijela i odgovoran je za transfer sredstava prema partnerima na svojoj strani granice;
- odgovoran je za osiguranje toga da su troškovi ostvareni za potrebe provedbe operacija;
- blisko surađuje s Vodećim funkcionalnim korisnikom (vidjeti u nastavku) i pruža mu sve relevantne podatke o provedbi projekta.

2) U slučaju integriranih (zajedničkih) Projekata jedan od dva VDK ispunjava ulogu Vodećeg funkcionalnog korisnika (VFK). VFK je, između ostalog:

- odgovoran za cjelokupnu koordinaciju projektnih aktivnosti na obje strane granice;
- odgovoran za organiziranje zajedničkih susreta projektnih partnera, sastanke i korespondenciju;
- odgovoran za izvješćivanje ZTT-a o cjelokupnom napretku projekta.

Uloga VFK biti će detaljno opisana u ugovoru o grantu između Agencije za provedbu/ Ugovornog organa i VFK.

Ugovorne i financijske odgovornosti svakog od VDK prema odgovarajućim Ugovaračkim tijelima ostaju i ne smiju se prenositi sa VDK na VFK. VDK-i imaju ugovorne obveze i za druge partnere i suradnike sa njihove strane granice kako je ugovoreno.

4.5. Praćenje i ocjenjivanje

4.5.1. Praćenje na razini Projekta

Ugovorne obveze

Vodeći korisnici šalju narativna i financijska privremena i završna izvješća svojim odnosnim Ugovornim organima sukladno standardnim uvjetima ugovora o pomoći.

Izvješćivanje na razini prekograničnog projekta

Vodeći funkcionalni korisnik projekta podnosi Izvješća o napretku projekta ZTT-u, dajući pregled projektnih aktivnosti i postignuća na obje strane granice i njihovu koordinaciju prema pokazateljima kako je definirano u zajedničkom prijedlogu projekta.

4.5.2. Praćenje Programa

Na temelju prikupljenih izvješća o napretku projekta, ZTT sastavlja Zajedničko izvješće o provedbi i podnosi ga na pregled Zajedničkom nadzornom odboru.

Operativne strukture država korisnica šalju Komisiji i odgovarajućim NIPAK i NAO (u slučaju decentraliziranog upravljanja) godišnje izvješće i završno izvješće o provedbi prekograničnog programa nakon pregleda od strane Zajedničkog nadzornog odbora.

Godišnje izvješće podnosi se do 30. Lipnja svake godine, a prvi put u drugoj godini nakon usvajanja prekograničnog programa.

¹⁶ Molimo da imate u vidu da je Vodeći državni korisnik jednak Podnositelju 1 i/ili Podnositelju 2 prema PRAG.

¹⁷ Ako postoji samo jedan korisnik u datoj zemlji, on će po definiciji biti i VDK.

Završno izvješće podnosi se najkasnije 6 mjeseci nakon zatvaranja prekograničnog programa. Sadržaj izvješća mora biti sukladan zahtjevima Članka 144 IPA Uredbe o realizaciji.

4.5.3. Procjena Programa

Procjenu organiziraju Operativne strukture i/ili Komisija, sukladno odredbama IPA Uredbe o realizaciji (posebice Čl. 141). *Ex-ante* evaluacija nije provedena sukladno odredbama pomenutim u prethodnom članku u svjetlu načela proporcionalnosti.

4.5.4. Informiranje i promidžba

Zemlje korisnice tj. dvije Operativne strukture pružaju informacije o programima i operacijama i vrše njihovu promidžbu, uz pomoć ZTS-a po potrebi.

U Hrvatskoj, Operativna struktura je odgovorna za organizaciju objavljivanja liste krajnjih korisnika, naziva aktivnosti i iznosa sredstava EU dodijeljenih operacijama. Ona osigurava to da krajnji korisnik bude obaviješten o tome da prihvatanjem financijskih sredstava također prihvata svoje uključivanje u objavljenu listu korisnika. Svi lični podaci sadržani na ovoj listi obrađuju se sukladno zahtjevima Uredbe (EZ) 45/2001 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁸.

Sukladno Članku 90 Uredbe (EZ, Euratom) 1605/2002, Komisija objavljuje relevantne informacije o ugovorima. Komisija objavljuje rezultate postupka javnog nadmetanja u Službenom listu Europske unije, na web stranici EuropeAid i u bilo kojim drugim prikladnim medijima, sukladno primjenjivim ugovornim postupcima za vanjske aktivnosti EU.

Informacijske i promidžbene mjere prikazane su u obliku komunikacijskog plana čime je provedba odgovornost odgovarajuće OS. ZTT će takav detaljan informacijski i promidžbeni plan predstaviti u strukturiranom obliku ZNO-u, jasno navodeći ciljeve i ciljne skupine, sadržaj i strategiju mjera, te indikativni proračun koji se financira u okviru proračuna Tehničke pomoći za Program prekogranične suradnje.

Konkretna mjera informiranja i promidžbe uglavnom će se fokusirati na:

- Osiguravanje veće raširenost prekograničnog programa (prevedeno na lokalni jezik) među interesnim skupinama i potencijalnim korisnicima
- Osiguranje promidžbenih materijala, organiziranje seminara i konferencija, medijskih saopćenja, i vođenje web stranice programa u cilju podizanja svijesti, interesa i poticanja sudjelovanja;
- Osiguravanje najbolje moguće promidžbe za pozive za dostavljanje prijedloga
- Objavljivanje liste krajnjih korisnika.

¹⁸ Sl. gl. L 8, od 12.01.2001. str. 1

DODACI

DODATAK 1

Članovi Zajedničkog programskog odbora (ZPO)

1. **Davor Čilić**, zamjenik državnog sekretara, Centralna državna služba za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU (CDSRSK), Republika Hrvatska (zamjenica: Iva Frkić, CDSRSK)
2. **Franka Vojnović**, voditeljica odjeljenja, Ministarstvo pomorstva, turizma, prometa i razvoja (MPTSR), Republika Hrvatska (zamjenik: Darko Stilinović, MPTSR)
3. **Tatjana Puškarić**, Sisačko-moslavačka županija, Republika Hrvatska (zamjenica: Marija Ljubešić)
4. **Marija Fićurin**, Karlovačka županija, Republika Hrvatska (zamjenica: Eva Maria Sobotnik-Pavan),
5. **Dražen Peranić**, Ličko-senjska županija, Republika Hrvatska (zamjenik: Andrija Brkljačić),
6. **Marijan Štefanac**, Brodsko-posavska županija, Republika Hrvatska (zamjenica: Lidija Vukojević),
7. **Nevenka Marinović**, Zadarska županija, Republika Hrvatska (zamjenik: Davor Lonić)
8. **Željko Šimunac**, Šibensko-kninska županija, Republika Hrvatska (zamjenik: Drago Matić)
9. **Petar Kulić**, Vukovarsko-srijemska županija, Republika Hrvatska (zamjenik: Zoran Vidović)
10. **Božo Sinčić**, Splitsko-dalmatinska županija, Republika Hrvatska (zamjenik: Mladen Perišić)
11. **Mira Buconić**, Dubrovačko-neretvanska županija, Republika Hrvatska (zamjenik: Ivo Karamatić)
12. **Srdan Ljubojević**, pomoćnik voditelja, Direkcija za europske integracije, Bosna i Hercegovina
13. **Nada Bojanić**, Stručni savjetnik, Direkcija za europske integracije, Bosna i Hercegovina
14. **Zada Muminović**, voditeljica, Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa, Bosna i Hercegovina
15. **Azra Alkalaj**, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine
16. **Aida Bogdan**, Vlada Republike Srpske
17. **Jugoslav Jovičić**, voditelj, ARDA, Banja Luka, Bosna i Hercegovina
18. **Ivan Jurilj**, voditelj REDAH, Mostar, Bosna i Hercegovina
19. **Enes Drljević**, voditelj, NERDA, Tuzla, Bosna i Hercegovina
20. **Milenko Zečević**, savjetnik gradonačelnika, Brčko Distrikt, Bosna i Hercegovina

Članovi tima za izradu nacрта (TIN)

1. **Darko Stilinović**, šef hrvatskog TIN, Ministarstvo pomorstva, turizma, prometa i razvoja (MPTSR), Republika Hrvatska
2. **Marija Rajaković**, Ministarstvo pomorstva, turizma, prometa i razvoja (MPTSR), Republika Hrvatska
3. **Mirjana Samardžić**, TP za MPTSR, CARDS 2004 "Jačanje institucija i izgradnja kapaciteta za prekograničnu suradnju"
4. **Marija Ljubešić**, Sisačko-moslavačka županija, Republika Hrvatska
5. **Marijana Tomičić**, Karlovačka županija, Republika Hrvatska
6. **Andrija Brkljačić**, Ličko-senjska županija, Republika Hrvatska
7. **Mirela Brechelmacher**, Brodsko-posavska županija, Republika Hrvatska
8. **Lovro Jurišić**, Zadarska županija, Republika Hrvatska
9. **Drago Matić**, Šibensko-kninska županija, Republika Hrvatska
10. **Gabrijela Žalac**, Vukovarsko-srijemska županija, Republika Hrvatska
11. **Mladen Perišić**, Splitsko-dalmatinska županija, Republika Hrvatska
12. **Ida Gamulin**, Dubrovačko-neretvanska županija, Republika Hrvatska
13. **Nada Bojanić**, Direkcija za europske integracije, Bosna i Hercegovina
14. **Gordana Pantić**, Direkcija za europske integracije, Bosna i Hercegovina
15. **Vanda Medić**, Ministarstvo spoljne trgovine i gospodarskih odnosa, Bosna i Hercegovina
16. **Maida Hasanbegović**, Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine,
17. **Goran Grbešić**, REDAH Mostar, Bosna i Hercegovina
18. **Azra Jusufbegović**, NERDA, Tuzla, Bosna i Hercegovina
19. **Vesna Marinković**, ARDA, Banja Luka, Bosna i Hercegovina
20. **Ljubica Milanović**, ARDA, Banja Luka, Bosna i Hercegovina
21. **Vlado Pijunović**, TP PGII Projekt

ZPO koordinator

Ines Franov Beoković, Ministarstvo pomorstva, turizma, prometa i razvoja, Republika Hrvatska

DODATAK 2

Tablica 1. Promjena između popisa

Država	PROMJENA IZMEĐU POPISA 2001/1991	POPIS 2001	GUSTOĆA STANOVN. 2001
<u>Vukovarsko-srijemska</u>	90,3	204.768	83,4
<u>Brodsko-posavska</u>	102,6	176.765	87,1
<u>Sisačko-moslavačka</u>	74,8	185.387	41,5
<u>Karlovačka</u>	79,1	141.787	39,1
<u>Ličko-senjska</u>	65,1	53.677	10,0
<u>Zadarska</u>	76,8	162.045	44,7
<u>Šibensko-kninska</u>	76,8	112.891	37,9
<u>Splitsko-dalmatinska</u>	98,5	463.676	102,1
<u>Dubrovačko-neretvanska</u>	98,6	122.870	68,8
UKUPNO ZA			
<u>PRIHVATLJIVO PODRUČJE</u>	87,1	1.623.866	
<u>UKUPNO HRVATSKA</u>	93,9	4.437.460	78,2

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis 1991, 2001.

Tablica 2. Starosna struktura

	Dob 0-14	Dob 15-64	Dob 65 i više	Prosječna dob	Starosni index
<u>Vukovarsko-srijemska</u>	39.359	134.860	29.576	37,8	76,5
<u>Brodsko-posavska</u>	34.728	114.294	26.751	37,8	77,5
<u>Sisačko-moslavačka</u>	29.948	121.393	33.585	40,7	109,8
<u>Karlovačka</u>	20.521	92.081	28.268	41,9	128,8
<u>Ličko-senjska</u>	8.200	33.035	12.176	43	145,7
<u>Zadarska</u>	29.496	10.6144	25.430	38,9	86
<u>Šibensko-kninska</u>	18.953	71.466	21.972	41,1	113,1
<u>Splitsko-dalmatinska</u>	85.585	309.666	66.251	38,1	77,8
<u>Dubrovačko-neretvanska</u>	22.467	80.283	19.564	39	86,3
UKUPNO	289.257	1.063.222	26.3573	41	86
<u>PRIHVATLJIVO PODRUČJE</u>					
<u>UKUPNO HRVATSKA</u>	754.634	2.676.275	693.540	39,3	90,7

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis 2001.

Tablica 3. Broj stanovnika s odgovarajućom razinom naobrazbe

	Bez škole	Osnovna škola	Srednja škola	Viša škola	Fakultet	Magisterij	Doktorat
Vukovarsko-srijemska	8782	43516	68380	4506	6242	160	37
Brodsko-posavska	6052	36163	61203	3819	5735	199	53
Sisačko-moslavačka	7759	35875	67550	4699	6821	198	65
Karlovačka	4859	24951	53039	4345	5825	216	54
Ličko-senjska	2118	9015	18387	1513	1648	40	13
Zadarska	6787	26108	63494	5281	8464	265	111
Šibensko-kninska	7414	16874	44470	3604	5119	113	41
Splitsko-dalmatinska	13302	67137	196955	18992	30242	1147	639
Dubrovačko-							

neretvanska	1996	19081	51337	5813	7812	249	134
UKUPNO	59069	278720	624815	52572	77908	2587	1147
PRIHVATLJIVO PODRUČJE							
UKUPNO HRVATSKA	105332	801168	1733198	150167	267885	12539	7443

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis 2001.

DODATAK 3

Uvjetna tablica radnog rasporeda i indikativni okvirni iznosi poziva na dostavljanje projektnih prijedloga u okviru financiranja za 2007-2013

Uvjetna tablica radnog rasporeda i indikativni iznos poziva za podnošenje prijedloga projekata za Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog gospodarskog prostora i Prioritet 2: Poboljšanje kvalitete života i socijalna kohezija.

Jedinstveni zajednički Poziv za podnošenje projektnih prijedloga za proračun 2007-2008 pokrenut je 17. srpnja 2009. Sve mjere u okviru Prioriteta 1 i 2 su uključene u prvi poziv, uključujući i "velike" grantove (u vrijednosti od 50.000 EUR - 300.000 EUR) i male grantove (u vrijednosti 20.000 EUR-50.000 EUR).

Tablica 1. 1. Poziv za podnošenje prijedloga (IPA 2007-2008)

Država	Poziv za prijedloge (prioritet 1 i 2)	Datum pokretanja	Potpisivanje ugovora	Kraj provedbe projekta	Indikativni iznos IPA	Indikativni iznos Državni	Indikativni iznos UKUPNO
Hrvatska	Poziv za podnošenje prijedloga 1: (sve četiri mjere vrijednost grantova 50.000-300.000 EUR i malih grantova 20.000-50.000 EUR)	Srpanj 2009.	Lipanj/Srpanj 2010.	Kolovoz 2012.	1.800.000	317.647,04	2.117.647,04
Bosna i Hercegovina					1.800.000	317.647,04	2.117.647,04
UKUPNO					3.600.000	635.294,08	4.325.294,08

Jedinstveni Poziv za podnošenje projektnih prijedloga za proračun 2009-2010-2011 je pokrenut 05. rujna 2011. Sve mjere u okviru Prioriteta 1 i 2 su uključene u drugi poziv, uključujući i "velike" grantove (u vrijednosti 50.000 EUR – 300.000 EUR) i male grantove (u vrijednosti od 20.000 EUR – 50.000 EUR)

Tabela 2. 2. Poziv za podnošenje prijedloga (IPA 2009-2010-2011)

Država	Poziv za prijedloge (prioritet 1 i 2)	Datum pokretanja	Potpisivanje ugovora	Kraj provedbe projekta	Indikativni iznos IPA	Indikativni iznos Državni	Indikativni iznos UKUPNO
Hrvatska	Poziv za podnošenje prijedloga 2: (sve četiri mjere vrijednost grantova 50.000-300.000 EUR i malih grantova 20.000-50.000 EUR)	Rujan 2011.	Rujan 2012.	Listopad/Studeni 2014.	2.700.000	476.470,56	3.176.470,56
Bosna i Hercegovina					2.700.000	476.470,56	3.176.470,56

	UKUPNO				5.400.000	952.941,12	6.352.941,12
--	---------------	--	--	--	------------------	-------------------	---------------------

Prijedlog je da se pokrene jedinstven Poziv za dostavljanje projektnih prijedloga za proračun 2012-2013 u prosincu 2012. Sve mjere u okviru Prioriteta 1 i 2 uključene su u treći poziv, uključujući i "velike" grantove (u vrijednost od 50.000 EUR – 300.000 EUR) i male grantove (u vrijednosti od 20.000 EUR – 50.000 EUR)

Tablica 3. 3. Poziv za podnošenje prijedloga (IPA 2012-2013)

Država	Poziv za prijedloge (prioritet 1 i 2)	Datum pokretanja	Potpisivanje ugovora	Kraj provedbe projekta	Indikativni iznos IPA	Indikativni iznos Državni	Indikativni iznos UKUPNO
Hrvatska	Poziv za podnošenje prijedloga 3: (sve četiri mjere vrijednost grantova 50,000- 300,000 EUR i malih grantova 20,000- 50,000 EUR)	Prosinac 2012.	Prosinac 2013.	Prosinac 2015.	1.800.000	317.647,04	2.117.647,04
Bosna i Hercegovina					1.800.000	317.647,04	2.117.647,04
	UKUPNO				3.600.000	635.294,08	4.235.294,08

Uvjetna tablica radnog rasporeda i indikativni iznos pomoći u okviru **Prioriteta 3: tehnička pomoć.**

Predviđeno je da će se Prioritet 3 Tehničke pomoći provoditi kroz zasebne ugovore o grantu koje izravno dodjeljuju Operativne strukture. Isti radni raspored se predviđa za obje države u cilju osiguravanja kompatibilnih savjeta koji se pružaju i stabilne koordinacije vis-à-vis provedbe projekta.

Tablica 4. Provedba TP (Prioritet 3)

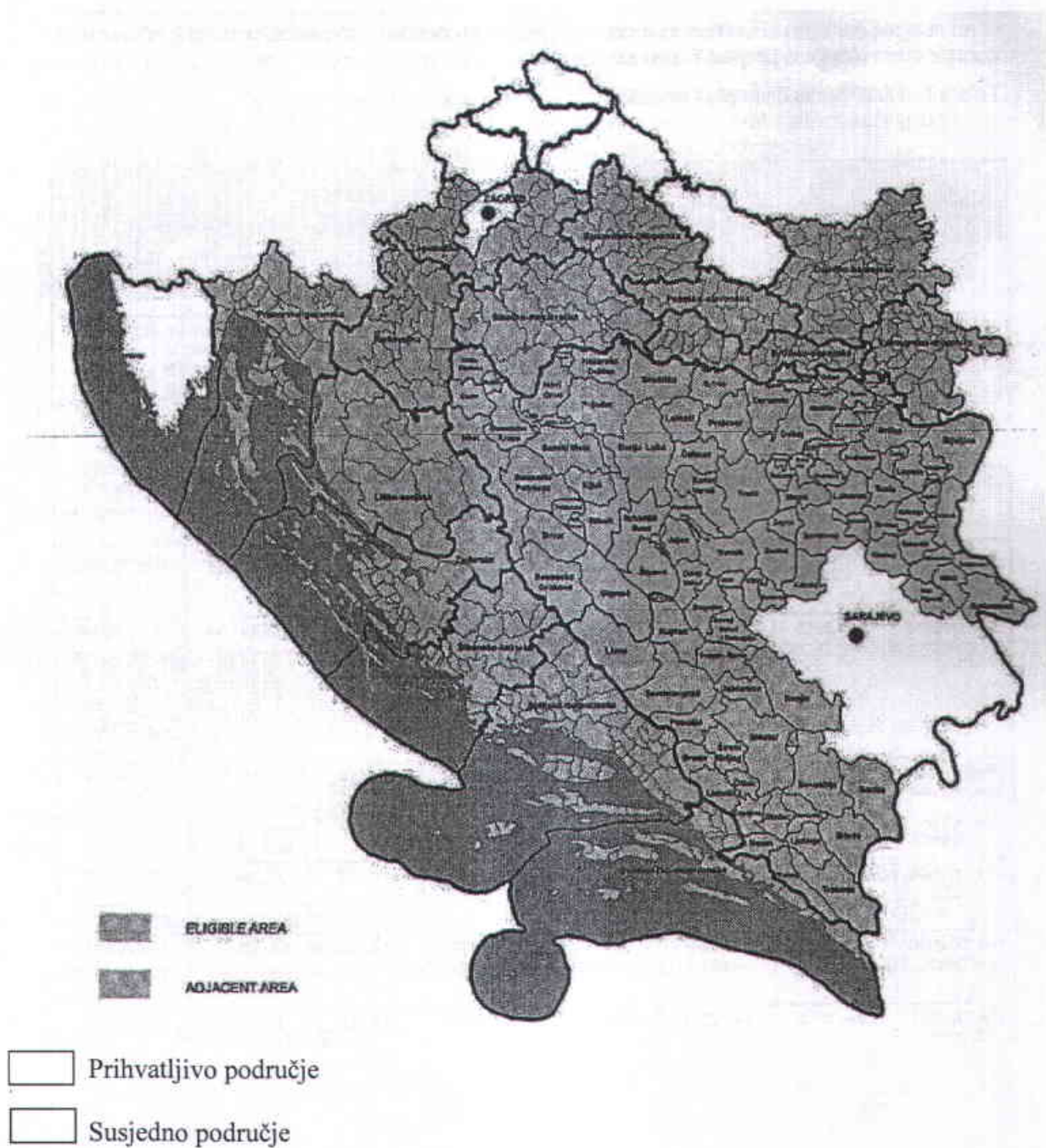
Država	Zahtjev za dodjelu granta	Potpisivanje ugovora	Podgovora nje	Završetak projekta	Indikativni iznos IPA	Indikativni iznos Državni	Indikativni iznos UKUPNO
Hrvatska IPA TP 2007	Siječanj 2009	Lipanj 2009	Lipanj 2009	Siječanj 2010	100.000	17.647,06	117.647,06
IPA TP 2008	Studeni 2009	Lipanj 2010	Lipanj 2010	Srpanj 2011	100.000	17.647,06	117.647,06
IPA TP 2009	Studeni 2010	Srpanj 2011	Srpanj 2011	Ožujak 2012	100.000	17.647,06	117.647,06
IPA TP 2010	Studeni 2011	Ožujak 2012	Ožujak 2012	Siječanj 2013	100.000	17.647,06	117.647,06
IPA TP 2011	Rujan 2012	Siječanj 2013	Siječanj	Studeni	100.000	17.647,06	117.647,06

			2013	2013			
IPA TP 2012	Srpanj 2013	Studeni 2013	Studeni 2013	Rujan 2014	100.000	17.647,06	117.647,06
IPA TP 2013	Svibanj 2014	Rujan 2014	Rujan 2014	Srpanj 2015	100.000	17.647,06	117.647,06
Bosna i Hercegovina IPA TP 2007*	Svibanj 2010	Listopad 2010	Listopad 2010	Ožujak 2012	100.000	17.647,06	117.647,06
IPA TP 2008 & 2009	Ožujak 2011	Travanj 2011	Travanj 2011	Prosinac 2012	200.000	35.294,12	235.294,12
IPA TP 2010 & 2011	Prosinac 2012	Siječanj 2013	Siječanj 2013	Lipanj 2014	200.000	35.294,12	235.294,12
IPA TP 2012 & 2013	Lipanj 2014	Srpanj 2014	Srpanj 2014	Prosinac 2015	200.000	35.294,12	235.294,12
UKUPNO					1.400.000	247.058,84	1.647.058,84

* Regionalni CARDS 2006 je korišćen za Tehničku pomoć Programa prekogranične suradnje Hrvatska-Bosna i Hercegovina, TP PGS Bosna i Hercegovina – Crna Gora i TP PGS Srbija-Bosna i Hercegovina od lipnja 2008. do rujna 2010. godine u iznosu od 400.000 EUR i nije obračunat u ukupnom iznosu za IPA Tehničku pomoć.

DODATAK 4

Slika 1. Mapa prihvatljivog i susjednog područja u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini

Potvrđujem da ovaj prijevod u potpunosti odgovara izvorniku koji je sastavljen na engleskome jeziku.
Ovj.br. 02/12/2013-8
Prijedor, 02. prosinca 2013.

Aleksandra Majkić
stalni sudski tumač za engleski jezik, imenovana od strane
Ministarstva pravde Republike Srpske i Okružnog suda u

Banja Luci; po odluci: 01/2-704-30/02 od: 21. studenog 2002.